

OLYMPIC VALUES
EDUCATION PROGRAMME

ALAPISMERETEK AZ OLIMPIAI ÉRTEKEK EDUKÁCIÓS PROGRAMHOZ

EGY MOZGÁS ALAPÚ PROGRAM

Köszönetnyilvánítás:

A NOB köszöni minden közreműködőnek, aki lehetővé tette az OVEP kiadványok megjelenését. Külön köszönet illeti Deanna L. Binder, PhD oktatási konzulenszt, mindazért az áldozatos munkáért, amit az első kötet megvalósításáért tett.

A NOB Olimpiai értékek edukációs programja (OVEP) nem jöhetett volna létre az olimpiai nevelés edzői, munkatársai és oktatói globális hálózatának tudása, támogatása és hozzájárulása nélkül. A NOB Kulturális és Örökségvédelmi Osztályának nevében köszönjük és elismerjük fáradhatatlan munkájukat és szenvedélyüket az olimpizmus iránt.

Az újonnan kiadott OVEP köteteket átdolgozták és továbbfejlesztették, hogy a benne lévő információ és oktatási anyag naprakész legyen. Három, egymást kiegészítő részből áll:

- Alapismeretek az Olimpiai Értékek Edukációs Programhoz: Egy mozgás alapú program
- Kézikönyv az Olimpiai Értékek Edukációs Programhoz: Gyakorlati útmutató az olimpiai értékeken alapuló oktatáshoz
- Feladatlapok: Feladatok az olimpiai nevelés oktatásához

A NOB szeretné kifejezni háláját a következő közreműködőknek és azoknak is, akik itt nem kerülnek külön megnevezésre:

Richard Bailey, PhD FRSA, International Council for Sport Science and Physical Education
Gary Barber, St Michaels University School, Victoria, BC
Guin Batten and Viv Holt, The Youth Sport Trust
Deanna L. Binder, PhD, Royal Roads University, Victoria, BC
Detlef Dumon, International Council for Sport Science and Physical Education
Narin Hajtass, Educational and Training Manager, Jordan Olympic Committee
Katrin Koenen, International Council for Sport Science and Physical Education
Sock Miang Teo-Koh, PhD, National Institute for Education, Nanjing Technological University
Jennifer Leigh, PhD, University of Kent
Ralph Leighton, MA, Canterbury Christ Church University
Tony Macfadyen, University of Reading
David Mutambara, Executive Director of Zimbabwe Business Council on Wellness
Ines Nikolaus, PhD, International Pierre de Coubertin Committee
Roland Naul, PhD, University of Duisberg-Essen & Director, Willibald Gebhardt Institute
Matthew Reeves, MA, Liverpool John Moores University
Junko Tahara, PhD, International Pierre de Coubertin Committee
Henry Tandau, Tanzania Olympic Academy
John Tillson, PhD, St Patrick's College, Dublin City University

A NOB Olimpiai Oktatási Bizottság tagjai

Az Olimpiai Kulturális és Örökségvédelmi Alapítvány igazgatója

Fordította: Tóthné Dr. Vojtkó Veronika

Lektorálta: Dr. Borosán Livia, Sziij Lilla

Felelős kiadó: Gyulay Zsolt, elnök, Magyar Olimpiai Bizottság

Felelős szerkesztő: Győr Béla, főtítkár, Magyar Olimpiai Akadémia

Nyomdai előkészítés és kivitelezés: Millennium Csoport

ALAPISMERETEK AZ OLIMPIAI ÉRTÉKEK EDUKÁCIÓS PROGRAMHOZ

EGY MOZGÁS ALAPÚ PROGRAM

Nemzetközi Olimpiai Bizottság
Kulturális és Örökségvédelmi Alapítvány
Lausanne, Svájc
2023

Az OVEP tartalma, valamint a hozzá kapcsolódó anyagok, beleértve minden dokumentumot, grafikát, képet vagy mozgóképet (az összes OVEP anyagot), a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) kizárólagos tulajdona, ami – nem kereskedelmi és nem promóciós szándékkal – kizárólag szerkesztési, oktatási, kutatási, elemzési, véleményezési és beszámolási felhasználásra hozzáférhető a felhasználói közönség számára (amennyiben a NOB másképp nem rendelkezik). Az OVEP és a hozzá kapcsolódó anyagok (részleteinek vagy egészének) módosítása, átalakítása, szerkesztése, továbbadása vagy terjesztése tilos a NOB (vagy a jelzett jogtulajdonos) előzetes írásbeli engedélye nélkül. A NOB nem vállal garanciát, sem felelősséget az OVEP anyagaiban található információkért, azok hitelességéért vagy teljességéért. Az Ön rendelkezésére bocsátott OVEP kiadványokban megjelenő nézőpontok és vélemények (i) akár egy harmadik fél továbbította Önnek az OVEP anyagait; (ii) akár publikáció, weboldal vagy egyéb eszközön keresztül jut el Önhöz egy harmadik fél által az OVEP anyagok részeként; csupán a szerzők nézőpontját tükrözik, és nem feltétlenül egyezik meg a NOB hivatalos véleményével. A NOB-ot nem terheli semmilyen felelősség bármilyen olyan károkozás esetén, ami az OVEP anyagok és azok nem megfelelő használatából vagy a jogok megsértéséből származnak. A NOB (és a jelzett jogtulajdonos) fenntartja a jogot arra, hogy az OVEP anyagaival kapcsolatos jogokat bármikor és bármilyen indokkal visszavonja.

© Copyright 2023 Nemzetközi Olimpiai Bizottság

ISBN: 978-92-9149-223-7

Design: TwelfthMan

Borító illusztráció: Stephen Cheetham

Szerkesztés és tartalomfrissítés: **Caroline von Alvensleben és Roxanne Arthingal, Olimpiai Kulturális és Örökségvédelmi Alapítvány,** Quai d'Ouchy 1, 1001 Lausanne, Svájc
Tel.: +41 (0)21 621 6511 www.olympics.com

A kötet elérhető az alábbi linken: www.olympics.com/ioc/education/olympic-values-education-programme/

Photography by IOC and Getty Images®. page 9 IOC/ Arnaud Meylan; page 10 IOC/ Xiaoxi Wang; page 13 IOC/ Bobby Allin; page 14 IOC/ Tom Dulat; page 15 Getty Images®/ Stu Forster/ Pascal Le Segretain; page 17 Getty Images®/ Paul Gilham; pages 19, 26, 68, 89 IOC/ Richard Juilliart; page 20, 108 IOC/ Shugo Takemi; page 21 IOC/ Toru Hana; page 22 NOC/ BRA; page 24 NOC/ BHU; page 26 IOC/ Hector Retamal; page 27 Getty Images®/ Todd Warshaw; pages 28, 43 Getty Images®/ Jamie Squire; pages 30, 90 IOC/ Jean-Paul Maeder; page 30 IOC/ John Huet; pages 31, 42, 67, 102 Getty Images®/ Streeter Lecka; page 33 Getty Images®/ Bryn Lennon; page 34 Getty Images®/ Harry How; page 35 IOC/ Yo Nagaya; pages 36, 60 Getty Images®/ Clive Mason; pages 37, 54 Getty Images®/ Julian Finney; pages 37, 85 IOC/ Alexander Hassenstein; page 38 IOC/ Greg Martin; page 39 Getty Images®/ LOCOG; page

39 IOC/ Sochi Organising Committee for the 2014 Olympic and Paralympic Winter Games; pages 40, 68 Getty Images®/ Martin Rose; page 41 Getty Images®/ Ezra Shaw; page 65 TOCOPG; pages 47, 62, 64, 75 IOC/ Mine Kasapoglu; page 48 Getty Images®/ Jamie McDonald; page 51 IOC/ Juerg Donatsch; page 58, 59 IOC/ Catherine Leutenegger; page 59 IOC/ Christophe Moratal; page 60 Getty Images®/ Adam Pretty; page 61 Getty Images®/ Mike Ehrmann/ Bruce Bennett; page 63 IOC/ Ian Jones; page 68 IOC/ Kishimoto; page 68 Getty Images®/ Harry Engels; page 69 Getty Images®/ Lutz Bongarts/ Lars Baron; page 70 Getty Images®/ Michael Steele; page 71 Getty Images®/ Clive Rose/ Quinn Rooney; page 72 Brisbane City Council; page 73 IOC/ Alex Ferro; page 74 IOC/ Randy Lincks; page 76 IOC/ Anthony Chariton; page 80, 93 IOC/ Jason Evans; page 83 Getty Images®/ Pawel Kopczynski; page 84 IOC/ Hélène Tobler; page 86 IOC/ Pilar Olivares; page 87 Getty Images®/ Visual China; page 88 IOC/ Alexandre Loureiro; page 91 NOC/ SOM/ JPN; page 92 Getty Images®/ Scott Heavey; page 96 Getty Images®/ Jed Jacobsohn; pages 103 Getty Images®/ Shaun Botterill; page 106 Getty Images®/ Central Press; page 107 Shutterstock/ Tinna Pong; page 110 SYOGOC; page 111 Getty Images®/ Rick Stewart; page 112 Getty Images®/ Antonio Scorza/ Mike Powell; page 114 Getty Images®/ Pascal Rondeau; page 115 Getty Images®/ Hamish Blair; page 116 Getty Images®/ Jasper Juinen; page 117 Getty Images®/ Ronald Martinez; page 119 IOC/ Xi Yang. Page 120 NOC/ FRA

TARTALOM

Hogyan használjuk az Alapismeretek az OVEP-hez kiadványt?	8
1. fejezet	11
Bevezetés az értékalapú olimpiai nevelésbe	11
Bevezetés	12
Az olimpizmus alapelvei	14
Az olimpizmus alapértékei	15
Az olimpizmus nevelési témái	16
Oktatási szempontok	17
Olimpiai értékek oktatása és a tanuló közvetlen környezete	19
Oktatási realitások és lehetőségek	22
Az Alapismeretek az OVEP-hez kiadvány válaszai a jelenkor kihívásaira	23
Az Olimpiai Értékek Edukációs Programban való részvétel	24
2. fejezet	29
Az olimpizmus ünneplése a szimbólumok, ünnepségek és a művészet segítségével	29
Háttérinformáció	30
Az olimpiai ötkarika, ami összeköt: az olimpiai szimbólum	32
Zászlófelvonás	34
Az olimpiai mottó: Citius, Altius, Fortius – Communiter	36
Fellobbantani a szellemiséget: az olimpiai láng	38
Az olimpiai játékok nyitóünnepsége	40
Az olimpiai játékok záróünnepsége	42
Zene és az olimpiai himnusz	44
Az olimpiai érmek	45
Az olimpiai eskü	46
Olimpiai béke az ókorban és napjainkban	47

TARTALOM (FOLYTATÁS)

A béke nyelve	49
A béke szimbólumai	50
Sport és művészet az ókori Görögországban	51
Sport és művészet az újkori olimpiákon	52
Jelképek és kabalafigurák: arculattervezés	53
3. fejezet Az olimpizmus közvetítése a sporton és az olimpiai játékokon keresztül	55
Az olimpiai mozgalom	56
Az Olimpiai Múzeum és az Olimpiai Tudásközpont	58
Az olimpia sportprogramja	60
Az ifjúsági olimpia (YOG)	62
Az Olimpiai Menekült Alapítvány és a Menekültek Olimpiai Csapata	66
Határok nélkül: nők a sportban	67
A paralimpia: „lélek a mozgásban”	70
Az olimpiai játékok rendezése	72
Az olimpiai játékok házigazdái	74
Az olimpiai falu	75
Megfelelni az olimpiai játékok kihívásainak	76
Fenntartható fejlődés az olimpiai játékok segítségével	78
4. fejezet Az olimpizmus nevelési témáinak oktatása	81
A sport kultúrája	82
Sportesemények az ókori Görögországban	84
Az olimpiai alapértékek közvetítése	85
Az öt olimpiai nevelési téma	86

A. Megélni az erőfeszítés örömét a sporton és a fizikai aktivitáson keresztül	87
Az öröm megélése	89
Az olimpizmus ünnepe: nemzetközi olimpiai nap	91
B. A fair play elsajátítása	92
Mi a fair play?	93
Élet/mindennapok a fair play szellemében	94
Fair play a közösségi sportban	96
Egy fair play program bevezetése	98
Fair play szerződés edzőknek	99
Fair play szerződés szülőknek	100
Fair play szerződés sportolóknak	101
C. Tisztelet egymás, a természet és magunk iránt	102
A tisztelet elvei	103
Emberi jogok: a tisztelet és az elfogadás alapja	104
A jogok egyben felelősséget is jelentenek	105
„Van egy álmom”	106
Nehéz döntések	107
A környezet iránti tisztelet	108
D. Kiválóságra törekvés – a legjobbat kihozni magunkból	110
Kiválóság az életben	111
Hosszú út a győzelemig: egy sportoló története	114
Befejezni egy versenyt	115
A legjobbat kihozni magunkból	116
E. Kiegyensúlyozottan élni – test, lélek és szellem harmóniája	117
Az egyensúly megtalálása	118
An active life	119
Az aktív életvitel formái	120
Melléklet	122
Függelék	126
Szójegyzék	127
Irodalomjegyzék	129

HOGYAN HASZNÁLJUK AZ ALAPISMERETEK AZ OVEP-HEZ KIADVÁNYT?

Az Olimpiai Értékek Edukációs Program (OVEP) egy tananyagsorozat, melynek kiadványait a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) állította össze.

Az értékek olyan elvek és alapvető meggyőződések, amelyek mindannyiunkban megvannak és befolyásolják viselkedésünket. Az értékek biztosítják azokat a normákat, melyek alapján bizonyos cselekedeteket jónak vagy követendőnek tartunk.

ÉRTÉKEKEN ALAPULÓ OKTATÁS

Az oktatás helyszínei, az iskolák, a fiatalok társas és erkölcsi fejlődését segítik elő, hogy a társadalom hasznos tagjaivá váljanak. Azt a hozzáállást, amellyel a gyerekeket és a fiatalokat értékek közvetítésével felkészítjük az életre, értékeken alapuló oktatásnak nevezzük.

A testnevelés és a fizikai aktivitás jelentősen támogatják az értékeken alapuló oktatást, fejlesztik az erkölcsöt és elősegítik a társadalmi felelősségvállalást, a szociális érzékenységet és az egymás iránti tiszteletet.

Az OVEP az oktatási témák és az Ifjúság Fejlesztése Program elveinek az összessége, melyet egy mozgás alapú programba integrál és ideális oktatási terepet biztosít a fiatalok társas, kognitív, testi és szellemi fejlődéséhez.

Az olimpiai játékok szimbólumait és az olimpizmus témáit, valamint az ókori és az újkori olimpiai játékok történetét széleskörűen felhasználva ennek a programnak a célja, hogy olyan értékeken alapuló tananyagot teremtsen, ami elősegíti a gyermekek és fiatalok személyiségfejlődését. Az olimpiai sportok témakörét felhasználva a résztvevők olyan készségeket és stratégiákat tanulnak, amelyek lehetővé teszik az állampolgári és társadalmi felelősségvállalás iránti elköteleződés fejlődését.

A következő OVEP kiadványok segítik a fentebb említett célok elérését:

- Alapismeretek az Olimpiai Értékek Edukációs Programhoz: Egy mozgás alapú program
- Kézikönyv az Olimpiai Értékek Edukációs Programhoz: Gyakorlati útmutató az olimpiai értékeken alapuló oktatáshoz
- Feladatlapok: Feladatok az olimpiai nevelés oktatásához

Az Alapismeretek az OVEP-hez kiadvány négy nagyobb egységre van osztva. Az első fejezet bemutatja az olimpizmus fő elveit – a programban résztvevőket arra ösztönzi, hogy átgondolják, ezek az elvek milyen módon viszonyulnak a saját életükhöz. Az ezt követő három fejezetben az olimpiai játékok történetét, eseményeit és szimbólumait ismerteti az olimpiai nevelési témákon keresztül. Az olimpiai nevelés résztvevőinek lehetősége nyílik arra, hogy elmélyítsék tudásukat és átéljék az olimpia szellemiségét számos gyakorlat segítségével.

Az oktatók és a résztvevők sokféle forrásból válogathatnak (videók, cikkek, weboldalak, stb.). Ezek elérhetőségei az Alapismeretek az OVEP-hez és a Feladatlapok című kötetek Hivatkozások és További olvasmányok fejezeteinél találhatóak.

Egy fiatal lány a 33. olimpiai héten, Olimpiai Múzeum, Lausanne, 2013

A Kézikönyv az OVEP-hez kötetben található források olyan pedagógiai gyakorlat megvalósítását segítik, melynek alapja a gyerekek és a fiatalok mozgásos tevékenysége. A Kézikönyv abban is segíti a résztvevőket, hogy megszerezzék azokat a készségeket és kompetenciákat, amivel az OVEP-et a legjobban tudják alkalmazni tanulóik körében, akár eltérő kulturális közegekben is.

Beijing 2022: Games preparation – Introduction to Curling.

„A civilizációnk jövője nem politikai vagy gazdasági alapokon nyugszik. Kizárólag az oktatáson és annak fejlődésén múlik.”

Pierre de Coubertin

1. FEJEZET

BEVEZETÉS AZ ÉRTÉKALAPÚ OLIMPIAI NEVELÉSBE

Bevezetés	12
Az olimpizmus alapelvei	14
Az olimpizmus alapértékei	15
Az olimpizmus nevelési témái	16
Oktatási szempontok	17
Olimpiai értékek oktatása és a tanuló közvetlen környezete	19
Oktatási realitások és lehetőségek	22
Az Alapismeretek az OVEP-hez kiadvány válaszai a jelenkor kihívásaira	23
Az Olimpiai Értékek Edukációs Programban való részvétel	24

1. FEJEZET

BEVEZETÉS

Az Alapismeretek az OVEP-hez kiadvány olyan háttérinformációkat és különféle feladatokat tartalmaz, amelyek segítik megismertetni az olimpizmus értékeit.

Amikor egy nemzeti olimpiai bizottság csatlakozik az olimpiai mozgalomhoz és sportolókat küld, hogy versenyezzenek az olimpiai játékokon, elfogadják a közös (az Olimpiai Chartában is ismertetett) alapelveket. Ezek az elvek magukban foglalják azokat az értékeket, amelyekre a Nemzetközi Olimpiai Bizottság úgy utal, mint „az olimpiai nevelés témái” (lásd. 16. oldal).

Ez a kiadvány olyan információkat és anyagokat tartalmaz, amelyek elősegítik az értékeken alapuló oktatási és tanulási lehetőségeket. A fókusz azon van, hogy hogyan tanítsuk és tanuljuk az olimpizmus nevelési témáit, és nem pusztán a száraz tényeken. A kiadványt az 5 és 18 év közötti tanulókra tervezték, akik közül sokan az angol nem az anyanyelve, ezért a feladatok különböző korcsoportok és olvasási készséggel rendelkezők számára készültek. Az oktatókat és programvezetőket arra bátorítjuk, hogy módosítsák a feladatokat, hogy azok megfelelőek legyenek a tanulóik számára.

Egy olyan világban, ahol az elhízás komoly problémát jelent, és ahol a hátrányos helyzetű közösségekben élő gyerekeknek reményre és sikerélményre van szükségük, ott a fizikai aktivitásnak és a sportnak kiemelten fontos szerepe van. Az olimpiai játékok szimbólumai, ünnepei, sport és kulturális eseményei egyszerre inspirálók és motiválók. Az olimpiai játékokból vett példák kiváló eszközei a tanítási-tanulási folyamatnak, valamint a sport és a fizikai aktivitás népszerűsítésének.

A kiadványban használt módszerek olyan tanulásmódszerekre épülnek, amelyek magukban foglalják a multikulturális, interkulturális és a többszörös intelligencia-elméleteken alapuló pedagógiai módszereket.

Ezeket a módszereket a következő tanulási elvek támogatják:

- A tanulás aktív és nem passzív tevékenység. Minél jobban részt vesz a tanuló az oktatási folyamatban, annál élvezetesebb és hatékonyabb lesz számára a tanulás.
- Számos módja létezik az oktatás támogatásának. A tanulási tevékenységek közé tartozik a beszéd, a hallás utáni szövegértés, a játék, az írásbeli feladatok, a megbeszélések, a vita, a kreatív foglalkozások (pl.: művészet, dráma, zene) és a fizikai aktivitás, amelybe olyan tevékenységek tartoznak, mint például a sport, a tánc és a testnevelés. Az Alapismeretek az OVEP-hez kiadvány számos feladatot tartalmaz, amelyek különböző oktatási megközelítést tesznek lehetővé.
- A tanulás lehet egyéni vagy csoportos tevékenység. Vannak, akik egyedül dolgoznak a legjobban; másoknak arra van szükségük, hogy együtt dolgozzanak annak érdekében, hogy megtanulják és gyakorolják az együttműködést. Ezért az Alapismeretek az OVEP-hez kiadvány számos olyan feladatot tartalmaz, amely során a tanulóknak együtt kell dolgozniuk.

A tanulók képzeletének fejlesztése egy másik oktatási módszer, melyet az Alapismeretek az OVEP-hez kiadvány célként tűz ki. Minden sportoló tisztában van a képzelet erejével, ami segíti őket egy cél elérésében. A képzelőerő pozitív és kreatív felhasználása ugyancsak segítheti a fiatalok jellemének megújítását, saját magukról és másokról való gondolkodásmódjuk fejlődését, valamint különböző viselkedési normák megtapasztalását is.

ÖSSZEFOGLALÓ ÁTTEKINTÉS

1. fejezet: Ismerteti az Alapismeretek az OVEP-hez kiadvány szerepét és az olimpiai mozgalom értékeit; javaslatokat tesz az OVEP bevezetésére oktatók, szervezők, sportvezetők és az olimpiai család más tagjai számára.

2. fejezet: Ismerteti a feladatokat, amelyek segítik a sportolókat és a tanulókat megérteni és felfedezni az olimpiai mozgalom szimbólumait és ünnepeit.

3. fejezet: Háttérinformációkkal és egyéb feladatokkal mutatja be az olimpiai játékok és az olimpiai mozgalom történetét, felépítését és szervezetét.

4. fejezet: Mind az öt olimpiai nevelési téma elméleti hátterét és a hozzájuk kapcsolódó feladatokat tartalmazza. Az öt téma: az erőfeszítés öröme a sportban és a fizikai aktivitásban, a fair play, az egymás iránti tisztelet, a kiválóságra törekvés és az egyensúly a test, szellem és lélek között. A feladatok célja, hogy segítsék a tanulókat megérteni, majd a gyakorlatban is alkalmazni ezeket a témákat.

Függelék: A Szójegyzéket és az Irodalomjegyzéket tartalmazza.

Az olimpiai játékok átadási ünnepe a 2020-as tokiói és a 2024-es párizsi olimpia között, Trocadéro kert, Franciaország.

1. FEJEZET

AZ OLIMPIZMUS ALAPELVEI

Az olimpizmus alapelveit az Olimpiai Chartában fektették le és közös értékrendet határoz meg.

AZ OLIMPIZMUS ALAPELVEI

1. Az Olimpizmus, mint életfilozófia a test, a szellem és a lélek képességeit, mint egységes egészet fogja össze és dicsőíti. Egyesítve a sportot a kultúrával és neveléssel az Olimpizmus olyan életforma kialakítására törekszik, amely középpontjában a munkavégzés öröme, a példakép, mint nevelési érték, a társadalmi felelősségvállalás és az egyetemes emberi jogok és erkölcsi alapelvek állnak.
2. Az Olimpizmus célja, hogy a sportot az emberiség harmonikus fejlődésének a szolgálatába állítsa egy békés társadalom előmozdítása és az emberi méltóság megőrzése érdekében.
3. Az Olimpiai Mozgalom egyetértésben szervezett, egyetemes és állandó cselekvési sorozat, amely a NOB legfelsőbb hatalma alatt kerül megvalósításra, beleértve mindazon természetes és jogi személyeket, akiket az Olimpizmus értékei lelkesítenek. Az Olimpiai Mozgalom kiterjed mind az öt kontinensre. Az Olimpiai Mozgalom csúcspontja a világ sportolóinak találkozója a legnagyobb sportfesztiválon, az olimpiai játékokon. Az Olimpiai Mozgalom szimbóluma az összefonódó öt karika.

4. A sport gyakorlása alapvető emberi jog. Az Olimpiai Mozgalomban minden természetes személyt megillet a sportolás joga a diszkrimináció bármely megnyilvánulási formája nélkül, az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása mellett. Az olimpiai szellem kölcsönös megértést követel meg a barátság, szolidaritás és tisztességes játék szellemében.
5. Elismerve, hogy a sport a társadalom szerves része, az Olimpiai Mozgalomhoz tartozó sportszervezeteket megilleti az autonómia joga és terheli annak kötelezettsége, ideértve a sport szabályrendszerének szabad

meghatározását és annak ellenőrzését, szervezetük struktúrájának és irányításának meghatározását, a külső behatástól mentes választások jogát élvezve, a helyes irányítás alapelveinek biztosításával és alkalmazásával.

6. Bármely országgal, személlyel, fajjal, vallási felekezettel, politikai meggyőződéssel, nemmel kapcsolatba hozható vagy bármely egyéb formában megjelenő diszkrimináció összeférhetetlen az Olimpiai Mozgalommal.
7. Az Olimpiai Mozgalomhoz való tartozás feltétele az Olimpiai Charta betartása és a NOB általi hivatalos elismerés.

Peking 2022: Önkéntesek érkeznek a téli olimpiai játékok záróünnepségének beszédeire.

1. FEJEZET

AZ OLIMPIZMUS ALAPÉRTÉKEI

A kiválóság, a tisztelet és a barátság az olimpizmus három alapvető értéke, amelyek az olimpiai játékok és az ifjúsági olimpiai játékok középpontjában állnak.

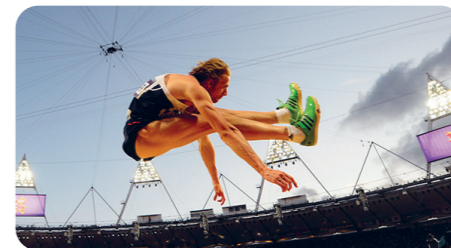
JEGYZET:

Az olimpiai értékek alapján létrehozott öt nevelési téma, melyet a kiadványban ismertetünk:

- az erőfeszítés öröme;
- fair play;
- egymás iránti tisztelet;
- kiválóságra törekvés;
- harmonikus test, szellem és lélek.

Ezek a témák könnyen beilleszthetők abba a célrendszerbe, amit az ifjúsági sport is követ.

Kiválóság

A kiválóság az jelenti, hogy a legjobbat hozzuk ki magunkból a sportpályán és a civil életünkben is. A legfontosabb nem a győzelem, hanem a részvétel; a fejlődés, az egészséges test, szellem és lélek egyensúlya.

MOTIVÁCIÓ AZ ERŐFESZÍTÉSRE – KÜZDENI A KIVÁLÓSÁGÉRT

Tisztelet

Magában foglalja a tiszteletet magunk és testünk, mások, a szabályok, a sport és a környezet iránt egyaránt.

MEGŐRIZNI AZ EMBERI MÉLTÓSÁGOT – A TISZTELET KIFEJEZÉSE

Barátság

A barátság az olimpiai mozgalom szíve. Arra bátorít, hogy úgy tekintsünk a sportra, mint a közös megértés eszközére a világ minden táján.

HARMÓNIA KIALAKÍTÁSA – A BARÁTSÁG ÜNNEPE

1. FEJEZET

AZ OLIMPIZMUS NEVELÉSI TÉMÁI

Öt fő nevelési témát tárgyal az Alapismeretek az OVEP-hez kiadvány, melyek az olimpizmus alapelvein nyugszanak. Három alapvető oktatási megközelítést használnak fel: kognitív (intellektuális), affektív (szociális/érzelmi) és kinesztetikus (fizikai).

JEGYZET:

A 4. fejezetben javaslatok és mozgásos feladatok találhatóak „Az olimpizmus nevelési témáinak oktatása” címmel.

AZ OKTATÁS ÉS TANULÁS HELYSZÍNE

A MIT:

Az értékek – kiválóság, tisztelet és barátság – az olimpiai mozgalom elismert alapértékei. Ezek az olimpiai játékokon való részvétel elvárt értékei az elit sportolók számára. Ezek az értékek kiemelt szerepet kapnak minden olimpián és ifjúsági olimpián.

A HOGYAN:

Az OVEP célja, hogy a résztvevők megismerjék az értékeket. Az oktatás módszerében kiemelt szerepet kap az öt nevelési téma: az erőfeszítés öröme, a fair play, az egymás iránti tisztelet, a kiválóságra törekvés és a harmonikus test, szellem és lélek. Ezek az értékek az Olimpiai Chartából és az olimpizmus alapelveiből származnak és integrálják a fiatalok fejlődési céljait az oktatási anyagba.

ALAP OLIMPIAI ÉRTÉKEK

KIVÁLÓSÁG

TISZTELET

BARÁTSÁG

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

AZ ERŐFESZÍTÉS ÖRÖME

A fiatalok a fizikai, viselkedéssel és intellektuális képességeiket fejlesztik és gyakorolják azáltal, hogy kihívásokat állítanak önmaguk és egymás elé a fizikai aktivitás, a játékos feladatok és a sportolás során.

FAIR PLAY

A fair play egy sporttal kapcsolatos koncepció, de számos más területen is alkalmazható világszerte. A fair play szerint sportolni egyben azt is jelenti, hogy kialakul, és belső szükségletté válik a becsületes viselkedés a résztvevő egyéni és közösségi életében egyaránt.

EGYMÁS IRÁNTI TISZTELET

Amikor a fiatalok, akik egy multikulturnális közösségben élnek megtanulják az elfogadást és a sokszínűség tiszteletét, akkor gyakorolják a békés viselkedést, népszerűsítik a békét és a nemzetközi megértést.

KIVÁLÓSÁGRA TÖREKVÉS

A kiválóságra törekvés segíthet a fiataloknak, hogy jó és egészséges döntéseket hozzanak, és arra törekedjenek, hogy a legjobbat hozzák ki magukból, bármit is csinálnak.

HARMONIKUS TEST, SZELLEM ÉS LÉLEK

A tanulás nem csak a szellemre, hanem az egész testre hatással van; és a mozgásműveltség, valamint a testmozgás általi tanulás hozzájárul mind az erkölcsi, mind az intellektuális fejlődéshez. Ez a koncepció Pierre de Coubertin egyik alap gondolata volt, ami arra inspirálta, hogy újjáélessze az olimpiai játékokat.

1. FEJEZET

OKTATÁSI SZEMPONTOK

Ebben a fejezetben olyan pedagógiai módszereket ismertetünk, amelyekkel a kiadványban szereplő információk és feladatok megvalósíthatók.

Az olimpiai nevelés mindenkinek mást és mást jelent. A következő fejezet különböző példákat ismertet olimpiai nevelési programokból. Ezeknek a programoknak különböző céljai és célközönségük van, ugyanakkor lehetnek átfedések. Ez a kiadvány a „tanulás a testmozgás segítségével” elvén alapszik.

Művészek egy hatalmas földgömbön mutatnak be gyakorlatot a 2008-as pekingi olimpiai játékok nyitóünnepségén a kínai fővárosban a Nemzeti Stadionban.

OLIMPIAI ÉRTÉKEK OKTATÁSA

Az értékalapú oktatás célja, hogy felkészítse a gyerekeket az életre úgy, hogy értékek mentén történjen az oktatás és nevelés. Az olimpiai értékalapú oktatás különböző módszertanok, eszközök és tevékenységek mentén segíti az olimpiai értékek megismerését sportolás közben és a sport által.

Az olimpiai értékek oktatásának célja:

- Fejlesztani a pszichoszociális értékeket sportolás közben és a sport által (élethosszig tartó szociális, szellemi és fizikai kompetenciák).
- Keretet, valamint eszközt és módszertant biztosítani az erőfeszítés örömeinek megtapasztalásához, a tisztességes játék és az egymás iránti tisztelet gyakorlásához, a kiválóságra való törekvéshez és a harmonikus test, szellem és lélek jelentőségének megismeréséhez.
- Mindeközben megosztani a tudást arról, hogy a sport és különösen az olimpiai mozgalom hogyan képes hozzájárulni egy békés és jobb világhoz.

1. FEJEZET

FELHASZNÁLÁSI LEHETŐSÉGEK AZ OVEP-HEZ

1. Tanulás a testmozgás segítségével – tantárgyakat integráló oktatási megközelítés

Egyes tanárok tematikus vagy projek-talapú megközelítést használnak, mely számos tantárgy feladatait olvasztja egybe. Az olimpiai téma felöllelheti a történelem, matematika, természettudományok, nyelvek, testnevelés, egészségtan tantárgyak körét; ezek mind ideálisak az a tantárgyakat integráló oktatási megközelítéshez.

2. Segíteni a fiatal sportolókat a kiválóságra törekvésben a sport és fizikai aktivitás segítségével

A sport és testnevelési programokat tovább lehet fejleszteni azzal, hogy segítünk a diákoknak megérteni és a gyakorlatban is megélni az olimpizmus értékeit. Június 23. az Olimpia Napja, április 6. pedig a Sport a Fejlődésért és a Békéért Napja, melyek megünneplésére hasznos feladatokat, ötleteket találhatunk ebben a kiadványban.

3. Olimpia témájú hét vagy hónap

Számos, a kötetben található feladatot lehet arra használni, hogy segítsen egy olimpia témájú hetet vagy hónapot megszervezni úgy, hogy közben integráljuk azokat az iskolai tananyagba. Egy olimpiai hét vagy hónap során nyitó- és záróünnepséget lehet tartani, valamint mozgásos vetélkedőket, játékokat és sporttevékenységeket lehet szervezni.

4. Tanárközpontú tanulás

Azon programok esetében, amelyek inkább tanárközpontúak, vagy amelyek egy előre meghatározott tankönyvi tervet követnek, érdemes a kiadványban szereplő szöveges és írásbeli feladatokat újragondolni és módosítani az életkori sajátosságoknak megfelelően. Azoknak az oktatóknak, akik nagy létszámú osztályoknak tartanak foglalkozásokat, a csoportmunkára épülő módszer lehet az ideális.

5. Felsőoktatásban tanulók és tanári workshopok résztvevőinek

A felsőfokú oktatás hallgatóinak vagy workshopokon résztvevőknek (tanárok, ifjúsági csoportvezetők) ez a kiadvány alapul szolgálhat, ha értékeken alapuló olimpiai nevelési kurzust szeretnének tartani.

Olimpiai nevelési kurzus bevezethető például a tanárképzésben vagy a sporttal kapcsolatos képzésekben is. Különböző országok eltérő hagyományokkal és szabályokkal rendelkeznek, de a globalizáció hatására számos közös érték és szokás alakult ki a különböző kultúrákban és régiókban. Az olimpiai mozgalom sok lehetőséget teremtett ezeknek a közös értékeknek a népszerűsítésére. Az Alapismeretek az OVEP-hez kiadványt úgy tervezték, hogy az oktatók és ifjúsági csoportok vezetői alkalmazni tudják a különböző feladatokat saját programjuk és tanulói igényei és elvárásai szerint.

PEDAGÓGIAI ESZKÖZÖK

1. FEJEZET

OLIMPIAI ÉRTÉKEK OKTATÁSA ÉS A TANULÓ KÖZVETLEN KÖRNYEZETE

Számos országban a sport és rekreációs központok segítenek a társadalmi kohézió megteremtésében és a követendő társadalmi értékek népszerűsítésében. Ebben a fejezetben bemutatjuk egy olyan közösségi sportközpont ötletét, amely segítségként szolgálhat a fiataloknak abban, hogy hogyan képzeljenek el vagy tervezzenek meg egy sportközpontot saját közösségükben.

SPORT A FEJLŐDÉSÉRT ÉS A BÉKÉÉRT

„A sport jelentős szerepet játszik a társadalmi integráció elősegítésében és a gazdasági fejlődésben különböző földrajzi, kulturális és politikai közegekben. A sport egy erőteljes eszköz a társadalmi kapcsolatok erősítésében, valamint a béke, testvériség, szolidaritás, erőszakmentesség, tolerancia és igazságosság erősítésében.”

Egyesült Nemzetek Szervezete

A SPORT MEGHATÁROZÁSA

A fejlődés szempontjából értelmezve a sport definíciója általában magában foglalja a tevékenységek széleskörű és könnyen befogadható spektrumát, amelyek megfelelőek minden korú és képességű ember számára; hangsúlyozva a sport pozitív értékeit. Az Egyesült Nemzetek Szervezete úgy definiálja a sportot, mint „a fizikai aktivitás minden olyan formája, mely hozzájárul a fizikai, fittségi, mentális jólléthez és társas együttműködéshez. Ezek a játékok, a rekreáció, a szervezett vagy versenyszerű sport és a hagyományos sportok és játékok”.

A sport és egyéb fizikai aktivitások előnyei:

- tanulmányi teljesítmény javulása;
- egészség népszerűsítése és betegség megelőzése;
- nemek közti egyenlőség népszerűsítése;
- társadalmi befogadás és a társadalmi tőke fejlődése;
- béke elősegítése és konfliktusok megakadályozása/megoldása;
- poszttraumás élmények kezelése és az élet normalizálása;
- gazdasági fejlődés elősegítése;
- kommunikációs és társadalmi mobilizáció fejlesztése;
- élethez szükséges képességek fejlesztése; és
- önbizalom és magabiztosság fejlesztése.

Gyeplabda csapat Zambia első Ifjúsági Olimpiai Fejlesztési Központjának megnyitóján 2010-ben. A központ a NOB Sport a Reményért programja keretén belül épült.

„Magától értetődőnek vettem az olimpia szimbólumait, értékeit, ünnepségeit, stb. Azonban a feladatok során rá kellett döbbernem, hogy ezek jelentős értéket képviselnek: hatnak az emberek lelkére. Megvan bennük a lehetőség az egyének holisztikus fejlődésére globális szinten is, a pozitív társadalmi változás elősegítése érdekében.”

Tanár és edző, Trinidad és Tobago

1. FEJEZET

A KÖZÖSSÉGÜNK¹

A sportban való részvétellel a fiatalok nagyon fontos, pótolhatatlan tapasztalatot szereznek a csapatmunkáról, elhatározásról és a szabályok tiszteletéről. Az OVEP kötetekben található feladatok felhasználhatóak a közösségi sportprogramok kiegészítő feladataiként.

FIATALOK TÁMOGATÁSA A SPORTON KERESZTÜL

1. Mind a városi, mind a vidéki környezetben a sportrendezvényeket össze lehet kötni az egészséges életre és az élet egyéb területein szükséges készségekre való neveléssel, támogató-gyűjtési akciókkal, vezetői készségekről szóló előadásokkal, nemi szerepekről és szexualitásról szóló vitafórumokkal, és színjátszással és művészetekkel kapcsolatos workshopokkal.
2. Az ifjúsági vezetőket fel lehet készíteni arra, hogy gyerekek és fiatalok számára sportfoglalkozásokat tartsanak. Ezekben a korcsoportokban nagyobb eséllyel fogadják el azt, amit egy kortársuktól hallanak.

GYEREKEK TÁMOGATÁSA A SPORTON KERESZTÜL

1. Nyissunk a különböző háttérű gyerekek felé: pl. az árva, hátrányos helyzetű, HIV vagy AIDS fertőzött, sérült, dolgozó, vagy utcán élő gyerekek felé; és olyan gyerekek felé is, akiknek a családja menekülni kényszerült egy háború vagy természeti katasztrófa miatt.
2. Bátorítsuk a szülőket és a gyerekek környezetében lévő többi felnőttet, hogy vegyenek részt a beszélgetéseken és foglalkozásokon.

NŐK TÁMOGATÁSA A SPORTON KERESZTÜL

1. Biztosítsunk egyenlő lehetőségeket a lányok és nők számára. Olyan foglalkozásokon vagy sportokban is részt vehessenek, amit hagyományosan csak férfiak űztek. Ismerjük el és ünnepezzük a nemi különbségeket olyan mozgásformákkal, mint a tánc vagy az aerobik.²
2. Hangsúlyozzuk és fejlesszük a társadalmi kohéziót, valamint a különböző készségeket. Például támogassuk a nők részvételét az olyan továbbképzéseken is, mint például a sportvezetői, bírói vagy sportszervezői, olyan népszerű sportágak esetében is, mint a labdarúgás, kézilabda, kosárlabda, stb.
3. Vonjuk be őket a gyűjtési és jövedelemszerzési akciókba, hogy előmozdítsuk bennük az önbizalmat és a magabiztosságot.

KULTURÁLIS PROGRAMOK ÉS HAGYOMÁNYOK FELFEDEZÉSE

1. Biztosítsunk lehetőséget a fiataloknak arra, hogy kifejezzék az érzéseiket és gondolataikat a tánc, ének, dráma, szerepjáték, művészet és történetmesélés segítségével. Hívjuk meg a közösség idősebb tagjait, hogy beszéljenek a helyi kultúrát érintő élményeikről és tapasztalataikról.
2. Részesítsük előnyben a kulturális kapcsolatokat más országok fiataljaival. Ezek a csereprogramok segítenek a fiataloknak abban, hogy jobban megértsék egymást és elfogadják saját és mások kultúráját.

Tokió 2020: A játékok előkészítése – „Let's 55” rendezvény – Bevezetés a hegymászásba.

Tokió 2020: Olimpiai Agóra Nihonbashiban.

TERVEZZÜNK ÉS KÉSZÍTSÜNK KÖZÖSSÉGI TEREKET A SPORTOLÁSHOZ

Az, hogy mi számít sportlétesítménynek, kontinensről kontinensre változik. Európában – az ókor óta – a stadion a sporttevékenység központja. Azonban Etiópiában az ország világbajnok futói a hegyekben tartják az edzéseket, 2000 méterrel a tengerszint felett. Ugyanakkor Guatemalavárosban, ami egy aprócska lapos terület, egy házakkal zsúfolt domboldalon van a „terem” a helyi ökölvívóknak. Hongkong ugrókötél bajnokai pedig szinte bárhol gyakorolhatnak.

A tömegsport szintjén a testnevelés és a testmozgás nem igényel drága sportlétesítményeket. Parkok, zöldterületek, kertek, domboldalak, egy közlekedésmentes utca vagy homokos tengerpart mind lehetnek a fizikai aktivitás szinterei.

Ugyanakkor a modern sportok, mint a gyeplabda, röplabda vagy a tenisz összetett szabályaikkal és különböző szintű versenyek miatt speciális létesítményeket és eszközöket igényelnek.

A sportoláshoz létrehozott közösségi terek célja:

- lehetőséget adni a fiataloknak arra, hogy sportoljanak és fejlesszék testüket, szellemüket és lelküket az olimpia szellemisége jegyében;
- a sportolók számára modern és professzionális edzéselhelyszint biztosítani;
- támogatni az edzőket és a sportszervezőket;
- sportversenyeket rendezni;
- közösségi eseményekhez teret biztosítani a helyi közösség számára, ezáltal hozzájárulva a társadalmi fejlődéshez; és
- egészségügyi ellátást nyújtani.

1. FEJEZET

OKTATÁSI REALITÁSOK ÉS LEHETŐSÉGEK

A politikai, vallási és oktatási rendszerek eltérőek a világ különböző részein, csakúgy, mint a gazdasági adottságok. Mindezen szempontoknak szerepük van abban, hogy az oktató milyen megközelítést alkalmaz a feladatok során.

OKTATÁSI RENDSZEREK:

Az Alapismeretek az OVEP-hez kiadvány egy globális oktatási kezdeményezés. Ugyanakkor az oktatás prioritásai, programjai és rendszerei jelentősen eltérnek a világ különböző részein. A tanár-diák viszony, a szülők, a diákok, az oktatásirányítók és a helyi közösség elvárásai minden országban különböznek. Az osztályok mérete és az infrastruktúra is eltérő. Számos országban például sokkal nagyobb hangsúlyt kap az informális oktatás a formális iskolázatásnál: a fókusz inkább a szóbeli, mint az írásbeli kommunikáción van, és hangsúlyos a család és a közösség szerepe.³

VIZSGÁK:

Némely oktatási rendszer nagy hangsúlyt helyez a lexikális tudásra és az írásbeli vizsgákra. Ez kihívást jelenthet azoknak az oktatóknak, akik a kreatívabb, tanulóközpontú megközelítést részesítik előnyben.

NYELV:

Egy dokumentum fordítása az eredetiről egy másik nyelvre sosem lehet tökéletes, mert a fordítás egy „megszűrt” kommunikáció az író, a fordító és az olvasó között. Bizonyos dolgokat egyszerűen ki lehet fejezni az egyik nyelven, de nem

biztos, hogy ez a helyzet egy másiknál is. Például a francia kifejezés „esprit du sport” nem teljesen ugyanazt jelenti, mint az angol fair play kifejezés. A kínaiiban, ahol a nyelvet több ezer szimbolikus karakterrel írják az ábécé helyett, a fordítás angolról vagy más európai nyelvről egy összetett folyamat. Az olimpiai oktatók a világ minden tájáról áttekintették az anyagát ennek a kötetnek annak érdekében, hogy megtaláljuk a megfelelő szóhasználatot és kifejezéseket az olimpizmus elveivel és értékeivel kapcsolatban.

FILIZÓFIA:

Az olimpiai mozgalom oktatási elveinek a gyökere az európai filozófiában és oktatási hagyományokban keresendő. Bár az alapelvek univerzálisak az olimpiai család több mint 200 tagországában, az elképzeléseikben és oktatási rendszerükben lehetnek különbségek. Ez azt jelenti, hogy egyes országokban az értékeken alapuló oktatás és tanulás elfogadtatása nagy kihívást jelent. Például a vallási alapú oktatási rendszerekben az olimpiai neveléssel foglalkozó oktatóknak és helyi vezetőknek kihívást jelent, hogy olyan módszereket alkalmazzanak, amikkel az olimpiai nevelés támogatni tudja a helyi oktatási elveket. Emellett az oktatóknak az Alapismeretek az OVEP-hez kiadványban felsorolt feladatok közül azokat kell kiválogatniuk, amelyek elfogadhatóak a helyi vallási és társadalmi normák számára.

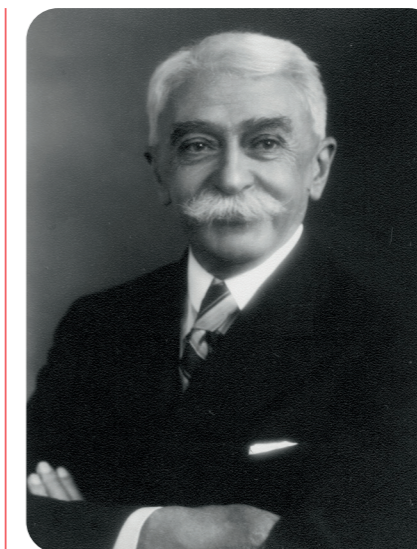
Gyerekek az olimpia napon Braziliában, 2013-ban

1. FEJEZET

AZ ALAPISMERETEK AZ OVEP-HEZ KIADVÁNY VÁLASZAI A JELENKOR KIHÍVÁSAIRA

Napjaink kihívása, hogy népszerűsítsük azokat az értékeket és elveket, melyek arra inspirálták Pierre de Coubertint, hogy életre hívja a modernkori olimpiai mozgalmat, mely egyben az Olimpiai Charta alapja is.

Amikor az olimpiai lobogót felvonják az olimpiai játékok nyitóünnepségén, az újkori olimpiai játékok alapítójának, Pierre de Coubertinnek (1863–1937) az elképzelését ünnepli a világ. Coubertin hitt abban, hogy a fiataloknak ugyanúgy edzeni kell a testüket, ahogyan az elméjüket. Támogatta a sport és a testnevelés iskolai bevezetését hazájában. Úgy gondolta, hogy ötletei elfogadottabbá válnának, amennyiben egy nemzetközi sporteseményt szervezne az ókori görögök olimpiai játékaiként mintájára.

Pierre de Coubertin báró 1863-ban született Párizsban. Katonai pályakezds után életét a francia oktatás megreformálásának, az olimpiai játékok létrehozásának és az olimpiai mozgalom céljai megvalósításának szentelte. 1890-ben Coubertin levelet kapott William Penny Brookestól, hogy látogassa meg a wenlocki játékokat Angliában, melyet 1850-ben rendeztek először. A két férfi megvitatta az olimpiai játékok újjáélesztésének ötletét, amit egy Athénban tartandó nemzetközi eseményként képzeltek el.

1894-ben Pierre de Coubertin meghívta barátait és kollégáit egy kongresszusra, ahol bemutatta tervét az olimpiai játékok felelevenítéséről. A szervezet, amelyet az első újkori olimpiai játékok megszervezésével bíztak meg, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság volt.

Coubertin maga készítette el az Olimpiai Charta vázlatát.

Az Olimpiai Chartát sokszor módosították az évek során. Ez a dokumentum iránymutató jellegű a Nemzetközi Olimpiai Bizottság és az olimpiai mozgalom számára. Tartalmazza az olimpizmus alapelveit és Coubertin eredeti írásának továbbfejlesztett változatát.

AZ OLIMPIAI MOZGALOM CÉLJAI

- Népszerűsíteni azoknak a fizikai és erkölcsi tulajdonságoknak a fejlődését, melyek a sport alapját képezik.
- Oktatni a fiatalokat a sporton keresztül a tolerancia és a barátság szellemében, és ezáltal egy jobb és békésebb világot teremteni.
- Terjeszteni az olimpiai elveket világszerte, ezzel megteremtve a nemzetközi jóakaratot.
- Összehozni a sportolókat a világ minden tájáról egy négyévente megrendezésre kerülő, nagyszabású fesztiválon, az olimpiai játékokon.

Plakát az 1896-os athéni olimpiai játékok hivatalos jelentésének borítójáról.

1. FEJEZET

AZ OLIMPIAI ÉRTÉKEK EDUKÁCIÓS PROGRAMBAN VALÓ RÉSZVÉTEL

AZ OLIMPIAI CSALÁD TAGJAI

Az olimpiai család tagjaként az olimpiai mozgalmat képviseljük. Akár NOB-tagok, akár olimpiások, szervezők, vagy szponzorok vagyunk, mindannyiunkra ugyanazok az elvek vonatkoznak.

Képzeld el, hogy díszvendég vagyunk egy iskolai vagy más közösségi olimpiai nap megnyitóján. Több száz izgatott diák vár arra, hogy hivatalosan megnyissuk az olimpiai napot. Már tanultak az olimpiák történetéről, a többi résztvevő nemzetről és az olimpiai mozgalom értékeiről. Abban a szellemben, hogy az olimpiai játékok több mint egy egyszerű sportesemény, a diákok elkészítették a saját fáklyájukat és poszterüket, és

várják az egész napos sport és kulturális foglalkozásokat. Arra kell törekedniük, hogy a fair play szerint játsszanak, elfogadják az egyének közötti különbségeket és a legjobbat hozzák ki magukból. Ez az olimpia a gyakorlatban. Az olimpizmusnak ezek a nevelési értékei nem csak a sportban való részvétel segítségével sajátíthatók el. Meg kell őket tanítani. Az olimpiai család tagjaiként különleges helyzetben vagyunk, hogy megosszuk és népszerűsítsük e kiadvány tartalmát. Lehet, hogy egy gyermek éppen miattunk kap kedvet ahhoz, hogy a jövőben olimpiákon legyen vagy az emberi jogért harcoljon. Ezáltal megváltoztathatjuk egy gyermek életét.

Egy fiatal lány akadályfutáson vesz részt az olimpiai napon Bhutánban, 2014-ben.

EDZŐK ÉS SPORT ÉS IFJÚSÁGI KLUBVEZETŐK

Jacques Rogge, a NOB korábbi elnöke azt mondta:

„Az olimpiai mozgalom különlegessége abban rejlik, hogy képes az egymást követő fiatal generációkat újra és újra álmódra készíteni:

- A bajnokok példái motiválják a fiatalokat.
- Az álmom, hogy részt vegyenek a játékokon, a sport felé tereli őket. A sporton keresztül profitálhatnak az oktatás területén is.
- A sport egyaránt fejleszti a testüket és az elméjüket.
- A sport megtanítja őket a szabályok tiszteletére.
- A sport megtanítja őket az ellenfél tiszteletére.
- A sporton keresztül integrálódnak a társadalomba és fejlesztik képességeiket.
- A sport önazonosságot ad nekik.
- A sport örömet és büszkeséget biztosít számukra.
- A sport javítja az egészségi állapotukat.”⁴

A legtöbb sport és ifjúsági klubvezető elfogadja ezeket az állításokat, és nagy valószínűséggel úgy gondolja, hogy a fair play, a szabályok és az ellenfél tisztelete, a pozitív társas készségek és az egészséges viselkedés olyan értékek, amelyeket fejleszteni lehet a sportban és a mozgásos tevékenységben való részvétellel. Ugyanakkor ezek a személyiségbeli változások nem pusztán a sportban való részvételből következnek, hanem ezeket a rendkívül fontos tulajdonságokat el is kell sajátítani.

Néha a kiélezett verseny és a győzelemért való küzdelem mind az iskolai, mind a tömegsportban eltérítheti a résztvevőket az olyan olimpiai értékektől, mint például a fair play. Mindazonáltal az edzők világszerte abban a különleges pozícióban vannak, hogy taníthatják az olimpizmus értékeit.

A fiatal sportolók számára a fair playről való tanulás egyik leghatékonyabb módszere az, ha lehetőséget biztosítunk nekik, hogy megbeszélhessék viselkedésük következményeit. Ott kezdődik az értékek oktatása, amikor az edzők lehetőséget adnak a játékosoknak, hogy elmélyedhessenek a különböző emberi értékek közötti konfliktusok feldolgozásában, majd megbeszélhessék az érzéseiket, elképzeléseiket és viselkedésüket.

Idősebb korosztály esetében a beszélgetés témája lehet az erőszak, a drogfogyasztás; míg a fiatalabbak között a beszélgetést inkább a szabályok szerinti játék, az egyenlő lehetőségek és a fair play köré érdemes felépíteni.

Az Alapismeretek az OVEP-hez kiadványban lévő példák és történetek szolgálhatják a beszélgetések alapját. Az olimpiai értékek oktatása egy közös platform az iskolák és a sportklubok életében, ami alkalmas a közösen vallott értékek továbbítására a fiatalok felé a megfelelő viselkedésről és normákról.

Athén, 1896: A gátfutó verseny pályájának előkészítése a márványból készült Panathinaikos Stadionban az első olimpiai játékok alkalmával.

OKTATÁSI HIVATALOK ÉS ADMINISZTRÁCIÓ

Az újkori olimpiai játékoknak széleskörű nemzetközi vonzereje van és a világ minden táján sokan követik a televízió közvetítésein és az online felületeken keresztül. Több mint száz évvel ezelőtt kezdődött, egy 19. századi európai oktatási reform projekt-ként, melyet Pierre de Coubertin indított el. Az olimpiai játékok „a történelem valaha volt legjelentősebb eseményeinek számítanak, hiszen a versenyek ideje alatt az egész világ figyelme a játékokra összpontosul már több mint egy évszázada.”⁵

Az olimpiai nevelési és oktatási értékek olyan országokon átívelő szemléletet tükröznek, melyben az olimpiai mozgalom szimbólumai, ünnepei, értékei és elvei nyilvánulnak meg, elsajátíthatók és újra átélhetők, a helyi tudományos és kulturális hagyományok tükrében.⁶ A chicagói egyetem professzora, John MacAloon vetette fel, hogy „nincs olyan, hogy az olimpiai játékok, mert több ezer olimpiai játék van.”⁷

Az Alapismeretek az OVEP-hez kiadvány úgy került megtervezésre, hogy ismertesse az olimpiai történeteket, hagyományokat és történelmet egy tananyag felépítésű oktatási rendszerben. A gyerekek és fiatalok akkor tanulnak a legjobban, ha aktívan részt vesznek a tanulási folyamatban. Az oktatási feladatok, melyek az olimpizmus nevelési értékein alapulnak, hasznos anyagot biztosítanak az egyes nemzeti programoknak, eseményeknek.

A kiadvány által biztosított tanulási lehetőségek hozzávetőlegesen megfelelnek az iskolai tananyag által elvárt tanulási követelményeknek. Dél-afrikai tanárok például integrálták az ubuntu koncepciót – egy ősi afrikai szót, ami nagyjából annyit jelent, hogy „azért vagyok, hogy lehessünk” – az olimpia értékei közé, mint az egyetemesség és az emberiség általános értéke.⁸

A feladatok és történetek, amelyek az olimpiai témákon nyugszanak, természetes motivációt nyújtanak az értékeken alapuló oktatási tevékenységhez számtalan tantárgy esetében. Segítenek a fiataloknak felfedezni a saját nemzeti és kulturális közösségüket. Támogatják a sport és az oktatás közös céljait, hogy segítsék a résztvevők erkölcsi és testi fejlődését.

Egy program, ami az olimpiai értékeken alapszik, egyszerre ünnepelheti és léphet túl a különbözőségeken azáltal, hogy olyan közös törekvésekre összpontosít, melyek meghatározzák gyermekeink jövőjét. Azt akarjuk, hogy fizikailag aktívak és egészségesek legyenek; a fair play szerint éljenek; hogy tiszteljék egymást; és hogy magukhoz mérten a legjobbak legyenek. A feladatok ebben a kiadványban inspirálják a képzelést és reményt adnak azzal, hogy a béke érdekében egymás szolgálatába állítják az oktatást, a sportot és a kultúrát.

A „Sport a Reményért” központ átadása, Port-au-Prince (Haiti), 2014.

TANÁROK ÉS OKTATÓK

Az olimpiai mozgalom egyik legfőbb célja a gyermekek és fiatalok erkölcsi és testi fejlődésének támogatása a sporton és a fizikai aktivitáson keresztül. Ez a cél egybeesik az Egészségügyi Világszervezet (WHO) és az Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete (UNESCO) törekvéseivel. Ezek a szervezetek problémaként tekintenek a fejlett országok fiataljai körében tapasztalható elhízásra, ami a fizikai aktivitás hiányából és az egyre inkább teret nyerő ülő életmódból következik. Azokban a kevésbé fejlett országokban, ahol nagy a küzdelem a korlátozott számú felsőoktatási helyekért – ahova írásbeli vizsgákkal lehet bejutni –, a gyerekek arra kényszerülnek, hogy egészségüket alárendeljék iskolai eredményességüknek.

Előfordulhat, hogy egy iskolának nincsenek megfelelő létesítményei vagy nincs idő a testnevelést tantervi keretek között oktatni. Az is lehet, hogy nincsen képzett szakember, aki a testnevelést tanítaná. Pierre de Coubertin hasonló helyzettel szembesült több mint 100 évvel ezelőtt, amikor az oktatási rendszert szeretne volna megreformálni Franciaországban. Arra panaszkodott, hogy a fiatalokat „teletömik tudással... (és)... két lábon járó szótárakká változtatják őket.”⁹ Azt javasolta, hogy a fiatalok olyan pozitív értékeket tanuljanak, mint a fair play, az egymás iránti tisztelet és az igény, hogy kihívás elé állítsák a képességeiket, elsősorban a sport és játékok segítségével.

Egy kosárlabdázó az első fiatalok számára épült olimpiai fejlesztési központban, amit 2010-ben Zambiában adtak át a „Sport a reményért” program keretein belül.

Napjaink kutatásai igazolják Coubertin elgondolását, hogy a sportban és a mozgásos tevékenységben való részvétel hozzájárul az egészséges életmódhoz, a hatékony tanuláshoz és a pozitív értékek elsajátításához. Ezenfelül az olimpiai nevelési értékek – az erőfeszítés öröme a sportban és a fizikai aktivitásban, a fair play, az egymás iránti tisztelet, a kiválóságra törekvés, a test, szellem és lélek egyensúlya – a sporton messze túlmutató relevanciával és alkalmazhatósággal bírnak. Azok a tevékenységek, amelyek ezeknek az értékeknek a fejlesztésére koncentrálnak, segítenek számtalan más tantárgy eredményeinek a javításában is.

A nemzeti tantervek általában ritkán hagynak helyet más programok vagy választható tantárgyak számára. Ennek tudatában, az Alapismeretek az OVEP-hez kiadványt úgy terveztek és strukturálták, hogy teljesen rugalmasan lehessen használni. Az oktató számára a következőket teszi lehetővé:

- Kiválasszon az Alapismeretek az OVEP-hez kiadványból olyan anyagokat vagy feladatokat, amelyek segítik az aktuális tananyagot, vagy ráépülnek arra.
- Használja az Alapismeretek az OVEP-hez kiadványt, mint elsődleges tankönyvet egy olimpiai nevelési kurzus során.
- Tervezen olimpiai napot vagy hetet az iskolában vagy iskolán kívül. A könyv feladatainak egyéb tantárgyakba integrálása erősíti a tantárgyak közötti koncentrációt és együttműködést. Az órák olimpiai témákkal való kezdése vagy zárása, felhasználva az olimpiai szimbólumokat és ünnepeket, tovább növelik a tanulás élményét. Bővebb információ az olimpiai napról a 4. fejezet 91. oldalán található.
- Inspirálja a tanulók álmait olimpiai történetekkel, tragédiákkal és sikerekkel. Bátorítja a nemzetközi megértést és békét az olimpiai szimbólumok és ünnepek különleges hangulatával.
- Növelje a sportban való részvételt az olimpiai értékek oktatásával.

„Senki se úgy születik, hogy gyűlöl egy másik embert a bőrszíne, családi háttere, vagy a vallása miatt. Az embereknek meg kell tanulniuk gyűlölni, és ha meg tudnak tanulni gyűlölni, akkor meg tudnak tanulni szeretni is, mert a szeretet természetesebb az ember számára, mint az ellenkezője.”

Nelson Mandela

Nelson Mandela, a Dél-Afrikai Köztársaság korábbi elnöke, aki egy sokunkat inspiráló személyiség volt.

„... vajon hol és mikor válik kézzel foghatóvá az olimpiai ideológia, mint a béke és a nemzetközi egyetértés mozgalma? A válasz az ünnepekben keresendő...”

Professor John MacAloon¹

London, 2012: egy fönixet függesztettek az olimpiai láng üstje fölé, miután eloltották a lángot a záróünnepségen.

2. FEJEZET

AZ OLIMPIZMUS ÜNNEPLÉSE A SZIMBÓLUMOK, ÜNNEPSÉGEK ÉS A MŰVÉSZET SEGÍTSÉGÉVEL

Az olimpiai játékok a szimbólumokon és a hagyományokon keresztül kel életre. Ez a fejezet bemutatja ezeket a szimbólumokat és tradíciókat; és megmutatja, hogyan lehet őket az olimpiai értékek népszerűsítésére használni.

Háttérinformáció	30
Az olimpiai ötkarika, ami összeköt: az olimpiai szimbólum	32
Zászlófelvonás	34
Az olimpiai mottó: Citius, Altius, Fortius – Communiter	36
Fellobbantani a szellemiséget: az olimpiai láng	38
Az olimpiai játékok nyitóünnepsége	40
Az olimpiai játékok záróünnepsége	42
Zene és az olimpiai himnusz	44
Az olimpiai érmek	45
Az olimpiai eskü	46
Olimpiai béke az ókorban és napjainkban	47
A béke nyelve	49
A béke szimbólumai	50
Sport és művészet az ókori Görögországban	51
Sport és művészet az újkori olimpiákon	52
Jelképek és kabalafigurák: arculattervezés	53

2. FEJEZET

HÁTTÉRINFORMÁCIÓ

Ez a fejezet részletesen ismerteti a különböző olimpiai szimbólumokat és hagyományokat, melyek a játékok szerves részét képezik. Az egyes témákhoz kapcsolódó tevékenységek a Feladatlapok kiadványban találhatóak.

Pierre de Coubertin (1863–1937), az újkori olimpiai játékok atyja, felismerte az érzelmek és a képzelet fontosságát. A játékok szervezésekor ötvözte a sportot a kultúrával. Szimbólumokat hozott létre, szorgalmazta az ünnepek szervezését, a zenét és a látványosságokat. Ezek a művészeti és kulturális programok segítenek megkülönböztetni az olimpiai játékokat egyéb sporteseményektől és alapul szolgálnak az értékeken alapuló oktatáshoz a különböző tantárgyak tananyagaiban csakúgy, mint a sport és testnevelés esetében.

Az egyik első olimpiai zászló. Pierre de Coubertin báró készítette, és ezt használták elsőként a Chatby stadion átadásán 1914-ben az egyiptomi Alexandriában. „Alexandrie 5 Avril 1914” (Alexandria, 1914. április 5.) francia felirat olvasható a zászlón.

Rio, 2016: Rose Nathike Lokonyen zászlóvivő vezeti a menekültek olimpiai csapatát a sportolók bevonulásakor.

AZ OLIMPIAI ÖTKARIKA ÉS AZ OLIMPIAI ZÁSZLÓ

Az olimpiai ötkarikára úgy is szokás utalni, mint „az olimpia szimbóluma.” Színei a kék, sárga, fekete, zöld, piros. Egymásba fonódva szimbolizálják az olimpizmus univerzalitását.

Az öt közül legalább egy szín (vagy a fehér háttérszín) megjelenik minden résztvevő ország nemzeti zászlaján. A karikákról vannak, akik úgy tartják, hogy az olimpián résztvevő öt földrészt szimbolizálják: Európa, Ázsia, Óceánia, Afrika és Amerika.

Az olimpiai zászlót először az 1920-as antwerpeni olimpián mutatták be Belgiumban, az olimpiai stadionban. Minden olimpiai játékokon a zászlót a nyitóünnepségen vonják fel a stadionban a zászlórúdra. Ennek a játékok teljes időtartama alatt lobognia kell.

Az olimpiai játékok záróünnepségén a zászlót leengedik. Az olimpiát rendező város polgármestere ezután átadja a zászlót a következő olimpiát rendező város polgármesterének. (Lásd részletesebben a 34-35. oldalon.)

AZ OLIMPIAI MOTTÓ

Az eredeti olimpiai mottó ez volt: citius, altius, fortius, ami latin megfelelője a gyorsabban, magasabbra, erősebben szavaknak. A mottót 1881-ben alkotta meg Henri Didon atya, Pierre de Coubertin egy barátja, és a NOB 1894-ban fogadta el hivatalosan. 2021. július 20-án a NOB egy negyedik szót is adott a mottóhoz. Ezentúl így hangzik: „citius, altius, fortius – communiter”, ami azt jelenti, hogy gyorsabban, magasabbra, erősebben – együtt. (Lásd részletesebben a 36-37. oldalon.)

AZ OLIMPIAI LÁNG ÉS AZ OLIMPIAI FÁKLYAFUTÁS

Az újkori játékok esetében az olimpiai láng azoknak a pozitív értékeknek a szimbóluma, amit az emberiség a történelme során a tüzzel azonosított. A fáklyafutásnak két funkciója van: hogy előre jelezze az olimpiai játékokat; valamint, hogy a béke és a barátság üzenetét közvetítse útja során. A fáklyafutás hagyománya az 1936-os berlini olimpiával kezdődött, és azóta is minden olimpián megmaradt ez a szokás. A lángot a görögországi Olümpiában a nap sugarai segítségével gyűjtik meg, majd egy váltó keretében futórol futóra száll, sőt, gyakran különböző közlekedési eszközökön is szállítják, míg meg nem érkezik az olimpia helyszínére. Ott az olimpiai stadion üstjében fellobban az olimpiai láng a nyitóünnepség alatt. A láng végig ég a játékok ideje alatt és a záróünnepségen oltják el. (Lásd részletesebben a 38-39. oldalon.)

A NYITÓÜNNEPSÉG

A megnyitó ünnepség egy rendkívül különleges és sokrétűen megkoreografált látványos előadás, ami lehetővé teszi a házigazda számára, hogy megmutassa egyediségét. Lebonyolítása elsősorban a rendező város szervezőbizottságának a feladata. A nyitóünnepség eseményeinek sorrendjét a rendezőkre vonatkozó olimpiai szerződés előírása szerint kell megtervezni.

A ZÁRÓÜNNEPSÉG

A záróünnepség jelzi az olimpiai játékok végét és általában rövidebb és egyszerűbb esemény a nyitóünnepségnél. Az események sorrendjét 1956-ban határozták meg hivatalosan. A záróünnepséget a játékok utolsó napján rendezik meg, általában miután az összes versenyszám véget ért.

AZ OLIMPIAI HIMNUSZ

Az olimpiai himnusz zenéjét a görög zeneszerző Spyros Samaras komponálta 1896-ban; szövegét a görög költő Kostis Palamás írta. A NOB 1958-ban fogadta el hivatalosan. Az olimpiai himnuszt lejátszzák minden olimpia nyitó- és záróünnepségén, valamint a NOB minden hivatalos ünnepségén.

AZ OLIMPIAI ESKÜ

„A [versenyzők], [versenybírók], [edzők és hivatalos személyek] nevében ígérjük, hogy a szabályokat tiszteletben tartva és betartva, a fair play, az elfogadás és az egyenlőség szellemében veszünk részt az olimpiai játékokon. Szolidárisak vagyunk egymással, és a doppingolás, a csalás és a diszkrimináció bármely formája nélkül elkötelezzük magunkat a sport mellett. Tesszük ezt a csapataink megbecsülésére, az olimpizmus alapelveinek tiszteletben tartásával és azért, hogy a világot jobba tegyük a sport által.”

Minden nyitóünnepségen két sportoló, két edző és két versenybíró tesz esküt. Az olimpiai esküre először az 1920-as antwerpeni olimpián került sor. (Lásd részletesebben a 46. oldalon.)

AZ ÉREMÁTADÓ ÜNNEPSÉGEK

Az ókori olimpiai játékokon csupán a győzteseket díjazták, egy olajfa ágából készült koszorút kaptak, amit egy arany ollóval vágtak le egy vad olajfáról. Az ókori görögök úgy tartották, hogy a szent fa ereje az ágak által átszáll arra, aki kapja.

Az újkori olimpiai játékokon érmet kap az első, második és harmadik helyezett sportoló is. Az első jutalma aranyérem, a másodiké ezüst és a harmadiké bronz. A házigazda feladata az érme megtervezése a NOB előírásai alapján. A győztes nemzeti himnuszát játsszák le, miközben mindhárom érmes nemzeti zászlaját felvonják.

1. FELADATLAP

PIERRE DE COUBERTIN BÁRÓ ÉS AZ OLIMPIAI MOZGALOM

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

Fair play

Harmonikus test, szellem és lélek

Egymás iránti tisztelet

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Kérdés-felelet, kölcsönös megosztás, kerekasztal, vizsgálat

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Felismerni, hogy mely magatartásformák járulnak hozzá az egészséges és melyek a káros életmódhoz.
- Megismerni Pierre de Coubertin, a modern olimpiai mozgalom alapítójának életét és munkásságát.

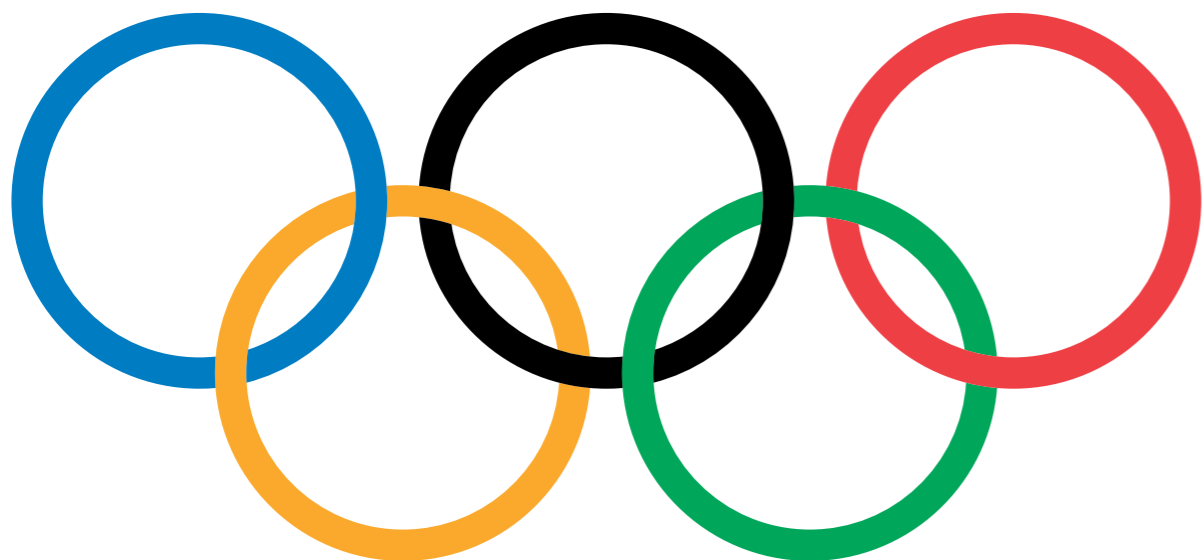

Szocsi, 2014: Az ezüstérmes Kelsey Serwa (Kanada), az aranyérmes Marielle Thomason (Kanada) és a bronzérmes Anna Holmund (Svédország) ünnepel az éremátadó ünnepségen a női síkrossz versenyszám után.

2. FEJEZET

AZ OLIMPIAI ÖTKARIKA, AMI ÖSSZEKÖT: AZ OLIMPIAI SZIMBÓLUM

Ez a fejezet a híres olimpiai ötkarikával foglalkozik és bemutatja, hogyan lehet az olimpiai szimbólumot az olimpiai értékek bemutatására és felfedezésére használni.

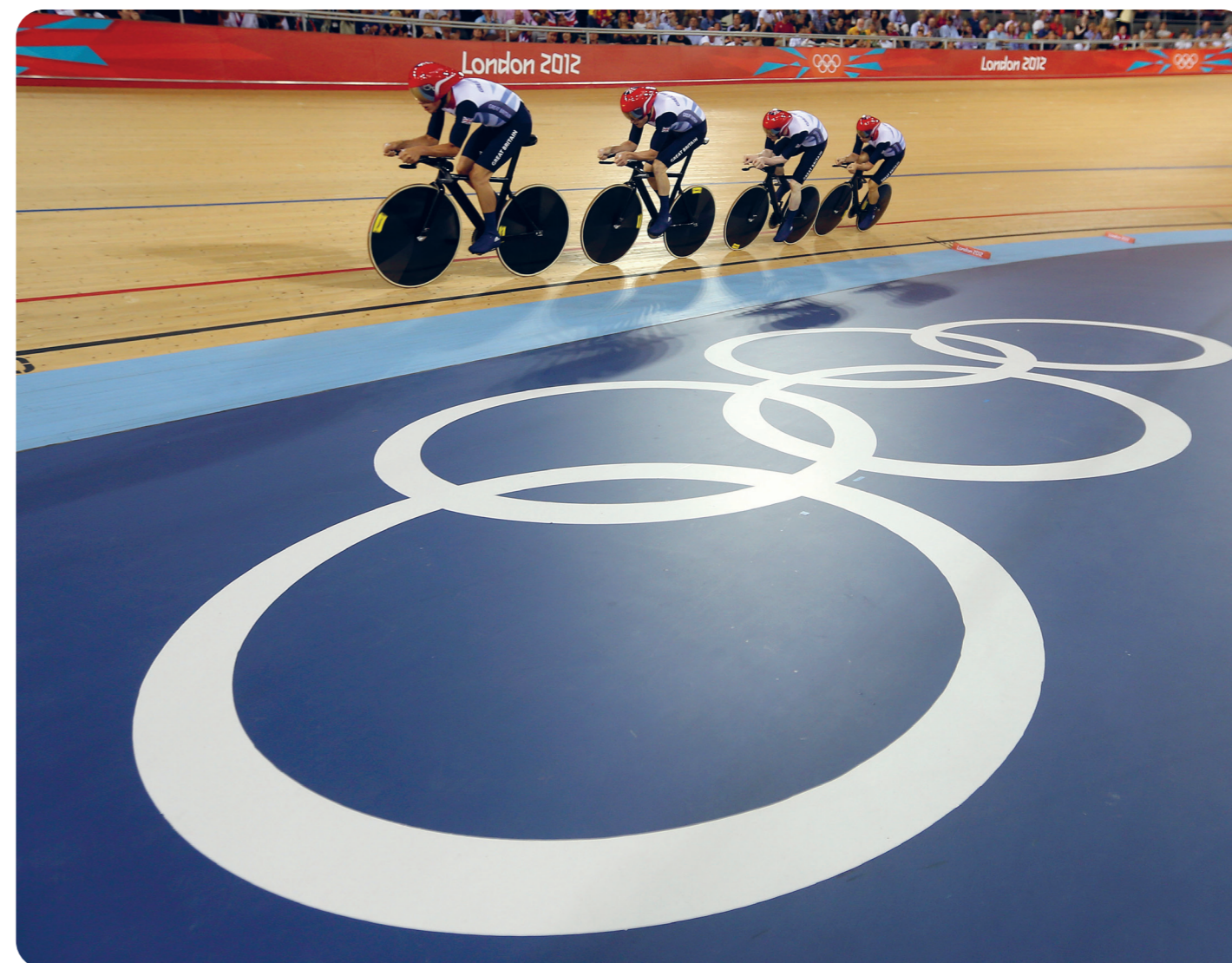
? OLVASÁS ELŐTT - KÉRDÉSEK

Láttad már az olimpiai ötkarikát? Hol? Hogyan írnád le valakinek, aki még sose látta? Szerinted mit jelent?

OLVASMÁNY

Nézd meg alaposan az öt karikát a fenti képen. Úgy kapcsolódnak egymásba, mint egy lánc. Láthatod mindenhol a tévében és az online felületeken az olimpiai játékok alatt. Az olimpiai ötkarikára, mint az olimpiai szimbólumra szokás utalni és a világ minden táján ezzel azonosítják az olimpiát. Ha az ötszínű változatban látjuk, a karikák egymásba vannak fűzve balról jobbra; a kék, a fekete és a piros karikák felül, a sárga és a zöld karikák alul. Az olimpiai ötkarika öt kontinens egyesülését, és a világ minden tájáról érkező sportolók találkozását jelképezi az olimpiai játékokon. Mit gondolsz erről?

London, 2012: Nagy-Britannia férfi kerékpárosai új világcúscot állítanak fel a kerékpáros versenypályán rendezett csapat üldözéses kvalifikációs versenyen.

VITATÉMÁK

- Pierre de Coubertin, az újkori olimpiai játékok megalapítója 1913-ban tervezte ezt a szimbólumot.
 - Szerinted ez megfelelő szimbólum a játékok számára?
 - Miért vagy miért nem?
- Ugyanaz a szimbólum vagy szín mást és mást jelenthet a különböző kultúrákban. A te kultúrádban mit jelentenek? Ismersz más kultúrákat? Tudnál példákat mondani?

2. FELADATLAP AZ OLIMPIAI SZIMBÓLUM

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Egymás iránti tisztelet
- Kiválóságra törekvés

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Vizsgálat, kölcsönös megosztás, kreativitás, együttműködés, belépő kártyák, kilépő kártyák, megszemélyesítés, gondolkodási képességek

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Ismerni az olimpiai ötkarika jelentőségét

2. FEJEZET

ZÁSZLÓFELVONÁS

Az egyes országok zászlajai a nemzeti büszkeséget jelképezik, az olimpiai zászló a nemzetközi összetartozást szimbolizálja a sport és az olimpiai értékeken keresztül.

„Mindannyiunk nevében mondhatom, hogy hatalmas megtiszteltetés volt bevinni a zászlót az olimpiai stadionba, majd látni, amint felvonják a játékok idejére. Megtiszteltetés, hogy engem választottak, aki a természeti környezetet képviseli... Megható és nagyszerű élmény volt.”

Jean-Michel Cousteau²

? OLVASÁS ELŐTT - KÉRDÉSEK

Láttad már valahol az olimpiai zászlót? Hol? Miért van szüksége az olimpiai mozgalomnak zászlóra?

Salt Lake City, 2002: Nyolc befolyásos személyiség, akik sokat tettek az emberiség jövőjéért, viszik a zászlót a nyitóünnepségen.

1. OLVASMÁNY

Miután az összes sportoló bevonult az olimpiai stadionba a nyitóünnepség alatt, minden elcsöndesedik. Ezután a stadion egyik végéből nyolc fehérbe öltözött ember érkezik. Mindegyikük az olimpiai zászló szélét fogja, amit óvatosan körbevisznek a pálya körül. Megállnak a zászlórúdnál, majd lassan felvonják a zászlót. A nagy létszámú kórus közben elénekli az olimpiai himnuszt. Nagyon megható látvány.

Az olimpiai játékok helyszínein együtt lobog az olimpiai zászló a nemzeti zászlókkal és a rendező helyszín lobogójával. Ez szimbolizálja, hogy ez idő alatt a házigazda az olimpia szellemisége szerint él. A záróünnepségen egy speciális olimpiai zászlót (egy a nyári és egy a téli játékok számára) adnak át a következő olimpiát rendező város polgármestere részére.

2. OLVASMÁNY

ZÁSZLÓBOGTATÁS KEREKESZÉKBŐL³

Sam Sullivan, a kanadai Vancouver polgármestere kerekesszékekben él és kezeit csak kis mértékben tudja mozgatni. Azt mondta, nem szeretné, ha a nevében más lobogtatná a csaknem öt méteres olimpiai zászlót.

„Ez teljesen az ellen lenne, amit képviselek. Képes vagyok arra, hogy én csináljam” – mondta Sullivan.

Több mint egymilliárd néző előtt, akik követték 2006-ban a Torinóban rendezett téli olimpiai játékok záróünnepségét, Sullivan azt mondta, hogy fontos értéket közvetített azzal, hogy ő maga vitte a zászlót.

„Számatlan ember él fogyatékossgal, akik emailt írtak nekem és megjegyezték, hogy milyen meghatározó élmény volt ez a számukra, csakúgy, mint nekem és más kanadaiaknak, akik fogyatékossgal élnek” – mondta Sullivan.

A probléma megoldására a mérnökök és önkéntesek Vancouverben egy speciális háromszög alakú zászlótartót terveztek, melyet Sullivan kerekesszékeinek a karfájára szereltek. Mindezt úgy kellett megtervezni, hogy a váratlan szituációkhoz is tudjon alkalmazkodni.

„Ez egy nagy zászló. Ha feltámad szél, akkor könnyen feldönthet vagy akár leso-dorhat a színpadról” – mondta Sullivan.

Amikor az akkori NOB-elnök, Jacques Rogge átadta a zászlót, Sullivan a kerekesszékeivel előre-hátra mozgott, ezzel lobogtatva a zászlót.

Torino, 2006: A záróünnepség alatt az olimpiai zászló átadása Sam Sullivan vancouveri polgármesternek, a 2010-es téli olimpiai játékok házigazdájának.

3. FELADATLAP

ZÁSZLÓFELVONÁS

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

Egymás iránti tisztelet

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESÉGEK

- Megbeszélés, kreativitás, együttműködés, feladatkartyák

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Megismerni a zászló fontosságát, a szellemiséget és az értékeket, amiket képvisel.

2. FEJEZET

AZ OLIMPIAI MOTTÓ: CITIUS, ALTIUS, FORTIUS – COMMUNITER

A mottók és üzenetek fontos értékeket emelnek ki. Az olimpiai mottóval kapcsolatos ismereteitek alapján alkossatok saját mottót vagy mondásokat, amelyek kifejezik az olimpiai értékeket!

A Citius, Altius, Fortius – Communiter latin szavak. Jelentésük: Gyorsabban, Magasabbra, Erősebben – Együtt. Ez a mottó kifejezi az olimpiai értékeket, mint például a kiválóságra való törekvést, és hogy a lehető legtöbbet hozzuk ki magunkból. Az utolsó szót, „Együtt”, a NOB 2021-ben adta hozzá a mottóhoz, hogy ezzel is hangsúlyozzák a sport összetartó erejét.

Egyes olimpiai sportágak esetében bírók segítségével döntenek el, hogy ki nyeri az olimpiai aranyérmet. A torna, a műugrás és a műkorcsolya három példa erre. A bírói testület olyan dolgokra figyel, mint a különleges mozdulatok, a test feletti uralom, a művészeti stílus és a mozgássorok nehézsége, illetve kombinációja.

VITATÉMÁK

Előfordulhat, hogy csalnak a bírók és hivatalos személyek? Ha igen, hogyan?

Miért csalnának?

Kell, hogy legyen büntetés vagy szankció azok számára, akik csalnak a sportban? Ha igen, mi legyen az?

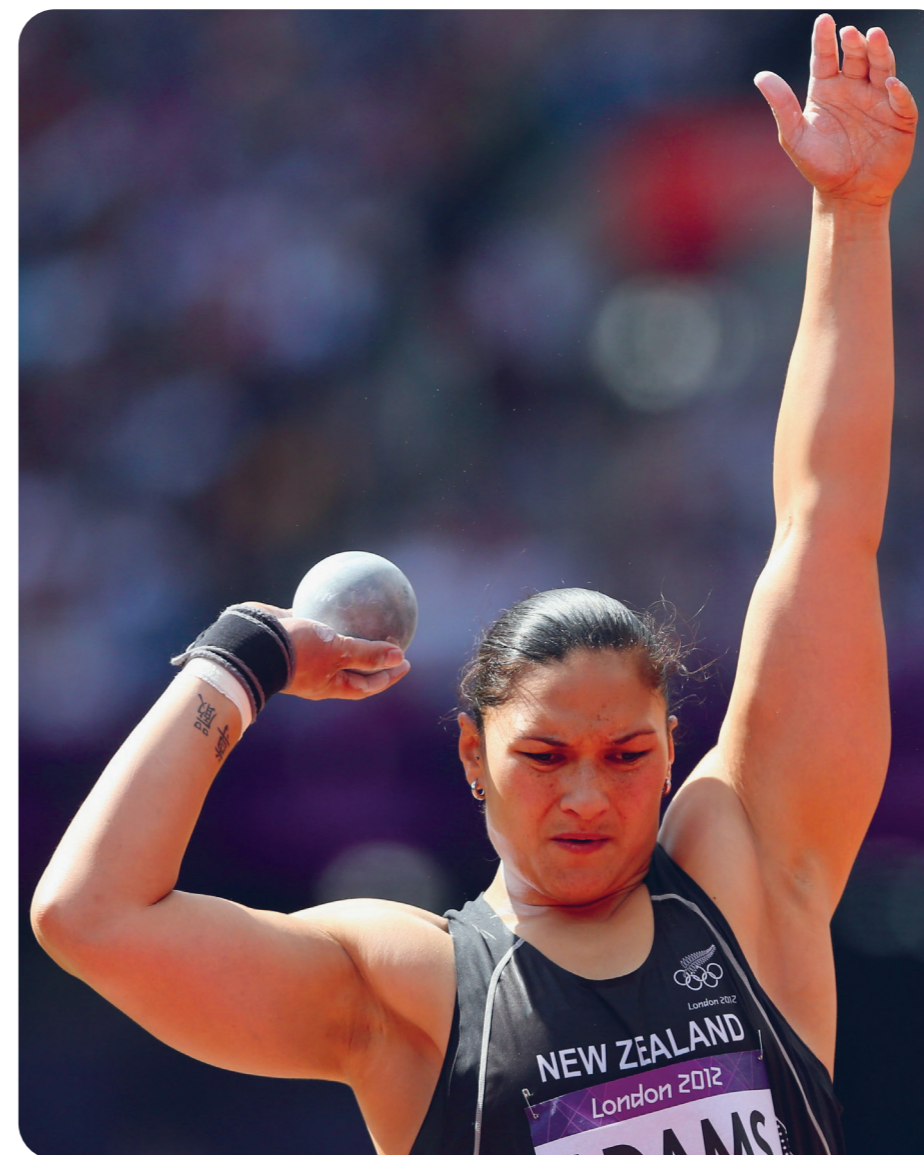
Mit gondolsz, miért adta hozzá a NOB nemrég a mottóhoz az „Együtt” szót?

Szocsi, 2014: Brittany Schussler, Kali Christ és Ivanie Blondin kanadai gyorskorcsolyázók verseny közben az Adler Aréna Korcsolya Központban.

Szocsi, 2014: Jean-Frédéric Chapuis, Arnaud Bovolenta és Jonathan Midol (francia versenyzők) és Brady Leman (Kanada) versenyben a Rosa Khutor Extrém sport parkban a férfiak sikrossz döntőjében.

London, 2012: az új-zélandi Valerie Adams verseny közben az olimpiai stadionban a női súlylökés selejtezőjében.

VITATÉMÁK

„A legfontosabb dolog az életben nem a győzelem, hanem a küzdelem; nem győzedelmeskednünk kell, hanem jól küzdeni.”

Pierre de Coubertin báró

Ez az üzenet minden olimpiai játékok alkalmával megjelenik. Magyarázd el saját szavaiddal, mit gondolsz az üzenetről.

- Egyetértesz az üzenettel? Miért vagy miért nem?
- Nem minden sportoló és edző ért ezzel egyet. Egyes esetekben csalnak, hogy nyerjenek. Milyen módon csálhat egy sportoló? Miért csál?
- Milyen módon sérti a csalás a többi sportolót? Hogyan sérti a csalás azt a sportolót, akivel szemben csáltak?

4. FELADATLAP

AZ OLIMPIAI MOTTÓ:
CITIUS, ALTIUS, FORTIUS –
COMMUNITER

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Harmonikus test, szellem és lélek
- Kiválóságra törekvés
- Az erőfeszítés öröme

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Vizsgálat, konstruktívizmus, kreativitás, fórum színház, problémamegoldás, együttműködés

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Felismerni a mottók erejét, és arra ösztönözni a résztvevőket, hogy kövessék az olimpizmus szellemét.
- Ismeretekkel rendelkezni az olimpiai mottó tartalmáról.

2. FEJEZET

FELLOBBANTANI A SZELLEMISÉGET: AZ OLIMPIAI LÁNG

A tűz, lángok, fáklyák és gyertyák mind különleges jelentéssel bírnak az emberiség számára. Fontos szerepet játszottak a rituálékon és ünnepeken, valamint fontosak voltak az ókori olimpiai játékokon és fontosak napjainkban is.

OLVASMÁNY

Minden olimpiai játéknak van egy lángja, mely igen hosszú utat tesz meg az ókori olimpiai játékok helyszínének romjaitól a rendező helyszínig az olimpiai fáklyafutás során. A fáklyagyújtási ceremónia az ókori Olümpiában történik a Héra templom romos oszlopai előtt. A lángot a hő segítségével gyűjtik meg azáltal, hogy egy tükör visszaveri a napsugarakat egy olajjal teli üstre. Az olimpiai fáklyát ebből a lángból gyűjtik meg és aztán útnak indítják, hogy lángra lobbantsa az olimpiai szellemiséget szerte a világban.

VITATÉMÁK

Nézd meg a nőket ezen a képen. Színésznők, akik eljátszzák az ókori görög papnők szerepét. A főpapnő összegyűjti a nap sugarait egy tükör segítségével, majd egy olajjal teli üstbe vezeti azokat.

- Mit gondolsz, miért használnak az újkori olimpiai játékok szervezői szimbólumokat és idéznek fel rituálékat az ókori játékokból?
- Vannak olyan események a saját közösségben, ahol lángokat vagy tüzet használtak a rituálék során? Például, vannak olyan alkalmak vagy ünnepek, amikor gyertyákat gyújtotok vagy tüzet raktok?
- Mit gondolsz, a fény és a tűz miért olyan fontos részei a ceremóniáknak?

Peking, 2022: Xanthi Georgiou főpapnő meggyújtja a 2022-es olimpiai lángot a tűzgyújtási ceremónián az ókori Olümpiában, Görögországban.

5. FELADATLAP

FELLOBBANTANI A SZELLEMISÉGET: AZ OLIMPIAI LÁNG

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

Egymás iránti tisztelet

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Megbeszélés, vizsgálat alapú tanulás, fórum színház, kerekasztal, kreativitás, együttműködés, egymástól való tanulás

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Felismerni az olimpiai láng értékét, mint a remény szimbólumát, ami a világ minden pontján azonos értéket képvisel.

London, 2012: Az olimpiai láng az angliai Carlisle városába érkezik.

„Az athéni olimpia jelentőség-teljes lesz számomra – még úgy is, hogy nem tudok részt venni sportolóként –, mivel fáklyavivőként képviselhetem az olimpiai értékeket szerte a világon.”

Cathy Freeman, aranyérmes,
Sydney olimpiai játékok (2000)

Szocsi, 2014: Az olimpiai láng megérkezik a Nemzetközi Űrállomásra.

2. FEJEZET

AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK NYITÓÜNNEPSÉGE

A ceremóniák és rituálék az olimpiai játékok szerves részei, és megkülönböztetik az olimpiákat az egyéb sporteseményektől. A zene, a dal, a tánc és a tűzijáték egyvelegével a nyitó- és záróünnepségek bemutatják a nézőknek a rendező ország kultúráját.

NYITÓÜNNEPSÉG

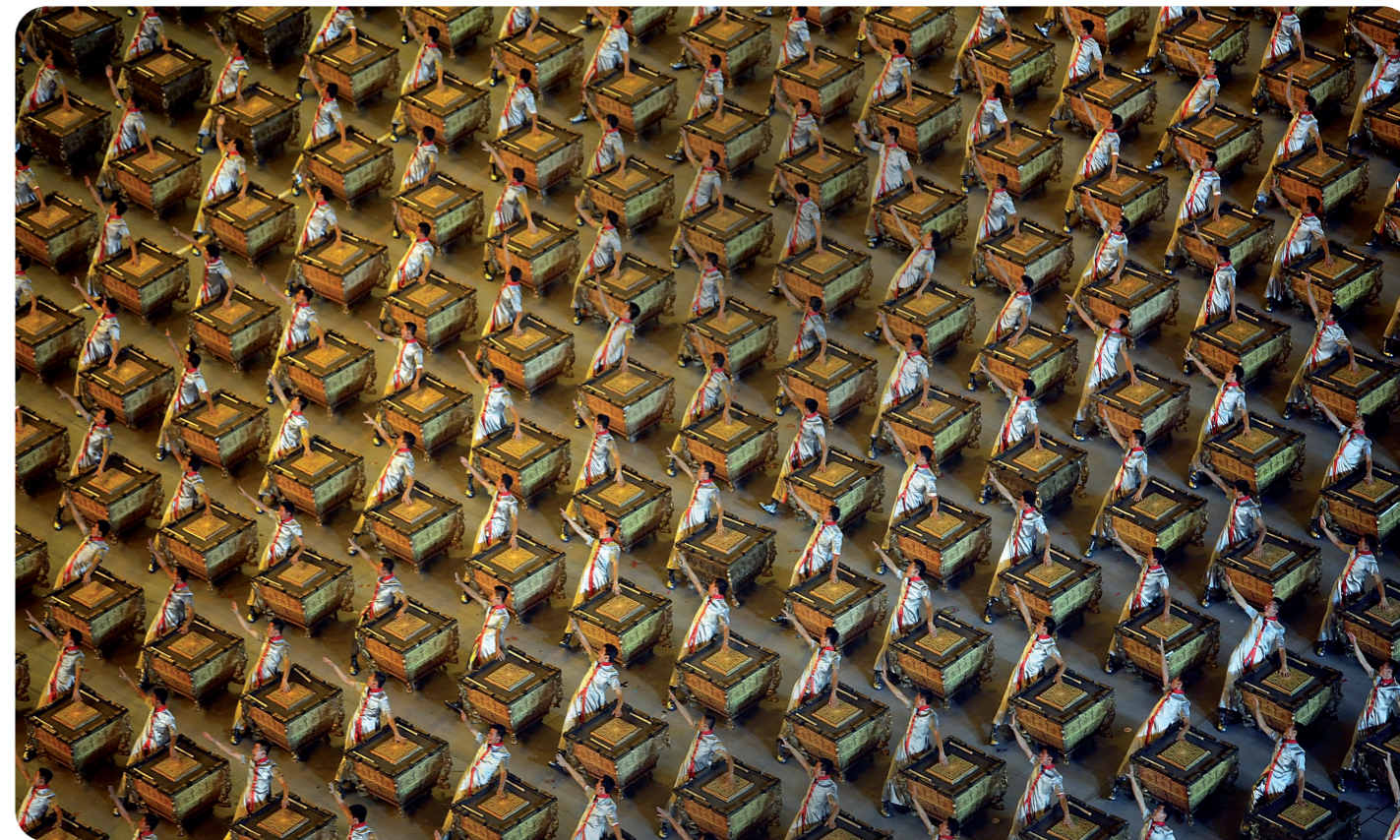
A megnyitó ünnepség egy rendkívül különleges és sokrétűen megkoreografált látványos előadás, ami lehetővé teszi a házigazda számára, hogy megmutassa egyediségét. Lebonyolítása elsősorban a rendező város szervezőbizottságának a feladata.

Az események sorrendje:

- A NOB elnöke fogadja a rendező ország államfőjét a stadionban.
- Lejátsszák vagy eléneklik a rendező ország nemzeti himnuszát, miközben a fogadó nemzet zászlaját felvonják.
- A nemzetek bevonulása – először Görögország csapata, majd a többi delegáció ábécé sorrendben, utánuk a következő olimpia házigazdája, és utolsóként a rendező ország vonul be.
- Galambok stilizált ábrázolása, mely a béke szimbólumaként jelenik meg.
- A szervezőbizottság elnökének beszéde, majd a NOB elnökének beszéde.
- A rendező ország államfője hivatalosan megnyitja a játékokat.
- Felvonják az olimpiai zászlót, miközben szól az olimpiai himnusz.
- Két sportoló, két edző és két versenybíró vagy hivatalos személy elmondja az olimpiai esküt.
- Az olimpiai üstben felloban a láng az olimpiai fáklya segítségével.
- A szervezőbizottság a házigazda ország kultúráját és történelmét tükröző szórakoztató programot mutat be.

Szocsi, 2014: A tradicionális orosz tánc és építészet rendkívül színes bemutatója a téli olimpiai játékok nyitóünnepségén, a Fisht Olimpiai Stadionban.

Peking, 2008: Dobosok előadása a nyitóünnepségen a kínai főváros nemzeti stadionjában.

6. FELADATLAP

AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK NYITÓÜNNEPSÉGE

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Fair play
- Harmonikus test, szellem és lélek
- Egymás iránti tisztelet
- Kiválóságra törekvés

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Vizsgálat, kreativitás, fórum színház, együttműködés, kérdés-felelet,

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Felismerni az olimpiai szimbólumok erejét.
- Megismerni, hogy a házigazda hogyan mutathatja be kultúráját, történelmét és szellemiségét az olimpia nyitóünnepségén.

2. FEJEZET

AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK ZÁRÓÜNNEPSÉGE

A záróünnepség az olimpiai játékok végét jelzi és általában rövidebb és egyszerűbb a nyitóünnepségnél.

ZÁRÓÜNNEPSÉG

Az események sorrendje:

- A rendező ország államfőjének és a NOB elnökének bevonulása után lejátszák vagy eléneklik a rendező ország himnuszát és felvonják a nemzeti zászlót.
- A nemzetek zászlóinak felvonulása – A görög zászlóval menetelnek elől, ezt követik a játékokon részt vevő országok zászlói, majd a végén a házigazda nemzet zászlaja.
- A sportolók bevonulása – A sportolók itt együtt és nem pedig országok szerint vonulnak be, mint a nyitóünnepségen, ezzel is szimbolizálva a játékok egységét és a barátságot, mint értéket.
- Egyes versenyszámok éremátadása a záróünnepségen történik: a nyári játékokon általában a maratoni futásé, a téli olimpián pedig a sífutásé.
- A játékok önkénteseinek képviselői emlékjárandékokat kapnak a NOB Sportolói Bizottságába frissen beválasztott sportolóktól, hálájuk jeléül a játékok alatt végzett munkájukért.
- A görög nemzeti himnusz kíséretében felvonják a görög zászlót.
- Az olimpiai himnusz elhangzása közben az olimpiai zászlót leengedik. A házigazda polgármestere átadja a zászlót a NOB elnökének, aki átadja azt a következő házigazda polgármesterének.
- A következő házigazda szervezőbizottsága látványos bemutatót tart.
- A Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnöke hivatalosan is lezárja a játékokat: „Az [aktuális] olimpiai játékokat befejezettnek nyilvánítom, és a hagyományoknak megfelelően felkérem a világ ifjúságát, hogy négy év múlva [a következő rendező városban] gyűljenek össze, hogy megünnepeljék a [következő] olimpiai játékokat.”

Vancouver, 2010: A sportolók körbejárják az olimpiai lángot a téli olimpiai játékok záróünnepségén.

London, 2012: Tűzijáték az olimpiai stadion felett az olimpiai játékok záróünnepségén.

VITATÉMÁK

A nyitó- és záróünnepségek lehetőséget nyújtanak a házigazdának, hogy bemutassa és ünnepelje kultúráját, hagyományait és nemzeti sajátosságait.

- Vitassátok meg csoportokban saját közösségek vagy országok kulturális sajátosságait és hagyományait! Mi az a felsoroltak közül, ami miatt úgy érzitek, hogy jó ott felnőni?
- Koreografáljatok egy egyszerű táncot, ami legjobban megmutatja a kultúrátok sajátosságait! Mi alapján döntöttétek el, hogy mi legyen benne és mi nem?

7. FELADATLAP

AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK ZÁRÓÜNNEPSÉGE

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Fair play
- Harmonikus test, szellem és lélek
- Egymás iránti tisztelet
- Kiválóságra törekvés

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Felismerni az olimpiai játékok hagyományainak és szabályrendszerének fontosságát.
- Megismerni az olimpiai ünnepségein keresztül, hogy miként ünnepeljük az olimpizmust és annak értékeit.

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Megbeszélés, irányított vizsgálat, együttműködés, kommunikációs készségek, kirakós-tanulás, körhinta-módszer, egymástól való tanulás

2. FEJEZET

ZENE ÉS AZ OLIMPIAI HIMNUSZ

Az olimpiai himnuszt az első újkori olimpiai játékokra komponálták, melyet 1896-ban Athénban rendeztek. Zenéjét Spyros Samaras (görög zeneszerző) szerezte, szövegét pedig Kostis Palamás (görög költő) írta. A himnuszt az olimpiai játékok legrégebbi tulajdona.

A zene fontos része a játékoknak. 1912-től 1948-ig művészeti versenyeket is rendeztek és öt kategóriában osztottak érmekeket: építészet, szobrászat, festészet, irodalom és zene.

OLVASMÁNY

Samaras és Palamás olimpiai himnusza nem volt mindig része a nyitóünnepségnek. Valójában több mint 60 éven át nem használták.

A himnuszt akkor játsszák le, miután a rendező ország államfője hivatalosan megnyitja a játékokat és felvonják az olimpiai zászlót.

Palamás szavait gyakran lefordítják a házigazda ország nyelvére, mint ahogy az 1984-es Los Angeles-i és az 1996-os atlantai játékok esetében tették; de az is jellemző, hogy az eredeti görög szöveggel hangzik el a himnuszt.

A himnuszon kívül számos ismert zeneszerző kapott megbízást olyan művek komponálására, melyeket a nyitóünnepségre szántak. John Williams amerikai zeneszerző például négy különböző olimpiára is írt zenét (1984, 1988, 1996 és 2002); Leonard Bernstein pedig 1981-ben komponált egy olimpiai himnuszt a Baden-Badenben megrendezett XI. olimpiai kongresszusra.

Az olimpiai játékok ünnepségeire mindig is hívtak neves művészeket, mint például Céline Diont (1996), Yo-Yo Ma csellistát

és Stinget (2002), valamint Luciano Pavarottit (2006). Az ünnepségek kiemelkedő momentumai a zenei részek, mint például 1984-ben Los Angelesben, amikor egyszerre 85 zongorán játszották el George Gershwin Kék rapszódiaját, vagy amikor a 2008-as pekingi játékokon 2008 dobos ütötte egyszerre hangszereit.

Alkalmanként humoros kontextusban is használták a zenét, mint például a 2012-es londoni játékokon, ahol Rowan Atkinson csatlakozott Sir Simon Rattle-hez, a londoni Szimfonikus Zenekar karmesteréhez, hogy együtt adják elő Vangelis Tűzszekerek című művét.

„A zene harmonikus hangjai a levegőben úsztak, és felélesztették a lelkesedés tüzeit minden hallgató szívében. Mindenkit mélyen megérintett, és olyan volt, mintha az antikvitás szelleme megtöltötte volna a stadiont.”

Hivatalos jelentés az 1896-os athéni játékokról.

VITATÉMÁK

- A zene elengedhetetlen az olimpiákon?
- Szükség van bizonyos sportágakhoz zenére? Melyekhez és miért? Mi a közös ezekben a sportágakban?
- Miért érezték úgy, hogy az olimpiai játékoknak szüksége van himnuszra? Általában mi jut eszükbe az embereknek a himnuszokról?

8. FELADATLAP ZENE ÉS AZ OLIMPIAI HIMNUSZ

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Barátság
- Egymás iránti tisztelet
- Kiválóságra törekvés

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Megbeszélés, meghallgatás, mozgáskoordináció, kreativitás, szerepjáték

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Megismerni a zene szerepét az olimpián.
- Megismerni, hogyan használjuk a zenét a különböző érzelmek megjelenítésére.

2. FEJEZET

AZ OLIMPIAI ÉRMEK

Az olimpiai játékokon minden versenyszámban arany-, ezüst- vagy bronzérmeket kap a három legjobb helyezett.

Az olimpiai és paralimpiai játékokon kiosztott arany-, ezüst- és bronzérmek a legmagasabb szintű sportolói teljesítményt jelképezik.

OLVASMÁNY

A mostani szokással ellentétben, amikor a legjobbakat éremmel jutalmazzák, az ókori játékokon a győztesek olajfa ágából készült koszorút kaptak (más néven kotinos). Az első érmekeket az 1896-os athéni olimpián adták át. Akkoriban a győztes ezüstérmeket kapott, a második helyezett pedig bronzérmeket. A harmadik vagy további helyezettek nem kaptak érmet. A háromféle éremmel való jutalmazás csak az 1904-es St. Louis-i olimpiától vált szokássá.

1896-tól (Athén) 1928-ig (Amszterdam) az ünnepélyes éremátadásra a záróünnepségen került sor. 1932-től (Los Angeles) kezdve az érmekeket az egyes versenyszámok után adják át.

Az érmekek megtervezése az Olimpiai Játékok Szervezőbizottságának (OCOG) felelőssége, és minden egyes olimpián másmilyen.

Vannak azonban bizonyos irányelvek és szabályok, amelyeket be kell tartani a tervezés és a gyártás során. Például az érmekek átmérője legalább 70mm, vastagsága 3mm legyen. Az első helyezésért járó érmet legalább 6g tiszta arannyal kell bevonni.

Különböző vizuális követelmények vonatkoznak a nyári és a téli játékok érmeire. A nyári játékok esetében az érmekeken kötelező Nikének, a győzelem istennőjének ábrázolása, ahogy a Panathinaikos stadionban áll, az olimpiai játékok teljes nevének kiírása, a sportág és a versenyszám, valamint az OCOG emblémájának feltüntetése.

A téli játékok esetében az érmekeken szerepelnie kell az olimpia jelképének, az olimpiai játékok teljes nevének, a sportágnak és a versenyszámnak, valamint az OCOG emblémájának.

Míg számos olimpiai házigazda tervezett érmekeket részben újrahasznosított anyagokból (mint például 2016-ban Rioban), a 2020-as tokiói olimpia volt az első, ahol az érmekek teljes egészében újrahasznosított anyagból készültek.

VITATÉMÁK

- Vajon minden olimpiai érmet megtartja az érmet/érmeit?
- Szerinted megér egy érmet annyi erőfeszítést, amennyit egy sportoló a játékokra való felkészülésbe és versenyzésbe fektet?

9. FELADATLAP AZ OLIMPIAI ÉRMEK

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Egymás iránti tisztelet
- Kiválóságra törekvés

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Megbeszélés, meghallgatás, kreativitás, szerepjáték

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Ismeretekkel rendelkezni a szimbolizmus szerepéről.
- Megismerni, hogyan kapcsolódik a sport a kultúrához és a társadalmi-gazdasági környezethez.

2. FEJEZET

AZ OLIMPIAI ESKÜ

Az eskü, amit sportolók, edzők és hivatalos személyek tesznek a nyitőünnepségen, az olimpiai protokoll fontos része. Az olimpiai eskü kiindulópontja lehet beszélgetéseknek arról, hogy miért csaltak az ókorban és miért kerül rá sor napjainkban is.

„A versenyzők nevében ígérjük, hogy a szabályokat tiszteletben tartva és betartva, a fair play, az elfogadás és az egyenlőség szellemében veszünk részt az olimpiai játékokon. Szolidárisak vagyunk egymással, és a doppingolás, a csalás és a diszkrimináció bármely formája nélkül elkötelezzük magunkat a sport mellett. Tesszük ezt a csapataink megbecsülésére, az olimpizmus alapelveinek tiszteletben tartásával és azért, hogy a világot jobbat tegyünk a sport által.”

A sportolók esküje

OLVASMÁNY

Csalás és büntetés az ókori olimpiákon

Hogyan büntetné a csalást egy sporteseményen?

Az ókori görögöknek különös módszere volt arra, hogy megbüntessék a csaló sportolókat.

Az ókori Görögország olimpiai játécai számos szabályt és rituálét állítottak – csakúgy, mint az újkori játékok. A játékokat szentnek tartották, és a görög isten, Zeusz tiszteletére rendezték. Még mielőtt a játékok elkezdődtek, egy ünnepségen Zeusz temploma előtt a sportolók, apjuk, fivérei és a hivatalos személyek megígérték, hogy betartják a szabályokat.

Azonban néha mégis előfordult csalás. Büntetésként a csalóknak és szülővárosuknak nagy pénzbüntetést kellett fizetniük. Ezeket az összegeket arra használták fel, hogy Zeusz-szobrokat emeljenek belőle, amit Zanesznek hívtak. Több száz éven keresztül a sportolók ezek előtt a szobrok előtt haladtak el a stadion felé menet.

A szobrok emlékeztették őket a csalás következményeire. Nem egy ilyen szobornak az alapzata még ma is látható az ókori Olümpiában. A csalók nevei még most is olvashatók, mindenki láthatja, 3000 évvel később is.

VITATÉMÁK

- Milyen típusú cselekedetekkel szeghetők meg egy olimpiai sportverseny szabályai?
- Mi történik azokkal, akik megszegik a szabályokat?
- Magyarázd el, hogy a közösségben milyen hagyománya vagy kultúrája van az ígéretnak és az eskütételnek. Miért tesznek az emberek ilyen ígéreteket?
- Tettél már valakinek valamilyen ígéretet?
- Megtartottad az ígéretedet?
- Hogyan érezted magad, ha megtartottad vagy ha megszegted az ígéretedet? Miért éreztél így?
- Ha csalnál egy sporteseményen, megfelelő büntetésnek tartanád, ha a közösség vagy az iskolád kiírná a nevedet egy szoborra az iskola előtt?
- Miért vagy miért nem?
- Hogyan éreznének a szüleid?
- Mi lenne a megfelelő büntetés az osztálytársaid részére, amennyiben csalnak?
- Szerinted ez hatásos módszer a csaló megbüntetésére?
- Mi a büntetése azoknak, akik napjainkban csálnak a sportban?

A sportolókat, akik csaltak az ókori olimpiai játékokon azzal büntették, hogy Zeusz-szobrot kellett állítaniuk, melyre a saját nevüket vészték.

10. FELADATLAP AZ OLIMPIAI ESKÜ

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Fair play
- Egymás iránti tisztelet
- Az erőfeszítés öröme

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Felismerni az olimpiai eskü fontosságát.
- Felismerni, hogy a csalásnak következményei vannak, nemcsak a sportban, hanem az életben is.

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Szókratészi kérdésfeltevés, konstruktívizmus, vizsgálat, együttműködés, kirakós-tanulás, körhinta módszer, naplók, reflektív napló, blogok

- Ezek a büntetések megakadályozzák az embereket a csalásban?
- Miért vagy miért nem?
- Milyen eszközöket javasolnál annak érdekében, hogy megakadályozd a csalást a sportban?

2. FEJEZET

OLIMPIAI BÉKE AZ ÓKORBAN ÉS NAPJAINKBAN

Ebben a fejezetben megismerhetjük azokat az olimpizmuson és olimpiai értékeken alapuló ígéreteket és kötelezettségeket, amelyek a nemzetek közötti békét és összefogást hirdetik.

A Nemzetközi Olimpiai Béke Központ (International Olympic Truce Centre) küldetése az olimpiai eszme népszerűsítése – a béke szolgálata, a barátság és a nemzetközi megértés elősegítése. Különösen fontosnak tartja, hogy az olimpiai békét fenntartsa, arra biztatva mindenkit, hogy az olimpiai játékok ideje alatt szüntessenek be minden ellenségeskedést és mozgósítsák a világ ifjúságát a világbéke érdekében.⁴

Szocsi, 2014: Ban Ki-Moon, az Egyesült Nemzetek Szervezetének akkori főtárgya meglátogatja az olimpiai falat.

AZ OLIMPIAI BÉKE⁵

Az olimpiai béke angolul *olympic truce*. A *truce* fegyverszünetet jelent, amit általában úgy definiálunk, mint „egyezmény ellenségek vagy ellenfelek között a harc vagy nézeteltérés időszakos szüneteltetésére.”⁶ Az olimpiai játékok szempontjából különleges jelentéssel bír egészen az ókor óta, amikor békét hirdettek minden olimpiai játékok előtt.

2. FEJEZET

A papnő elreptet egy galambot az ókori Olümpiában.

Az olimpiai béke története

A béke vagy „ekecheiria” hagyománya az ókori Görögországban a Kr. e. 8. században alakult ki egy szerződéssel, amit három király írt alá a görög városállamban, Éliszben. A béke időszaka alatt a sportolók, a családjuk és a zarándokok teljes biztonságban utazhattak az olimpiai játékokra versenyzőként vagy nézőként, majd utána ugyanilyen biztonságban haza is térhettek. Amint a játékok közeledtek, Élisz lakosai kihirdették a szent békét, majd körbeutaztak Görögországban, hogy ennek hírért vigyék. Ezer éven keresztül az ókori görögök szabadon és békében utazhattak a játékokra.

1992-ben a Nemzetközi Olimpiai Bizottság hivatalosan újjáélesztette az olimpiai béke ókori hagyományát annak érdekében, hogy:

- megvédjék a sportolók és a sport érdekeit;
- lehetőséget adjanak azoknak, akik háborúban állnak egymással, hogy szünetet tartsanak az alatt a két hét alatt, amíg a játékok zajlanak és sportolók az olimpián versenyeznek, ezáltal is lehetőséget adva a nemzetek közötti párbeszédre, megértésre és megbékélésre;
- a sportot kapcsolatok építésére használják és közös pontot találjanak a konfliktusban álló közösségeknek.

Az olimpiai békét az olimpiai ötkarika felett repülő galamb szimbolizálja. A galamb egy olajágot tart a csőrében, ami szintén a béke szimbóluma. A háttérben az olimpiai láng látszik.

11. FELADATLAP AZ OLIMPIAI BÉKE

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Fair play
- Egymás iránti tisztelet
- Az erőfeszítés öröme

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Szókratészi kérdésfeltevés, konstruktívizmus, kommunikációs készségek, blogok, vlogok, szerepjáték, kerekasztal, vitafórum

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Felismerni az olimpiai béke jelentőségét, elősegíteni a nemzetközi megértést és békét.
- Elfogadni, hogy a csalásnak következményei vannak nem csak a sportban, hanem az élet más területein is.

Az olimpiai béke szimbóluma.

2. FEJEZET

A BÉKE NYELVE

Az olimpiai játékok nemcsak fesztiválok, amik összehozzák a világot és arra sarkallják az embereket, hogy a legjobbat hozzák ki magukból egy sportversenyen, hanem erőteljes társadalmi erőt is képviselnek, ami népszerűsíti a békét és megértést a világ sportolói és nemzetei között.

VITATÉMÁK

Alább inspiráló és mélyreható idézetek gyűjteményét olvashatjátok arról, hogy mit jelent a béke az életünkben. Olvassátok el és utána beszélgetsetek a jobb oldalon található vitatémákról!

„Legyen béke a földön, és az kezdődjön velem.”

Sy Miller és Jill Jackson

Vitatéma: Találj egy olyan tevékenységet, ami segítene békét teremteni közötted és egy családtagod között, vagy közötted és egy barátod között!

„A renddel felülkerekedünk a fejtelenségen, a nyugalommal felülkerekedünk a lármán, a szív pedig így diadalmaskodik.”

Szun-ce

Vitatéma: Milyen stratégiát javasol Szun-ce egy kaotikus helyzet kezelésére?

„A nagy nehézség abból adódik, ha nem tudjuk, mi az elég. Nagy konfliktusok kerekednek, ha sokat akarunk. Amikor tudjuk, hogy mikor elég az elég, akkor mindig lesz elég.”

Tao Te King

Vitatéma: Mit tart a Tao Te King ing a konfliktusok okának? Mit gondolsz, hogyan lehet ezeket feloldani?

„Az ember sokkal gyorsabban utazik mostanában, de nem tudom, hogy jobb dolgokért teszi-e mindezt.”

Willa Cather

Vitatéma: „Gyorsabban, Magasabbra, Erősebben – Együtt”. Néha az emberek azt gondolják, hogy „gyorsabban, magasabbra, erősebben” nem mindig a legjobb út egy „jobb és békésebb világ megteremtésére”. Mit mond Willa Cather és Mahatma Gandhi? Egyetértesz velük? Miért vagy miért nem?

„Többről szól az élet, mint a sebesség növeléséről.”

Mahatma Gandhi

„Nézzük meg, ahogy a természet – a fák, a virágok, a fű – csendben nő; nézzük a csillagokat, a holdat és a napot, ahogy csendesen járnak égi útjukat... Csendre van szükségünk ahhoz, hogy megértsük az érzéseinket.”

Teréz anya

Vitatéma: A nagy tanítók azt mondják, hogy néhány perc nyugalom naponta segít nyugodtnak maradni még nehéz helyzetekben is. Hol találhatsz egy olyan nyugodt helyet minden nap egy pár percre, ahol élvezheted a csendet? Mikor tennéd mindezt?

„Magunkban tartani a dühöt olyan, mintha forró szenet markolnánk azzal a szándékkal, hogy valaki mást megdobjunk vele, de mi leszünk azok, akik megégetik magukat.”

Buddha

Vitatéma: Hogyan sérül a mérges ember a harag által? Beszéljetez olyan helyzetekről, amikor mérges voltál. Hogyan okozott kárt a harag benned?

„Gondolkodás nélkül beszélni olyan, mint cél nélkül lövöldözni.”

spanyol közmondás

Vitatéma: Az emberek közötti bántó szavak hosszantartó sebeket okozhatnak. Hogyan tudod elérni azt, hogy mielőtt elkezdesz beszélni, végiggondold, hogy milyen következményekkel járhatnak a szavaid?

„Két szó, béke és nyugalom felér ezer aranypénzzel.”

kínai közmondás

Vitatéma: Mit gondolsz, a közmondás szerint miért olyan értékes a béke és a nyugalom? Írd le, hogy milyen érzés, amikor nyugodt vagy.

„Nem lehet kezet fogni ökölbe szorított kézzel.”

Indira Gandhi

Vitatéma: Magyarázd meg ezt a kijelentést! Egyetértesz vele? A verseny végén, amikor vesztettél, néha nehéz kezet rázni a győztesrel. Miért fontos mégis megtenni?

2. FEJEZET

A BÉKE SZIMBÓLUMAI

A 12 éves Barbu Elena (Románia) rajza, ami az 1985-ös Nemzetközi Gyermek Rajzversenyen szerepelt.

12. FELADATLAP

BÉKE ÉS AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

Fair play

Egymás iránti tisztelet

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Állampolgári tudatosság, együttműködés, problémamegoldás, kritikai gondolkodás, szókratészi kérdésfeltevés, kölcsönös megosztás

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Megismerni a békével kapcsolatos kezdeményezéseket és azt, hogy hogyan lehet azokat a saját életünkben alkalmazni.

13. FELADATLAP

A BÉKE ÉS ÖRÖKSÉG JÁTÉKOK

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

Egymás iránti tisztelet

Fair play

Barátság

Az erőfeszítés öröme

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Vizsgálat, problémamegoldás, együttműködés, kreativitás, állampolgári tudatosság, kölcsönös megosztás, kerekasztal, dráma, dal, mesélés

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Megismerni más nemzetek örökségét és kultúráját, különös tekintettel a sportra és a békére.
- Ismerni, hogy miért olyan fontos az életben a béke és a megbocsátás.

2. FEJEZET

SPORT ÉS MŰVÉSZET AZ ÓKORI GÖRÖGORSZÁGBAN

Az edzés és a sportversenyek fontos részét képezték a görög fiúk oktatásának az ókorban.

Az ókori Görögország kerámiaművészetén gyakran láthatók sportolók. A képek (jobbra) segíthetnek jobban megismerni az ókori Görögország sporttevékenységét. Ezután saját országod kultúráját és sporttradícióit is felfedezheted.

Műtárgyak Görögországból, amelyek az ókori olimpiai játékokat ábrázolják.

OLVASMÁNY

Az ókori görögök csodás költeményeket, színdarabokat és történeteket írtak. Gyönyörű az építészetük, szobrászatuk és művészetük is. Sokat tanulhatunk a sporttal kapcsolatos hagyományaik, szobraik és kézműves tárgyaik megfigyelésén keresztül.

VITATÉMÁK

Nézd meg a képeket ezen az oldalon és keress továbbiakat, amik bemutatják az ókori görög művészetet, szobrászatot és kerámiákat.

- Milyen események ábrázolását fedezed fel az ókori görög műtárgyakon és kerámiákon?
- Mi mást tudtal meg az ókori görögök életéről?
- Hasonlítsd össze az újkori és az ókori olimpiák sporteseményeit!

14. FELADATLAP

SPORT ÉS MŰVÉSZET AZ ÓKORI GÖRÖGORSZÁGBAN

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

Egymás iránti tisztelet

Harmonikus test, szellem és lélek

Kiválóságra törekvés

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Vizsgálat, kreativitás, együttműködés, problémamegoldás

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Felismerni a művészet és a kultúra jelentős szerepét az ókori olimpia történelmének és örökségének megőrzésében.

2. FEJEZET

SPORT ÉS MŰVÉSZET AZ ÚJKORI OLIMPIÁKON

A poszterek a szavak, képek és szimbólumok segítségével üzenetet közvetítenek. Az olimpiai poszterek tanulmányozása hasznos lehet a tanulóknak, mert megmutatják, hogyan ábrázolták a helyi sajátosságokat és az olimpiai mozgalom értékeit.

OLVASSUNK KÉPRŐL?

Történet: Amikor Róma (Olaszország) megkapta az 1960-as olimpiai játékok rendezési jogát, úgy döntöttek, hogy kiemelik a város gazdag történelmi múltját. A poszter egy oszlop felső részét (oszlopfőt) mutatja, melyet emberi figurák díszítenek. A tetején egy nőstény farkas látható két csecsemővel. Szöveg, évszám és az olimpiai ötkarika teszi teljessé a posztert.

A farkas Romulust és Remust eteti: A nőstény farkas és az ikrek a Róma alapítását idéző népszerű legendát jelképezik. A legenda szerint az ikrek a római hadisten Mars fiai voltak és Alba Longa királyának unokaöccsei.

A király, féltve a koronáját, az ikreket egy kosárban a Tiberis folyóba tette, ami később partra sodorta a kosarat és végül egy nőstény farkas talált rájuk.

A nőstény farkas nevelte, majd később egy pásztor fogadta örökbe őket, és a Romulus és Remus nevet adta nekik. A hagyomány szerint a felnőtt Romulus és Remus alapította Rómát Kr. e. 753-ban azon a helyen, ahol a nőstény farkas megtalálta őket. Később az uralomért folyó harc miatt Romulus megölte Remust és Róma egyedüli ura lett.

A nőstény farkas alakja és az ikrek a Capitoliumi farkas (Lupa Capitolina) szobrát idézik, ami a Kr. e. 6. századból származik. Az eredeti ókori szobor a történelem során súlyos sérüléseket szenvedett, a reneszánsz kora alatt állították helyre. Az ikrek, akiket ma látunk, ebből az időből származnak. A szobor azóta Róma jól ismert szimbólumává vált.

Az oszlop – a sportoló és a tömeg: A jelenet bemutatja, ahogy egy sportoló megkoronázza magát a jobb kezével, míg a balban egy pálmaággat tart, a győzelem jelképét. Ő maga meztelen, de az őt körülvevő emberek tógát viselnek. Néhány másik sportoló szintén koronát visel, a győzelem szimbólumát.

A szöveg: A poszter szövege az ókori római írásmódot használja, római számokat a napjainkban használt arab számok helyett. A római számok az ősi római identitás előtt tisztelgnek az 1960-as olimpia szervezőinek elképzelése szerint. A felirat a következő: „Roma MCMLX.”

15. FELADATLAP

SPORT ÉS MŰVÉSZET AZ ÚJKORI
OLIMPIÁKON

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Egymás iránti tisztelet
- Harmonikus test, szellem és lélek
- Kiválóságra törekvés

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS
FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Kreativitás, együttműködés, problémamegoldás, kirakós-tanulás, körhinta-módszer

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Alkalmazni a vizuális művészeti képességeket, amelyek segítségével a tanuló közvetítheti az olimpia legfontosabb üzeneteit.

JEUX DE LA XVII OLYMPIADE

ROMA 25.VIII-11.IX

Az 1960-as római olimpia hivatalos posztere.

VITATÉMÁK

Hogyan hat ránk a poszter, mint kommunikációs eszköz?

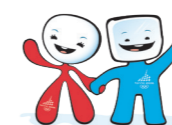
2. FEJEZET

JELKÉPEK ÉS KABALAFIGURÁK: ARCULATTERVEZÉS

A különböző jelképek, kabalák és olimpiai fáklyák jó példái annak, hogyan használják a különböző házigazdák a vizuális elemeket arra, hogy bemutassák kultúrájuk egyedi művészetét és hagyományait. Ez segítségével szolgál a kulturális különbségek megértésében és elfogadásában.

1. OLVASMÁNY – KABALÁK

Az olimpiai játékok házigazdái gyakran egy olyan állatot választanak kabalának, ami a legjobban szimbolizálja az országot. Moszkvában (Szovjetunió) 1980-ban ez a medve volt (Misha); Szarajevóban (Jugoszlávia) 1984-ben egy farkas (Vučko); és Calgaryban (Kanada) 1988-ban pedig jegesmedvék (Hidy és Howdy). A kabalák animációs vagy rajzfilmfigurák is lehetnek.

Turin 2006

A 2006-os torinói játékok kabalái Neve (bal oldalon), egy barátságos, kedves és elegáns hógolyó; és Gliz (jobb oldalon) egy életteli, játékos jégkocka. Úgy tervezték őket, hogy megtestesítsék a téli játékok lényegét és jelképezzék az életteli és energiával teli fiatal generációt.

Phjongcsang, 2018

A 2018-as phjongcsanghi téli olimpia kabaláját a fehér tigris ihlette, neve Soohorang. A küzdőszellemet és a szenvedélyt testesíti meg, ugyanakkor egy megbízható barát, aki megvédi a sportolókat, a nézőket és a téli olimpiai játékok minden résztvevőjét.

Peking, 2022

Bing Dwen Dwen a 2022-es pekingi téli olimpiai játékok hivatalos kabalája. A „Bing” jeget jelent, és a tisztaságot és az erőt szimbolizálja; a „Dwen Dwen” pedig azt jelenti, hogy robusztus és élénk, és a gyermekeket jelképezi.

Párizs, 2024

A 2024-es párizsi olimpia kabalái az olimpiai és paralimpiai Frigek, melyeket a francia történelemből ismert hagyományos kis frígiai sapkákról mintáztak. Nevüket és kinézetüket a Francia Köztársaság és szabadság szimbólumaként választották. Mottójuk: „Egyedül gyorsabban haladunk, de együtt messzebbre jutunk”, ami azt üzeni, hogy – akárcsak a kabalák – az emberek is jobbá teszik egymást, ha összefognak.

16. FELADATLAP

JELKÉPEK ÉS KABALAFIGURÁK

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Egymás iránti tisztelet
- Harmonikus test, szellem és lélek
- Az erőfeszítés öröme

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS
FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Konstruktívizmus, kreativitás, irodalmi körök

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Felismerni a szimbólumok üzenetközvetítő szerepét.

2. OLVASMÁNY – LOGÓK ÉS SZIMBÓLUMOK

A logó az egyik legelső grafikai elem, amelyet kiválasztanak a játékok arculatának tervezésekor. Általában olyan elemeket tartalmaz, amelyek az olimpiai témák mellett utalnak a játékok rendezőjére is. Alább két példa látható, egyik a 2020-as tokiói olimpiáról, másik pedig a 2022-es pekingi téli játékokról.

„...vajon hol és mikor válik kézzelfoghatóvá az olimpiai ideológia, mint a béke és a nemzetközi egyetértés mozgalma? A válasz az ünnepekben keresendő...”

Prof. John MacAloon

Szocsi, 2014: Az ezüstérmes Christof Innerhofer (Olaszország) és az aranyérmes Matthias Mayer (Ausztria) a dobogón ünnepelnek a férfi lesiklás eredményhirdetése alatt.

3. FEJEZET

AZ OLIMPIZMUS KÖZVETÍTÉSE A SPORTON ÉS AZ OLIMPIAI JÁTÉKOKON KERESZTÜL

Ebben a fejezetben áttekintjük azokat a szervezeteket és eseményeket, melyek népszerűsítik és eljuttatják az olimpizmust az emberekhez.

Az olimpiai mozgalom	56
Az Olimpiai Múzeum és az Olimpiai Tudásközpont	58
Az olimpia sportprogramja	60
Az ifjúsági olimpia (YOG)	62
Az Olimpiai Menekült Alapítvány és a Menekültek Olimpiai Csapata	66
Határok nélkül: nők a sportban	67
A paralimpia: „lélek a mozgásban”	70
Az olimpiai játékok rendezése	72
Az olimpiai játékok házigazdái	74
Az olimpiai falu	75
Megfelelni az olimpiai játékok kihívásainak	76
Fenntartható fejlődés az olimpiai játékok segítségével	78

3. FEJEZET

AZ OLIMPIAI MOZGALOM

Az olimpiai mozgalom az az összehangolt, szervezett, egyetemes és állandó tevékenység, amelyet a NOB felügyelete alatt végez minden olyan személy és szervezet, akit az olimpiai eszme inspirál.

A NEMZETKÖZI OLIMPIAI BIZOTTSÁG (NOB)

A Nemzetközi Olimpiai Bizottság felügyeli minden olimpia szervezését, valamint koordinálja az olimpiával kapcsolatos sport, kulturális és oktatási tevékenységet. A NOB tagjai befolyásos magánszemélyek, akik jelentős eredményeket értek el a sport világában. Ezek a személyek a NOB képviselői saját hazájukban.

A NOB tagjai nem saját országuk képviselői. Előfordul, hogy a NOB-tagok több országban is képviselik a NOB-ot. Néhány NOB-tag a sportolókat képviseli, míg mások Nemzetközi Sportszervezetekből érkeztek. A NOB tagjainak száma maximum 115 fő lehet egyszerre, melybe nem számítanak bele a tiszteletbeli tagok. A tagok általában évente egyszer találkoznak a NOB ülésén.

NEMZETI OLIMPIAI BIZOTTSÁGOK

206 [nemzeti olimpiai bizottság](#) létezik. A NOB az egyetlen hatóság, amely elismerheti a nemzeti olimpiai bizottságokat. A Nemzetközi Sportszövetségekkel együtt a nemzeti olimpiai bizottságok alkotják a NOB vezetése alatt álló olimpiai mozgalmat. A nemzeti olimpiai bizottságok feladata az olimpiai mozgalom fejlesztése, népszerűsítése és védelme a saját országukban az Olimpiai Chartával összhangban.

AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK SZERVEZŐBIZOTTSÁGAI (OCOG)

Miután egy város, régió vagy ország elnyerte az olimpiai játékok rendezésének jogát, első teendője, hogy létrehozza saját szervezőbizottságát (OCOG). A szervezőbizottság egy folyamatosan bővülő szakértői csoportból áll, akik az olimpiát megelőző éveket azzal töltik, hogy megtervezik az olimpiai játékok minden részletét, beleértve a létesítmények kiválasztását, a sport és kulturális események megszervezését; és felkészítik a várost vagy régiót több ezer sportoló, néző és újságíró érkezésére. Az OCOG felelős a paralimpiai játékok szervezéséért is, melyre az olimpiai játékok után két-három héttel kerül sor a Nemzetközi Paralimpiai Szövetség felügyelete alatt.

NEMZETKÖZI SPORTSZÖVETSÉGEK

Az olimpiai sportok versenyszabályai és protokolljai minden sportoló számára ugyanazok, függetlenül attól, hogy mely országból érkeznek a résztvevők. Ezért minden sportot egy nemzetközi szövetség felügyel. A Nemzetközi Sportszövetségek felelősek a sportáguk technikai és igazgatási teendőiért az olimpiai játékok során. A szövetségek dolgozzák ki a játékokon való részvétel feltételeit összhangban az Olimpiai Chartával; és szorosan együttműködnek a NOB-bal a doppingolás visszaszorításáért.

A NOB BIZOTTSÁGAI

A NOB bizottságai olyan munkacsoportok, amelyek bizonyos területek vizsgálatáért és felügyeletéért felelősek, valamint tanácsadóként működnek a NOB elnöke mellett, és a NOB végrehajtó bizottsága számára ajánlásokat fogalmaznak meg. Ha az Olimpiai Charta vagy a NOB végrehajtó testületének szabályzata másképp nem rendelkezik, csak az elnök állapíthatja meg a megbízatásuk időtartamát, jelölhet ki tagokat, vagy dönthet feloszlításukról, amennyiben úgy véli, hogy a bizottságok teljesítették feladatukat. Egyetlen bizottság vagy munkacsoport sem ülésezhet az elnök előzetes beleegyezése nélkül, kivéve, ha az Olimpiai Charta vagy a NOB végrehajtó testületének szabályzata másképp rendelkezik.

OLIMPIAI SZPONSZOROK

Az olimpiai mozgalom legnagyobb bevételi forrása az olimpiai játékok közvetítési jogainak értékesítése. Ugyanakkor néhány nemzetközi nagyvállalat a TOP (The Olympic Partner) szponzorációs programon keresztül szintén támogatja a mozgalmat. Egy kis részt leszámítva minden befolyó bevétel visszaforgatásra kerül a sportba a nemzeti olimpiai bizottságok, az olimpiai szervezőbizottságok és a sportszövetségek révén.

VITATÉMÁK

Mit gondolsz, az olimpiai játékok és az olimpiai mozgalom miért olyan népszerű annyi országban és eltérő kultúrában világszerte?

3. FEJEZET

AZ OLIMPIA VILÁG

A sport univerzalitása és az olimpizmus értékei megerősítést nyernek a nemzeti olimpiai bizottságok munkáján keresztül a következő közigazgatási területeken (betűrendben felsorolva):

AFG	Afganisztán	EST	Észtország	LBN	Libanon	STP	São Tomé és Príncipe
ALB	Albánia	ETH	Etiópia	LBR	Libéria	SEY	Seychelle-szigetek
ALG	Algéria	BLR	Fehéroroszország	LBA	Líbia	SLE	Sierra Leone
USA	Amerikai Egyesült Államok	FIJ	Fidzsi-szigetek	LIE	Liechtenstein	ESP	Spanyolország
ASA	Amerikai Szamoa	FIN	Finnország	LTU	Litvánia	SRI	Srí Lanka
ISV	Amerikai Virgin-szigetek	FRA	Franciaország	LUX	Luxemburg	SUR	Suriname
AND	Andorra	PHI	Fülöp-szigetek	MAD	Madagaszkár	SUI	Svájc
ANG	Angola	GAB	Gabon	HUN	Magyarország	SWE	Svédország
ANT	Antigua és Barbuda	GAM	Gambia	MAS	Malajzia	SAM	Szamoa
ARG	Argentína	GHA	Ghána	MAW	Malawi	KSA	Szaúd-Arábia
ARU	Aruba	GRE	Görögország	MDV	Maldív-szigetek	SEN	Szenegál
AUS	Ausztrália	GRN	Grenada	MLI	Mali	SRB	Szerbia
AUT	Ausztria	GEO	Grúzia	MLT	Málta	SGP	Szingapúr
AZE	Azerbajdzsán	GUM	Guam	MAR	Marokkó	SYR	Szíria
BAH	Bahama-szigetek	GUA	Guatemala	MHL	Marshall-szigetek	SVK	Szlovákia
BRN	Bahrain	GUI	Guinea	MTN	Mauritánia	SLO	Szlovénia
BGD	Banglades	GUY	Guyana	MRI	Mauritius	SOM	Szomália
BAR	Barbados	HAI	Haiti	MEX	Mexikó	SUD	Szudán
BEL	Belgium	NED	Hollandia	MYA	Mianmar	SWZ	Szvázföld
BIZ	Belize	HON	Honduras	FSM	Mikronézia	TJK	Tádzsikisztán
BEN	Benin	HKG	Hong Kong	MDA	Moldova	TPE	Tajvan
BER	Bermuda	CRO	Horvátország	MON	Monaco	TAN	Tanzánia
BHU	Bhután	IND	India	MGL	Mongólia	THA	Thaiföld
GBS	Bissau-Guinea	INA	Indonézia	MNE	Montenegró	TOG	Togo
BOL	Bolívia	IRQ	Irak	MOZ	Mozambik	TGA	Tonga
BIH	Bosznia és Hercegovina	IRI	Irán	GBR	Nagy-Britannia	TUR	Törökország
BOT	Botswana	IRL	Írország	NAM	Namíbia	TTO	Trinidad és Tobago
BRA	Brazília	ISL	Izland	NRU	Nauru	TUN	Tunézia
IVB	Brit Virgin-szigetek	ISR	Izrael	GER	Németország	TUV	Tuvalu
BRU	Brunei Szultánátus	JAM	Jamaica	NEP	Nepál	TKM	Türkmenisztán
BUL	Bulgária	JPN	Japán	NCA	Nicaragua	UGA	Uganda
BUR	Burkina Faso	YEM	Jemen	NIG	Niger	NZL	Új-Zéland
BDI	Burundi	JOR	Jordánia	NGR	Nigéria	UKR	Ukrajna
CHI	Chile	CAY	Kajmán-szigetek	NOR	Norvégia	URU	Uruguay
CYP	Ciprus	CAM	Kambodzsa	ITA	Olaszország	UZB	Üzbegisztán
COM	Comore-szigetek	CMR	Kamerun	OMA	Omán	VAN	Vanuatu
COK	Cook-szigetek	CAN	Kanada	RUS	Oroszország	VEN	Venezuela
CRC	Costa Rica	QAT	Katar	ARM	Örményország	VIE	Vietnám
CHA	Csád	KAZ	Kazahsztán	PAK	Pakisztán	ZAM	Zambia
CZE	Csehország	TLS	Kelet-Timor	PLW	Palau	ZIM	Zimbabwe
DEN	Dánia	KEN	Kenya	PLE	Palesztina	CPV	Zöld-foki Köztársaság
RSA	Dél-afrikai Köztársaság	CHN	Kína	PAN	Panama		
KOR	Dél-Korea	KGZ	Kirgizisztán	PNG	Pápua Új-Guinea		
SSD	Dél-Szudán	KIR	Kiribati	PAR	Paraguay		
DMA	Dominikai Közösség	COL	Kolumbia	PER	Peru		
DOM	Dominikai Köztársaság	COD	Kongói Demokratikus Köztársaság	POR	Portugália		
DJI	Dzsibuti	CGO	Kongói Köztársaság	PUR	Puerto Rico		
ECU	Ecuador	KOS	Koszovó	ROU	Románia		
GEQ	Egyenlítői-Guinea	CAF	Közép-afrikai Köztársaság	RWA	Ruanda		
UAE	Egyesült Arab Emírségek	CUB	Kuba	SKN	Saint Kitts és Nevis		
EGY	Egyiptom	KUW	Kuvait	LCA	Saint Lucia		
CIV	Elefántcsontpart	LAO	Laosz	VIN	Saint Vincent és Grenadine		
ERI	Eritrea	POL	Lengyelország	SOL	Salamon-szigetek		
PRK	Észak-Korea	LES	Lesotho	ESA	Salvador		
MKD	Észak-Macedónia	LAT	Lettország	SMR	San Marino		

3. FEJEZET

AZ OLIMPIAI MÚZEUM ÉS AZ OLIMPIAI TUDÁSKÖZPONT

A NOB Székház közelében, a svájci Lausanne városában található az Olimpiai Múzeum és az Olimpiai Tudásközpont, melyek az olimpiai mozgalom oktatási központjai.

Az olimpiai múzeum létrehozásának ötlete Pierre de Coubertin bárótól, az újkori olimpiai játékok megalapítójától, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnökétől (1896–1925) származik. Coubertin nem élte meg, hogy egy ilyen építményt létrehozzanak, de egy olyan helynek képzelte el, amely egyesíti a történelmi és az újkori olimpizmust. A múzeum mellett Coubertin egy olyan oktatási központot is elképzelt, mely állandó teret biztosít az olimpiai mozgalom oktatásának és kutatásának. Úgy vélte, hogy egy ilyen Olimpiai Tudásközpont hozzájárul az olimpiai mozgalom fejlődéséhez és elveinek megőrzéséhez.

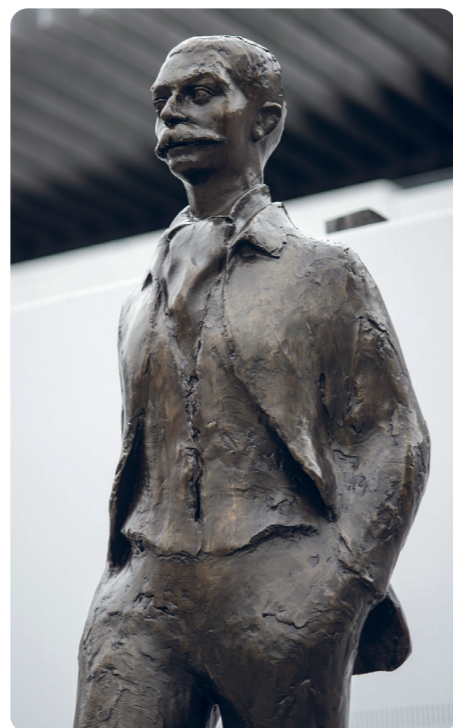
Pierre de Coubertin álmai végül megvalósultak, amikor 1982-ben Juan Antonio Samaranch elnök létrehozta az Olimpiai Tudásközpontot, majd néhány évvel később, 1993-ban felavatta az Olimpiai Múzeumot Lausanne-ban, Svájcban.

AZ OLIMPIAI MÚZEUM KÜLDETÉSE

Az Olimpiai Múzeum küldetése az olimpiai örökségének bemutatása, kiállítása és értelmezése; valamint az olimpiai értékek kifejezése olyan módon, ami felkelti az érdeklődést mind helyi, mind nemzetközi szinten.

A múzeum célja, hogy az emberek felfedezzék az olimpiai mozgalmat és megismerjék jelentős társadalmi szerepét az olimpiai játékokon és a versenyek ünneplésén túl. A múzeum hatalmas tárgyi és képi gyűjteményén alapuló oktatási programokat is kidolgoz.

Napjainkban az Olimpiai Múzeum által irányított olimpiai múzeumok hálózata több mint harminc intézményt jelent világszerte.

Jean Cardot Pierre de Coubertin szobra Lausanne-ban.

Az Olimpiai Múzeum Lausanne-ban. Balra: egy pár korcsolyacipő az olimpiai műkorcsolyabajnok Sonja Henie aláírásával; az olimpiai játékok pictogramjai az állandó kiállításon. Jobbra: az olimpiai béke fala Londonban, 2012.

AZ OLIMPIAI TUDÁSKÖZPONT

Az Olimpiai Tudásközpontot ma az olimpiai ismeretek központjaként tartják számon, és célja, hogy az olimpiai ismereteket mindenki számára elérhetővé tegye.

Szolgáltatásainak és programjainak célja az ismeretek gyűjtése, megőrzése, gazdagítása és terjesztése; a NOB dokumentumgyűjteményeihez való hozzáférés biztosítása; valamint az olimpiai nevelés és kutatás előmozdítása, mely segít az olimpiai mozgalom és olimpizmus mélyebb megértésében.

Amellett, hogy az olimpiai mozgalom gazdag történelmébe enged betekintést, aktív kapcsolatban van a tudományos közeggel, segíti a kutatói munkát és szellemi tevékenységet. Az olimpiai mozgalom minden aspektusát támogatja, legyen az társadalmi, kulturális, politikai vagy gazdasági. Olimpiai tanulmányokkal foglalkozó akadémiák és egyetemek világméretű hálózata és számos kutatóintézet segíti az Olimpiai Tudásközpontot céljai megvalósításában.

Egyedülálló könyvtári és archívumgyűjteményével, amely több mint 38.000 címet, 11.500 digitalizált dokumentumot és több mint 1,25 km hosszú történelmi archívumot tartalmaz, az Olimpiai Tudásközpont a legalkalmasabb szervezet az olimpiai ismeretek terjesztésére, valamint az olimpiai nevelés és kutatás támogatására.

Az Olimpiai Tudásközpont hatalmas könyvtári gyűjteménye mindenki számára elérhető az Olimpiai Világkönyvtáron keresztül (<http://www.olympic.org/library>). A pedagógusok és a diákok megtalálhatják a hivatalos kiadványokat (elsődleges forrásokat) és a tudományos műveket az olimpiai mozgalom minden fontos témájával kapcsolatban, legyen szó olimpiai értékekről, az olimpizmusról, az olimpiai játékok szimbólumairól és szertartásairól, az olimpiákonokról, vagy az olimpiai játékok történetéről és örökségéről.

3. FEJEZET

AZ OLIMPIA SPORTPROGRAMJA

Az olimpia sportprogramja folyamatosan bővült az évek során új sportágak bevonásával. Ahhoz, hogy egy sportág bekerülhessen az olimpia sportprogramjába, olyan nemzetközi sportszövetséghez kell tartoznia, melyet a NOB is elismer. Csak olyan sportágak jogosultak a programban való részvételre, amelyek megfelelnek az Olimpiai Charta rendelkezéseinek, a Nemzetközi Doppingellenes Szabályzatnak és az Olimpiai Mozgalom versenyek manipulációjával kapcsolatos szabályzatának.

Sportágak listája a 2024-es párizsi olimpia programjában:

Asztalitenisz
Atlétika
Birkózás – kötöttfogás
Birkózás – szabadfogás
BMX freestyle
BMX racing
Cselgáncs
Díjlovaglás
Díjugratás
Evezés
Golf
Gyeplabda
Hegyi kerékpár
Íjászat
Kajak-kenu – síkvízi
Kajak-kenu – szlalom
Kézilabda
Kosárlabda
3x3 Kosárlabda
Labdarúgás
Lovastusa
Műugrás
Nyíltvízi úszás
Országúti kerékpár
Ökölvívás
Öttusa
Pályakerékpár
Ritmikus gimnasztika
Rögbi
Röplabda
Sportlövészet
Strandröplabda
Súlyemelés
Szeretna
Szinkronúszás
Taekwondo
Tenisz
Tollaslabda
Trambulin
Triatlon
Úszás
Vitorlázás
Vívás
Vízilabda

Új sportágak a szervezőbizottság ajánlására:

Breaktánc
Gördeszka
Hullámlovaglás
Sportmászás

VITATÉMÁK

- Mely olimpiai sportágak népszerűek hazánkban? Milyen más népszerű sportágakat ismersz még?
- Mely hagyományos nem olimpiai sportok népszerűek hazánkban?
- Ha találtál egy olyan sportot, ami nem része az olimpia programjának, írd meg az érvelést arról, hogy miért lenne ott a helye!
- Készíts idővonalat arról, hogy mely sportok szerepeltek már az első újkori olimpián, majd add hozzá időrendben a többi sportot, ahogy a program részévé váltak!

London, 2012: Alistair Brownlee (Nagy-Britannia) vezet a spanyol Javier Gomez előtt és öccse, Jonathan előtt a férfi triatlon versenyén.

Peking, 2008: A ciprusi Haris Papadopoulos, a brit Ben Ainslie és az ír Tim Goodbody verseny közben a finn dingi vitorlás számban a Qingdao Olimpiai Központban.

Sportágak listája a 2026-os milánó-cortinai téli olimpia programjában:

Alpesi sí	Rövidpályás gyorskorcsolya
Biatlon	Síakrobatika
Bob	Sífutás
Curling	Síhegymászás
Északi összetett	Síugrás
Gyorskorcsolya	Snowboard
Jégkorong	Szánkó
Műkorcsolya	Szekeleton

OLVASMÁNY

A téli sportok, mint a korcsolyázás vagy a síelés igen népszerűek a világ azon országaiban, ahol a hideg téli időjárás a vizet jéggé, az esőt pedig hóvá változtatja. Síléciken, korcsolyán vagy deszkán állva siklani, lecsúszni vagy ugrálni egy csúszós, havas domboldalon, kiváló szórakozás gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt, főként azokban az országokban, ahol hideg tél van.

Szocsi, 2014: Júlia Dujmovits Ausztriából a nők parallel szlalom snowboard versenyszámában.

Vancouver, 2010: A kanadai jégkorongkapus, Roberto Luongo gólt kap az aranyéremért (USA-Kanada).

17. FELADATLAP

AZ OLIMPIA SPORTPROGRAMJA

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Az erőfeszítés öröme
- Harmonikus test, szellem és lélek
- Kiválóságra törekvés
- Fair play
- Egymás iránti tisztelet

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESÉGEK

- Konstruktívizmus, vizsgálat, fórum színház, kérdés-felelet, kerekasztal, belépőkártya, kilépőkártya.

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Megismerni a sportágakat, amelyeket a világ különböző részein üznek.
- Felismerni, hogy az olimpiai sportágak az idők folyamán hogyan változnak, ami azt is mutatja, hogy mennyire sokszínű a sport.

3. FEJEZET

AZ IFJÚSÁGI OLIMPIA (YOG)

Az ifjúsági olimpia: a fiatalok legnagyobb szabású nemzetközi sporteseménye, ami az oktatást és a kultúrát is bevonja a programba, és arra motiválja a fiatalokat, hogy az olimpiai értékek szerint éljenek és az olimpizmus nagykövetei legyenek.

Az ifjúsági olimpiát először 2010 nyarán, Szingapúrban rendezték meg, amelyet két évvel később, Innsbruckban az első téli ifjúsági olimpia, majd 2014-ben Nankingban (Kína) a második nyári játékok követték. A következő téli olimpia 2024-ben Gangwonban (Dél-Korea) lesz, a következő nyári pedig 2026-ban Dakarbán (Szenegál).

Az ifjúsági olimpiai játékok célja, hogy ösztönözze a fiatalokat a verseny- és szervezett sportban való részvételre; és hogy népszerűsítse az olimpizmus mint életfilozófia szemléletét. Emellett az ifjúsági olimpia célja, hogy az ifjúsági sportesemények hálózatának (mint például az Ifjúsági Világbajnokság és a Kontinentális Ifjúsági Játékok) összetartó eleme legyen.

AZ IFJÚSÁGI OLIMPIA CÉLJAI:

- Összehozni a legjobb fiatal sportolókat egy magasszintű nemzetközi multi-sporteseményre, ami egy eredményorientált sportfesztivál kulturális és oktatási-nevelési tevékenységekkel ötvözve.
- Támogatni a kulturális cserekapcsolatokat és az olimpiai értékeket, mint például az egyenjogúságot, a fair playt, és a kiválóságra törekvést.
- Bevonni a fiatalokat az olimpiai mozgalom digitális felületein keresztül, hogy minél többen megismerjék a versenysport, valamint a szabadidősport és egészséges életmód előnyeit.
- Az innováció katalizátorává válni, és létrehozni egy teret olyan új koncepciók számára, mint például:
 - új sport- és versenyformák
 - ifjúsági oktatási kezdeményezések
 - technológiák egy fenntarthatóbb rendezvény-lebonyolítási modellhez
 - digitálisan megosztható programok

Innsbruck, 2012: Két résztvevő megmutatja a kezükre nyomtatott ifjúsági olimpiai emblémát.

Nanking, 2014: Az ezüstérmes Stephanie Jenks (USA) és a bronzérmes Emilie Morier (Franciaország) gratulál az aranyérmes Brittany Duttonnak (Ausztrália) a nők triatlon versenyében.

TÉNYEK ÉS ADATOK

- Az ifjúsági olimpia a „Versenyezz, tanulj és oszd meg” program köré épül, a játékok ideje előtt, alatt és után.
 - A program célja az ifjúsági sport, a kultúra és az oktatás ünneplése, és olyan egyedülálló és életre szóló élmény biztosítása, amely hozzájárul a NOB elképzeléséhez egy jobb világról, melyet a sporton keresztül érhetünk el.
 - A fiatal élsportolók számára az ifjúsági olimpia része a tanulási folyamatnak, amely fokozza a hosszútávú fejlődésüket és lehetőségeiket.
 - A helyi fiatalokat arra ösztönzik, hogy új érdeklődési köröket fedezzenek fel, új témákat ismerjenek meg, új készségeket fejlesszenek, új feladatokat vállaljanak, és a sport és az olimpiai értékek nagyköveteivé váljanak.
- Minden ifjúsági olimpián résztvevő sportolónak 15 és 18 év közöttinek kell lennie az olimpia évében december 31-én. A sportágtól és versenyszámtól függően azonban lehetnek másképp meghatározott korosztályos besorolások.
- A legutóbbi téli ifjúsági játékokon Lausanne-ban (Svájc) 8 sportág és 16 szakág szerepelt.
- A következő nyári ifjúsági játékokon szerepel majd a baseball és a wushu is.
- A téli ifjúsági játékokon jelenleg 80 nemzeti olimpiai bizottság mintegy 1800 sportolója vesz részt.
- A nyári ifjúsági játékokon körülbelül 4000 fiatal sportoló vesz részt, és majdnem mind a 206 nemzeti olimpiai bizottság képviselteti magát.

AZ IFJÚSÁGI OLIMPIA SPORTPROGRAMJA

Az ifjúsági olimpia nyitott a sportági szövetségek kezdeményezéseire. A szövetségek új versenyszámokat vagy más részvételi arányt is javasolhatnak a már meglévők mellé (például: nemzetközi csapatok, vegyes nemű csapatok, limitált számú játékos stb.).

Például, az ötfős gyeplabda Nankingban szerepelt először 2014-ben, vagy az egyszemélyes bob Lillehammerben, 2016-ban. A baseball⁵ a 2026-os Dakarban megrendezett olimpián szerepel majd először. Az ifjúsági olimpia programja rugalmas, így lehetővé teszi, hogy a rendező város helyszíneire és infrastruktúrájához igazodjon a sportprogram.

SPORTOLÓ365 OKTATÁSI PROGRAM

A NOB elköteleződött a világ minden tájáról érkező 15 és 18 év közötti fiatal élsportolók támogatása mellett, hogy bajnokokká váljanak sportágukban és a magánéletben is.

A Sportoló365 oktatási program az ifjúsági olimpiák egyik alappillére, ami megkülönbözteti ezt az eseményt a többi sportversenytől. Az ifjúsági olimpiák 2010-es kezdete óta minden versenyző élhetett a lehetőséggel, hogy részt vegyen a számos szórakoztató és interaktív tevékenységet magába foglaló oktatási programban. A NOB a programot a kísérők számára is elérhetővé teszi.

A program már az olimpia előtt elkezdődik és segíti a sportolók és kísérők felkészülését a játékokra.

A sportolók és kíséretük tagjai különböző témákról tanulhatnak, melyek hat fő területre kapcsolódnak:

- **Jólét:** a sportolók védelmet élveznek fizikai és mentális egészségük megóvása érdekében
- **Integritás:** a sportolók tiszta környezetben versenyezhetnek
- **Karrier:** a sportolók olyan hasznos képességeket sajátíthatnak el, melyek segítik őket sportolói karrierjük során és a magánéletben is
- **Pénzügyek:** a sportolók megtanulják, hogyan juthatnak anyagi támogatáshoz
- **Teljesítmény:** a sportolók a legkiválóbb szakértői tájékoztatást kapják sportágukról
- **Önkifejezés:** a sportolók megértik, hogyan képviselhetik magukat és milyen szerepet töltenek be nagykövetségként.

A sportolók és kísérők különböző módokon tanulhatnak ezekről a témákról az ifjúsági játékok ideje alatt az olimpiai faluban. Ezek a következők:

- **Tudatosságot növelő tevékenységek:** témák szerinti állomások szórakoztató és interaktív feladatokkal, szakértői segítséggel;
- **Informális összejövetelek:** találkozás bajnokokkal, akik megosztják tudásukat és tapasztalataikat a fiatal sportolókkal;
- **Gamifikációs digitális eszköz:** egy szórakoztató, interaktív mobilalkalmazás, ami játékos formában segíti a sportolók és kísérők tanulását a hat fő témában és támogatja az oktatási tevékenységekben való részvételüket;
- **A sport belülről:** A sportolókat és kísérőiket sportáganként/szakáganként egy közös ülésre invitálják, ahol szakértői tanácsokat kapnak sportágukkal kapcsolatos témákban.

A programban részt vesznek sportolói példaképek is, akik segítenek fiatal sporttársaiknak a Sportoló365 oktatási programba való bekapcsolódásban és megosztják ezzel kapcsolatos tapasztalataikat. A sportolói példaképek aktív vagy nemrég visszavonult sportolók és a saját nemzetközi szövetségük választja ki őket.

Nanjing, 2014: Ifjúsági Olimpiai Falu – A sportolók köszöntése.

Tokió, 2020: „Let's 55” rendezvény – Karate bemutató.

18. FELADATLAP

AZ IFJÚSÁGI OLIMPIA (YOG)

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Az erőfeszítés öröme
- Harmonikus test, szellem és lélek
- Kiválóságra törekvés
- Fair play
- Egymás iránti tisztelet

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Konstruktivizmus, vizsgálat, fórum színház, kérdés-felelet, kerekasztal, belépőkártyák, kilépőkártyák

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Felismerni az ifjúsági olimpia jelentőségét, melynek segítségével a fiatalok elsajátíthatják az olimpizmus eszméjét.
- Megtanulni, hogyan lehetnek a sportolók nagykövetek, valamint szociálisan érzékenyek.

3. FEJEZET

AZ OLIMPIAI MENEKÜLT ALAPÍTVÁNY ÉS A MENEKÜLTEK OLIMPIAI CSAPATA

Thomas Bach, a NOB elnöke 2015-ben az Egyesült Nemzetek Szervezetének (ENSZ) közgyűlésén bejelentette, hogy létrehozzák a Menekültek Olimpiai Csapatát. Kevesebb mint egy évvel ezután, a 2016-os riói olimpián 10 sportoló, akik négy különböző országból érkeztek, egy csapatként vonultak fel az olimpiai zászló alatt. Nem egy nemzetet, hanem több millió kitelepített embert képviseltek világszerte.

Az otthonaikból és országaikból a konfliktusok és háborúk miatt menekülni kényszerülő emberek száma a valaha volt legmagasabb, 2022-ben elérte a 100 milliót, melynek 40%-a gyermek volt.¹

OLVASMÁNY

Az Olimpiai Menekült Alapítvány 2017-ben alakult az ENSZ Menekültügyi Szervezetének (UNHCR) segítségével, és célja, hogy 2024-ig egymillió lakóhelyét elhagyni kényszerült fiatalnak biztosítson biztonságos sportolási lehetőséget.

2021-től az alapítvány 12 programot támogatott nyolc országban, és még több projekt van éppen folyamatban vagy tervezés alatt. Már körülbelül 200.000 fiatal vehetett részt a sportprogramokon, melyek célja a jólét és a társadalmi befogadás elősegítése.

Az első menekült olimpiai csapat szereplése után (amelynek 10 tagja volt négy országból a 2016-os riói olimpián) létrehoztak egy olimpiai ösztöndíj programot menekült sportolók részére. A programot az Olimpiai Szolidaritás Alapítvány finanszírozza, és eddig 56 ígéretes menekült sportoló kapott ösztöndíjat 13 országból. A Menekültek Olimpiai Csapata a 2020-as tokiói játékokon 29 sportolóból állt, akik 12 különböző sportágban versenyeztek.

A program a rendező ország nemzeti olimpiai bizottságának anyagi segítséget nyújt, hogy támogassa az országukban élő menekült sportolók edzését, felkészülését és világversenyeken való szereplését.

A cél nemcsak az, hogy segítsenek a menekülteknek az olimpiai játékokra való kijutásban, hanem az is, hogy támogassák jövőjüket és karrierjüket.

A NOB által kiadott Olimpiai Agenda 2020+5 11. ajánlása így hangzik: „felhívjuk a figyelmet a globális menekültválságra és elősegítjük a sportoláshoz való hozzáférést a lakóhelyüket elhagyni kényszerültek számára”. Így az Olimpiai Menekült Alapítvány és a NOB elkötelezte magát, hogy folyamatos támogatást nyújtson a sportolóknak ösztöndíjakon keresztül, és hogy megkönnyítsék a menekült sportolók nemzeti és nemzetközi versenyeken való részvételét.

VITATÉMAK

- Milyen üzenetet szeretne a NOB közvetíteni azzal, hogy létrehozta az olimpiai zászló alatt versenyző menekült csapatot?
- Szerinted a sport segíthet a lakóhelyüket elhagyni kényszerült embereknek és menekülteknek? Hogyan?

19. FELADATLAP

AZ OLIMPIAI MENEKÜLT ALAPÍTVÁNY ÉS A MENEKÜLTEK OLIMPIAI CSAPATA

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Barátság
- Kiválóságra törekvés
- Egymás iránti tisztelet

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Kutatás, eseményszervezés, közös tervezés, kritikai gondolkodás

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Ismereteket szerezni a nemzetközi konfliktusokról és megismerni a lakosság elvándorlásának lehetséges okairól.

3. FEJEZET

HATÁROK NÉLKÜL: NŐK A SPORTBAN

A nemek közötti egyenlőség, a befogadás és a sokszínűség az Olimpiai Chartában ismertetett alapelvei az olimpizmusnak. Az első újkori olimpiai játékok óta a NOB hosszú utat tett meg a nők esélyegyenlőségének előmozdítása érdekében a sportban.

„Az Olimpiai Chartában ismertetett jogok gyakorlását és szabadságjogok tiszteletben tartását biztosítani kell a megkülönböztetés bármilyen formája nélkül, mint például faj, bőrszín, nem, szexuális irányultság, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni helyzet, születési vagy egyéb rang.”

Olimpiai Charta 2020, Az olimpizmus alapelvei #6

1900-ban Párizsban, négy évvel az első újkori olimpiai játékok után, a nők első alkalommal vettek részt hivatalosan a játékokon.

Pierre de Coubertin tiltakozása ellenére a 997 versenyzőből 22 nő volt Párizsban. Öt sportágban versenyeztek: tenisz, vitorlás, krikett, lovassport és golf. Az 1970-es évek óta jelentősen megnőtt a női versenyzők száma. Napjainkban a nemek közötti egyenlőség, befogadás és sokszínűség eléréséért felelős bizottság dolgozik azon, hogy a lányok és nők egyenlő lehetőségeket kapjanak a sportban és a testmozgásban való részvételre.

Szocsi, 2014: Anna Sloan Nagy-Britanniából a Kanada elleni női curling elődöntőjében, az Ice Cube Curling Centerben.

20. FELADATLAP

HATÁROK NÉLKÜL: NŐK A SPORTBAN

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Az erőfeszítés öröme
- Harmonikus test, szellem és lélek
- Kiválóságra törekvés
- Fair play
- Egymás iránti tisztelet

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Szerepjáték, vizsgálat, fórum színház, naplók, reflektív napló, blogok, vlogok

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Felismerni, hogy a történelem során a nőknek nem voltak egyenlő lehetőségeik az olimpiákon részt venni.
- Felismerni, hogy a NOB munkájának eredményeként ma már az Olimpiai Charta biztosítja, hogy a nőknek egyenlő esélyei legyenek a részvételre (NOB jelentés: „[Nemek közötti egyenlőség és befogadás 2021](#)”).

Gabriela Sabatini, Argentína

Az argentin teniszező, Gabriela Sabatini három alkalommal is a világranglista harmadik helyéig jutott. Miután 1996-ban visszavonult, ugyanekkora energiát és eltökéltséget fordított arra, hogy – ahogy ő fogalmazott – „visszaadjak a sportnak valamennyit abból, amit a sport adott nekem.” Programot szervezett fiatal játékosok számára az Argentin Tenisz Szövetség segítségével, amit maga finanszírozott. Pénzt adott női tenisztornákra és ingyenes képzéseket tartott kisgyerekek számára – mindezt a nyilvánosság kizárásával.

Tegla Loroupe, Kenya

Tegla Loroupe a 2011-es NOB Nők és a Sport Díj (Women and Sport Award) nyertese felülemelkedett nehéz sorsán és nemzetközi sport ikon és példakép lett számos nő számára hazájában, Kenyában és máshol is. Loroupe a maratoni futás korábbi csúcstartója, olimpikon és az első afrikai nő, aki megnyerte a New York Maraton. Loroupe számos fiatal nőt inspirált alázatának, türelmének, kemény munkájának és csapatszellemének köszönhetően. Saját forrásból hozta létre a Tegla Loroupe Béke Alapítványt (Tegla Loroupe Peace Foundation), amely oktatja, erősíti és támogatja a nőket és a konfliktusban élő közösségeket három kelet-afrikai országban. Alapítványa számos versenyt szervezett, melyen egyre több nő és lány vesz részt, megerősítve őket fizikailag, társadalmilag és anyagilag. Az alapítvány lehetőséget biztosít nők és lányok számára, hogy eddzenek és felkészítsék őket a helyi és nemzetközi versenyekre. Loroupe élen jár abban a kezdeményezésben is, hogy a nők nagyobb szerepet kapjanak a sportvezetésben.

Női labdarúgó válogatott, Japán

Japán női labdarúgó válogatottja, melyet a helyiek csak Nadeshiko Japan néven említenek, komoly motivációs erővel bír abban a törekvésben, hogy megváltozzon a női sporthoz való hozzáállás, főként a női labdarúgásban. Abban az időben, amikor Japán az elhunytakat gyászolta az atomerőmű balesetet és a szökőárt követően, a válogatott megnyerte a 2011-es FIFA női labdarúgó világbajnokságot, és ezzel kvalifikálta magát a 2012-es londoni olimpiai játékokra.

A Nadeshiko Japan veterán játékosai mindent megtesznek azért, hogy népszerűsítsék a női labdarúgást és segítsék a válogatott következő nemzedékét azáltal, hogy edzéseket tartanak országszerte. Ez a kezdeményezés széleskörű média nyilvánosságot kapott és jelentős hatása volt nem csak a női labdarúgásra, hanem általánosságban a női sportra Japánban.

Zahra Nemati, Irán

Zahra Nemati 2012-ben Londonban történelmet írt. Megszerezte Irán első női olimpiai aranyérmét. Sikere hatalmas nyilvánosságot kapott Iránban, és nem csupán az előítéleteket segítette megtörni a fogyatékosokkal élő emberekkel szemben, hanem előtérbe helyezte a női sportot és az iráni nőket is motiválta a sportolásra. Nemati 1985 áprilisában született, feketeövet szerzett taekwondoban, majd 2004-ben egy balesetben gerinc sérülést szenvedett. Két évvel a baleset után egyetemi hallgatóként elkezdett az íjászával foglalkozni és hamar bebizonyította, hogy a sérülése semmiben sem hátráltatja. A 2011-es olaszországi íjász világbajnokságon négy versenyszámban, valamint a 30 méteres számban is rekordot döntött. A 2012-es londoni paralimpián egyéni rekorddal aranyat, csapatban bronzérmét szerzett. Sikerei, elkötelezettsége, bátorsága és akaratereje révén példaképpé vált Iránban, jelentősen megváltoztatva a sérült emberekről kialakult közvéleményt. Neki köszönhetően az elkövetkező években jelentősen megemelkedett a parasportolók száma íjászatban, Iránban. 2013-ban elnyerte a Sportszelleme Egyéni Díjat (Spirit of Sport Individual Award).

Stamata Revithi, Görögország

Stamata Revithi egy görög asszony volt, aki lefutotta az 1896-os nyári olimpián a maratoni futás több mint 40 kilométeres távját. A játékokon nem vehettek részt nők, de Revithi ragaszkodott hozzá, hogy versenyezhesen. Revithi a férfiak hivatalos versenyén után egy nappal futott, és bár a távot nagyjából 5 óra 30 perc alatt teljesítette – és talált tanúkat is, akik aláírásukkal igazolták a teljesítményét –, nem engedték be a Panathinaikos Stadionba a versenyt követően. Szerette volna dokumentumait a görög olimpiai bizottságnak bemutatni abban a reményben, hogy elismerik a teljesítményét, de nem tudni, hogy ezt végül megtette-e. Nem maradt fenn semmi Revithi életéről olimpiai futását követően.

Cathy Freeman, Ausztrália

Cathy Freeman Mackayben, Queensland államban született. Első aranyérmét nyolcévesen egy iskolai atlétika bajnokságon nyerte. A családja nagyon szegény volt és sok bennszülött ausztrálhoz hasonlóan, kirekesztettnek érezte magát. Freeman egyszer azzal szembesült, hogy egy általános iskolai versenyen a fehér lányok, akiket legyőzött, trófeákat kapnak. A nevelőapja, Bruce Barber volt az edzője 1989-ig, és a családja keményen dolgozott, hogy részt tudjon venni a versenyeken Sydneyben, Canberrában és Melbourne-ben. Később Mike Danila lett az edzője, aki akkor már egy profi edző volt. A 2000-ben megrendezett Sydney-i olimpián Freeman megtisztelő feladata volt, hogy meggyújtsa az olimpiai üstben a lángot; továbbá sikerült 400m-en nyernie és ezzel Ausztrália 100. olimpiai aranyérmese lett.

Napjainkban Freeman az alapítója és elnöke a Cathy Freeman Alapítványnak, melynek célja, hogy csökkentse a diszkriminációt az oktatásban a bennszülött és nem bennszülött gyerekek között.

Carina Vogt, Németország

A német Carina Vogt történelmet írt 2014-ben, Szocsiban, amikor a női síugrás első aranyérmét nyerte, annak ellenére, hogy soha előtte nem nyert egyetlen sí világbajnokság versenyt sem.

A női síugrás először 2014-ben, Szocsiban szerepelt az olimpia programjában; 90 évvel azután, hogy a férfiak számára először rendezték meg ezt a számot az 1924-es téli olimpián.

VITATÉMAK

- Számtalan oka van annak, hogy miért nehéz egy fiatal nőnek olimpiai bajnökká válni. Vitassátok meg ezeket az okokat!
- A múltban úgy tartották, hogy a nők nem alkalmasak a hosszú maratoni táv lefutására. Az olimpiai játékokon 1984-ig nem szerepelt női maratoni futás. Joan Benoit (USA) a világ első női olimpiai aranyérmes maratoni futója. Vajon miért gondolták az emberek, hogy a nők nem bírnák ki a maratoni táv lefutását?
- A közösséged vagy országod támogatja a nők és lányok részvételét a testmozgásban? Miért vagy miért nem? Mit gondolsz, jó, hogy a nők is részt vehetnek sportversenyeken? Miért vagy miért nem?
- Készíts interjú közösséged egy női sportolójával! Miért olyan fontos számára a sport? Milyen akadályokat kellett legyőznie? Hogyan győzte le ezeket az akadályokat? Kapott ehhez segítséget?

3. FEJEZET

A PARALIMPIA: „LÉLEK A MOZGÁSBAN”

A Nemzetközi Paralimpiai Bizottság szervezi és koordinálja a paralimpiai játékokat, ezzel lehetővé téve a sérült sportolóknak a kiválóságra törekvést, és hogy az egész világot inspirálhassák.

A paralimpiai sportolók különböző testi fogyatékossgal élnek. A hangsúly egyértelműen a sportteljesítményen van és nem a résztvevők fogyatékoságán.

Az 1988-as szöuli (Korea) nyári olimpiai játékok és az 1992-es Alberville-i (Franciaország) téli játékok óta a paralimpiai játékokat is ugyanabban a városban és ugyanazon a helyszínen rendezik meg, mint az olimpiai játékokat a NOB és a Nemzetközi Paralimpiai Bizottság közötti megállapodás alapján. Ugyanaz a szervezőbizottság felel mind az olimpiai, mind a paralimpiai játékok szervezéséért. A paralimpiai játékok az olimpiai játékok záróünnepsége után két vagy három héttel veszi kezdetét.

VITATÉMÁK

- A Nemzetközi Paralimpiai Bizottság mottója „lélek a mozgásban”. Szerinted ez jó mottó? Miért?
- Hogyan inspirálnak mindannyiunkat a paralimpiai sportolók?
- Tervezz egy posztert, ami jelképezi a „lélek a mozgásban” mottót!
- Magyarázd el saját szavaiddal a következő idézetek jelentését!

„Kétféleképpen lehet az életet élni. Ülhetsz a négy fal között, a fejed homokba dugva és remélve, hogy mindez el fog tűnni, vagy felveheted a bokszkesztyűidet, felemelheted az ökleidet és szembenézhetsz az élettel, ahogy tudsz.”

Ljiljana Ljubisic (Kanada), négyszeres paralimpiai érmes súlylökő és diszkoszvető

„Ez mind a felfedezésről szól. Felfedeztem, hogy az úszás minden ajtót megnyitott számomra: először szabadságot adott, majd helyet a társadalomban.”

Béatrice Hess (Franciaország), 25-szörös paralimpiai érmes úszó

London, 2012: Kelly Cartwright (Ausztrália) versenyez női távolugrásban a paralimpiai játékokon az olimpiai stadionban.

London, 2012: Federico Morlacchi (Olaszország) a férfi 100 méteres pillangóúszásban versenyez a paralimpiai játékokon az Aquatic Centerben.

21. FELADATLAP

A PARALIMPIA: „LÉLEK A MOZGÁSBAN”

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Az erőfeszítés öröme
- Harmonikus test, szellem és lélek
- Kiválóságra törekvés
- Fair play
- Egymás iránti tisztelet

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Szókratészi kérdésfeltevés, tapasztalati tanulás

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Megismerni, hogy a sérült sportolók hogyan edzenek és versenyeznek.

Vancouver, 2010: Allison Jones (USA) versenyez a női szuper-óriás műlesiklás versenyszámában a paralimpiai játékokon Whistler Creekside-ban.

3. FEJEZET

AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK RENDEZÉSE

Az olimpiai házigazda-választás egy szoros partnerség eredménye a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (NOB) és a leendő házigazda, valamint annak nemzeti olimpiai bizottsága között. Céljuk, hogy az olimpiai pályázatban lévő elképzelések és tervek minden részletét megismerjék.

OLVASMÁNY

Jónéhány év után, az Olimpiai Agenda 2020 elfogadásával, 2014-ben a NOB megreformálta az olimpiai házigazda kiválasztására vonatkozó megközelítést. A mai szemlélet középpontjában a fenntarthatóság és az örökség áll – ez azt jelenti, hogy a játékok előtt, alatt és után a fogadó régiókban élők maximálisan élhessenek az olimpia nyújtotta előnyökkel és lehetőségekkel. Az olimpia rendezéséről szóló szerződésnek megfelelően 2030-tól minden olimpiai játékokon kötelezettséget kell vállalni az [éghajlatváltozás elleni küzdelemre](#).³

A NOB filozófiája szerint mindegyik olimpiának tükröznie kell a rendező régió(k) egyedi jellegét és igényeit. A NOB

A NOB nyitott arra, hogy tárgyaljon bármelyik potenciális házigazdával (ha az országnak van nemzeti olimpiai bizottsága) a nyári, téli vagy ifjúsági olimpiai játékok rendezéséről. A NOB tanácsot adhat a nemzeti olimpiai bizottságnak és a potenciális rendező városnak vagy régióknak arról, hogyan fejlesszék a pályázatukat és hogyan vonják be az érdekelt feleket.

Az egyetemesség az olimpiai játékok küldetésének része. Ez nemcsak a sportolók részvételére vonatkozik, hanem a játékok szervezésére is, ezáltal lehetőséget adva a különböző kultúráknak és minél több embernek, hogy részt vehessen a játékokon önkéntesként vagy nézőként.

Az újkorai olimpiai játékok alapítójának, Pierre de Coubertinnek az ötlete volt, hogy a játékok helyszíne mindig más és

szorosan együttműködik a rendezésre pályázó helyszínekkel, hogy segítsen nekik megtervezni egy olyan elképzelést, ami a legjobban illeszkedik saját hosszú-távú társadalmi, sport, környezetvédelmi és gazdasági fejlesztési terveikhez. A potenciális házigazdákat arra ösztönzik, hogy lehetőség szerint használjanak már meglévő vagy ideiglenes helyszíneket, még akkor is, ha ezek messzebb helyezkednek el a központi létesítményektől. Már nincsen meghatározott pályázati ciklus az olimpiai házigazda-választásra, tehát a rendezés iránt érdeklődő városok és régiók bármikor fordulhatnak a NOB-hoz egyeztetésre, így nem kell kötelezettséget vállalniuk, és az erőforrások befektetése is minimális marad.

más legyen. Coubertin úgy vélte, hogy ily módon megmaradna a játékok nemzetközi jellege és az egész világon megismernék az olimpizmus értékeit.

Amióta a NOB elfogadta az Agenda 2020-at és az Új Normát, az olimpiai játékok megrendezéséhez nincs szükség új infrastruktúra építésére. A házigazdákat arra ösztönzik, hogy lehetőség szerint használják a meglévő és az ideiglenesen felállított helyszíneket, amelyek több városban, régióban vagy országban is lehetnek.

Ha új helyszíneket építenek, akkor ezeket a játékoktól függetlenül kell megtervezni és bizonyítani, hogy hosszútávon is hasznosak tudnak maradni. Összhangban kell lenniük a meglévő fejlesztési tervekkel, hogy megfeleljenek a helyi lakosság igényeinek.

VITATÉMÁK

- Szerinted milyen érzelmeket vált ki, amikor egy város vagy régió lakossága megtudja, hogy ők lesznek az olimpiai játékok házigazdái? Hogyan hathat rájuk ez az esemény és milyen előnyökkel járhat számukra?

OLVASMÁNY

2017. szeptember 13-án, a NOB ülésén Limában Párizst választották meg a 2024-es, XXXIII. és Los Angelesét a 2028-as, XXXIV. olimpiai játékok házigazdájának. A két játék rendezésének együttes odaítélése történelmi jelentőségű döntés volt a NOB részéről. Azért kerülhetett erre sor, mivel mindkét pályázat nagyon magas színvonalú volt és kiválóan megfelelt az olimpiai mozgalom stratégiai céljainak.

Thomas Bach, a NOB elnöke úgy fogalmazott, hogy ez a kiválasztás egy „arany lehetőséget” jelent az olimpiai mozgalom számára.

„Mindkét város különböző módon vette figyelembe az Olimpiai Agenda 2020-at, főként abban, ahogyan a rekordszámú már meglévő és ideiglenes létesítményeket kívánják használni” – mondta Bach elnök.

„Ilyet még nem láttunk korábban, és ez jelentős költségcsökkenéshez vezet az olimpiai játékok szervezésében, valamint fenntarthatóbbá és megvalósíthatóbbá teszi a játékokat.”

VITATÉMÁK

- Milyen érzelmeket látsz az embereken az alábbi képen?
- Miket kell tenniük a házigazdáknak, hogy felkészüljenek az olimpiai és paralimpiai játékokra? Szerinted ez nehéz feladat? Miért?

22. FELADATLAP

AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK RENDEZÉSE

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Az erőfeszítés öröme
- Harmonikus test, szellem és lélek
- Kiválóságra törekvés
- Fair play
- Egymás iránti tisztelet

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Szókratészi kérdésfeltevés, vizsgálat, projekt alapú tanulás, kreativitás, személyre szabott tanulás, együttműködés, kérdés-felelet, kerekasztal, multimédiás prezentáció

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Olimpia rendezési jogához kapcsolódó feltételrendszer
- A rendező helyszín bemutatása az Olimpiai Játékokon keresztül
- Az Olimpia hatása a társadalomra

A riói lakosok ünneplik a bejelentést, hogy a városukat választották meg a XXXI. olimpiai játékok házigazdájának.

3. FEJEZET

AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK HÁZIGAZDÁI

Az olimpiai mozgalom egyetemes. A NOB nyitott arra, hogy tárgyaljon bármelyik potenciális házigazdával (ha az országnak van nemzeti olimpiai bizottsága) a nyári, téli vagy ifjúsági olimpiai játékok rendezéséről. A NOB ülésen a tagok választják ki a házigazdákat.

Kétféle olimpiai játék létezik: a nyári olimpiai játékok és a téli olimpiai játékok, melyeket 1992-ig ugyanabban az évben rendeztek. Azóta a téli olimpiai játékokat két évvel később rendezik a nyári játékokhoz képest.

A nyári olimpiai játékok házigazdái

Év	Város
1896	Athén, Görögország
1900	Párizs, Franciaország
1904	St. Louis, USA
1908	London, Nagy-Britannia
1912	Stockholm, Svédország
1916	Elmaradt az I. világháború miatt
1920	Antwerpen, Belgium
1924	Párizs, Franciaország
1928	Amszterdam, Hollandia
1932	Los Angeles, USA
1936	Berlin, Németország
1940	Elmaradt a II. világháború miatt
1944	Elmaradt a II. világháború miatt
1948	London, Nagy-Britannia
1952	Helsinki, Finnország
1956	Melbourne, Ausztrália és Stockholm, Svédország (lovas versenyek)
1960	Róma, Olaszország
1964	Tokió, Japán
1968	Mexikóváros, Mexikó
1972	München, Nyugat-Németország
1976	Montreal, Kanada
1980	Moszkva, Szovjetunió
1984	Los Angeles, USA
1988	Szöul, Dél-Korea
1992	Barcelona, Spanyolország
1996	Atlanta, USA
2000	Sydney, Ausztrália
2004	Athén, Görögország
2008	Peking, Kína
2012	London, Nagy-Britannia
2016	Rio de Janeiro, Brazília
2020	Tokió, Japán

2024	Párizs, Franciaország
2028	Los Angeles, USA
2032	Brisbane, Ausztrália

A téli olimpiai játékok házigazdái

Év	Város
1924	Chamonix, Franciaország
1928	St. Moritz, Svájc
1932	Lake Placid, USA
1936	Garmisch-Partenkirchen, Németország
1940	Elmaradt a II. világháború miatt
1944	Elmaradt a II. világháború miatt
1948	St. Moritz, Svájc
1952	Oslo, Norvégia
1956	Cortina d'Ampezzo, Olaszország
1960	Squaw Valley, USA
1964	Innsbruck, Ausztria
1968	Grenoble, Franciaország
1972	Szapporo, Japán
1976	Innsbruck, Ausztria
1980	Lake Placid, USA
1984	Szarajevó, Jugoszlávia
1988	Calgary, Kanada
1992	Albertville, Franciaország
1994	Lillehammer, Norvégia
1998	Nagano, Japán
2002	Salt Lake City, USA
2006	Torino, Olaszország
2010	Vancouver, Kanada
2014	Szocsi, Oroszország
2018	Phjongcschang, Dél-Korea
2022	Peking, Kína
2026	Milánó és Cortina d'Ampezzo, Olaszország

? OLVASÁS ELŐTT - KÉRDÉSEK

Szerinted mely városok vagy régiók lennének alkalmasak nyári olimpiai játékok megrendezésére? És a téli játékokra? Alkalmas lenne egy hozzád közel található régió?

OLVASMÁNY

Eredetileg a téli sportok nem szerepeltek az olimpiai játékok programjában, ugyanakkor igen népszerűek voltak az északi országokban, akik kezdeményezték olimpiai sportággá válásukat. 1924-ben, a franciaországi Chamonix-ban téli sporthetet tartottak. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság támogatta az eseményt, amely nagy sikert aratott, és ezután a NOB elismerte, mint az első téli olimpiai játékokat. Azóta a téli olimpiai játékokat is négyévente rendezik meg. Kezdetben mindig ugyanabban az évben, mint a nyári játékokat, de ma már két évente váltják egymást a nyári és téli játékok.

3. FEJEZET

AZ OLIMPIAI FALU

Az olimpiai játékok fontos része az olimpiai falu. A résztvevő nemzetek versenyzői számára helyet biztosít az alvásra, evésre, kikapcsolódásra és a közös összejövetelekre a barátság jegyében.

OLVASMÁNY

Játssz együtt, élj együtt: az olimpiai falu

Az olimpiai sportolóknak stadionra van szükségük a versenyzéshez, de szükségük van egy olyan helyre is, ahol aludni, étkezni és kikapcsolódni tudnak. Ezért épülnek az olimpiai falvak. Az olimpiai faluban minden országnak megvan a saját területe, de közös étkezési és rekreációs helyiségek is találhatóak, ahol a különböző nemzetek sportolói találkozhatnak egymással. A hálósobákon és étkezési helyiségeken kívül az olimpiai faluban szupermarket is van, ahol a sportolók megvásárolhatják, amire szükségük van, és szórakozási lehetőségek is vannak a szabadidő eltöltésére.

Képzeld el, hogy nincsenek határok az országok között, és semmi sem választja el az embereket egymástól, csak a különböző nyelvek és kultúrák. Azok az emberek is együtt tudnak lakni, étkezni és kikapcsolódni, akiknek az országai háborúban állnak egymással.

Szocsi, 2014: Az olimpiai ötkarika az olimpiai faluban.

VITATÉMÁK

Ha sportoló lennél, aki az olimpiai faluban lakik az olimpiai játékok ideje alatt, mik lennének fontosak számodra annak érdekében, hogy kényelemben és biztonságban érezd magad? Hogyan barátkoznál más országokból származó emberekkel? Könnyű lenne barátokat szerezni? Miért vagy miért nem? Mit szeretnél enni?

A Nemzetközi Olimpiai Bizottság szerint az olimpiai falu segít egy jobb és békésebb világot teremteni. Vajon mi az oka annak, hogy ez megvalósulhat?

? OLVASÁS ELŐTT - KÉRDÉSEK

- Általában mire van szükségük azoknak, akik az olimpiai faluban laknak?
- Milyen speciális igényei lehetnek egy sportolónak?

23. FELADATLAP

AZ OLIMPIAI FALU

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

Egymás iránti tisztelet

Kiválóságra törekvés

Fair play

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESÉGEK

- Kölcsönös megosztás, megbeszélés, szókratészi kérdésfeltevés

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Megismerni az olimpiai falu jelentőségét az olimpiai értékek népszerűsítésében.
- Megismerni az olimpiai falu jelentőségét az egymás iránti megértés és közösségformálás elősegítésében.

3. FEJEZET

MEGFELELNI AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK KIHÍVÁSAINAK

Mint minden szervezetnek, a NOB-nak is számos kihívással kell szembenéznie. Néha olyan helyzetek merülnek fel, amelyek ellentmondanak az olimpiai mozgalom értékeinek és veszélyeztetik a hitelességét.

VITATÉMÁK

Azonosítsuk az értékkonfliktusokat ezekben a szituációkban:

- **Az olimpiai játékok elmaradása a világháborúk miatt:** A NOB alapvető küldetése, hogy a sportot az emberiség szolgálatába állítsa. Ellentétben más világeseményekkel, az olimpiai játékok képes arra, hogy összehozza az embereket, bármennyire is különbözőek. 1916-ban, 1940-ben és 1944-ben az olimpiai játékok elmaradtak az I. és a II. világháború miatt. Milyen módon áll ellentétben a háborúzás az olimpiai mozgalom értékeivel? Olvasd el az olimpiai békéről szóló részt a 47. oldalon, és ismerd meg, hogyan támogatja a NOB a békét a sporton keresztül.
- **Bojkottok:** Habár az olimpiai játékok célja a világ egyesítése békés versengésben mindenféle (faji, társadalmi, kulturális vagy politikai) megkülönböztetés nélkül, a játékok történetében többször is előfordultak bojkottok geopolitikai okok miatt, például Montréalban (1976), Moszkvában (1980) és Los Angelesben (1984). A bojkottok miatt sportolói generációknak kellett lemondaniuk olimpiai álmairól. Ezek az események még inkább arra ösztönözték a NOB-ot, hogy a világ összes sportolójának megteremtse a lehetőséget a versenyzésre mindenféle megkülönböztetés nélkül. Az olimpiai játékok az egyetlen olyan esemény, ami összehozza a világot, miközben elősegíti az olimpiai szellemiség megvalósulását: a barátságot, megértést, tiszteletet és szolidaritást. Hogyan éreznél, ha indulhatnál versenyzőként az olimpián, de mégsem vehetnél részt, mert a hazád bojkottálja a játékokat?

- **A müncheni tragédia:** Mi történt az 1972-es müncheni olimpián? Mi volt a NOB reakciója? Ezek a tragikus események ahhoz vezettek, hogy a fogadó nemzet hatósága fokozott figyelmet fordítson a résztvevők biztonságára és védelmére az elkövetkező olimpiai játékokon. Nézz utána, hogy milyen biztonsági felügyelettel kapcsolatos kihívásokkal kell megbirkóznia az olimpiai játékokon a versenyzők, hivatalos személyek és nézők biztonsága érdekében!
- **Doppingbotrányok:** Mi a dopping? Milyen illegális szerek léteznek? Miért illegálisak? Miért áll ellentétben a dopping az olimpiai értékekkel? Miért használ néhány sportoló tiltott szereket? Hogyan tesztelik a sportolókat? A tisztességes versenyzés biztosítása érdekében a NOB zéró toleranciát vezetett be, hogy megakadályozza a csalást és felelősségre vonja a doppingszerek használatáért vagy biztosításáért felelős személyeket. A szervezet elsősorban a megelőzésre helyezi a hangsúlyt a felderítés és az elrettentés eszközeivel, melyeket kiegészít a sportolók és kísérőik oktatása a csalással és következményeivel kapcsolatban.
- **Korrupció:** A 2002-ben, Salt Lake Cityben rendezett téli olimpiai játékok előtt kiderült, hogy számos NOB-tag elfogadott bizonyos szívességeket a pályázati folyamat során, ezzel próbálták őket és szavazatukat befolyásolni. Válaszként, és a hasonló visszaélések megelőzése érdekében a NOB alapos vizsgálatot folytatott, ami tíz NOB-tag kizárásához vagy lemondásához, továbbá egy állandó független etikai bizottság létrehozásához és az

olimpiai házigazdák kiválasztására vonatkozó széleskörű reformokhoz vezetett, ezáltal is biztosítva a megfelelő irányítást. A NOB-tagok ilyenfajta viselkedése milyen módon áll ellentétben az olimpiai értékekkel?

24. FELADATLAP

MEGFELELNI AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK KIHÍVÁSAINAK

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Harmonikus test, szellem és lélek
- Kiválóságra törekvés
- Fair play
- Egymás iránti tisztelet
- Az erőfeszítés öröme

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESÉGEK

- Irányított beszélgetés, szókratészi kérdésfeltevés, gondolkodási képességek, kirakós tanulás, körhinta módszer, kölcsönös megosztás, naplók, reflektív naplók, belépőkártyák, kilépőkártyák

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Megismerni a kihívásokat, melyekkel az olimpiai játékok a múltban szembesültek és felismerni a lehetőségeket, amelyekkel le lehet küzdeni ezeket a nehézségeket.

London, 2012: Légi felvétel az olimpiai parkról.

- **A játékok elhalasztása:** A COVID-19 világjárvány miatt a szervezőbizottság, a NOB, Tokió városa és Japán kormánya hosszas egyeztetéseket követően egyhangúlag úgy döntöttek, hogy egy évvel elhalasztják a 2020-as tokiói olimpiai játékokat. Szerinted ez milyen nehézségeket okozott? Beszéljétek meg és írjatok egy listát azokról a logisztikai és szervezési kihívásokról, amelyekkel a sportolóknak, a nemzeti szövetségeknek, a szervezőknek és a nézőknek szembe kellett nézniük! Miben különbözött ez az olimpia a korábbiaktól?

„Az olimpiai mozgalom több mint 107 éves története során túlélt számos válságot. Túlélte a játékok megszakítását a két világháború miatt, a bojkottokat, a müncheni tragédiát, a doppingbotrányokat; saját belső korrupciós ügyeit. Ezekre reagálva a NOB minden alkalommal újabb intézkedéseket hozott. Ennek ellenére nem lehetünk elégedettek, folyamatosan felül kell vizsgálni a mozgalom működését.”

Jacques Rogge, a NOB korábbi elnöke, Olympic Review (2004)

3. FEJEZET

FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK SEGÍTSÉGÉVEL

A fenntarthatóság az olimpiai mozgalom egyik alapelve, és a 2021–2025 évekre vonatkozó tervezetben leírt öt alappillér egyike.

A fenntarthatóság kiemelt jelentőségű, és a NOB szorosan együttműködik az olimpiai játékok szervezőbizottságaival, hogy a játékok tervezése és megvalósítása során minél jobban bevonják a fenntarthatósággal kapcsolatos szempontokat.

AZ OLIMPIÁK HÁZIGAZDÁI, MINT PÉLDAKÉPEK

Az olimpiai játékokat rendező helyszínek napjainkban számtalan tervet készítenek a környezet védelmére és a fenntartható fejlődés népszerűsítésére. Alább erre láthatunk példákat. Ezeket fel lehet használni annak megvitatására, hogy mit kell tennünk környezetünk megóvásért, valamint saját közösségünkben a fenntartható fejlődés népszerűsítéséért.

Lillehammer, 1994 Az első „zöld játékok”

Energiatakarékosság: a fennmaradó hőt, mely a jég felszínéről távozik, valamint a légkondicionálókból származó levegőt a Hamar Olimpiai Csarnokban más helyszínek fűtésére használták fel. Környezetvédelmi információkat nyomtatott a szervezőbizottság a játékokra szóló jegyekre.

Sydney, 2000 Városfejlesztés

Millenium Parklands: Sydney teljesen megújított egy régi ipari területet, hogy egy új városi parkot hozzon létre, ami otthont ad az olimpiai stadionnak és egyéb helyszíneknek. A park megőrizte a veszélyeztetett arany levelibéka élőhelyét is.

Torino, 2006 A klímaváltozás fontossága

A HECTOR program: A téli játékokat közvetlenül érinti az éghajlatváltozás, hiszen a megrendezéshez szükség van hidegre és hóra. Ezek a „valódi nyersanyagai” a téli sportversenyeknek. Ezért a torinói olimpiai játékok

szervezőbizottságának egyik prioritása volt a környezet védelme. A Torino éghajlatának megőrzése program (Heritage Climate Torino Programme, HECTOR) felhívta a figyelmet az éghajlatváltozás problémájára és kompenzálta a játékok alatt kibocsátott üvegházhatású gázokat.

Vancouver, 2010: Inukshuk, egy tradicionális inuit jelzőkő

„Teljesíteni az aktuális generáció igényeit a jövőbeni generációk lehetőségeinek feláldozása nélkül.”

A közös jövőnk, a Brundtland Bizottság jelentése (1987)

Vancouver, 2010

Integrált tervezés és közösségi örökség
A 2010-es téli olimpiai játékokat Vancouverben rendezték; ez az egyik legjobb példája a környezetvédelem iránti elkötelezettségnek, mely a játékok tervezésekor is kiemelt szempont volt. Az olimpiai falu és a környező negyedek LEED Platinum minősítést kaptak és a fenntartható városi fejlődés modelljeként ismerték el őket. Az épületeket a szennyvíz által termelt hő fűtötte. A Richmond Olympic Oval gyorskorcsolyapálya tetőszerkezetéhez olyan fákat használtak fel, amelyeket megtámadott a fenyőhancsszű bogár. Az Oval tetején felgyülemlett esővizet használták a WC-k öblítéséhez. A játékokat követően a helyszíneket többfunkciós terekké alakították a helyi közösség számára. A játék szervezői egyéb környezetvédelmi területeken is maradandót alkottak, például egy nonprofit szervezettel (2010 Legacies Now) kötöttek megállapodást, hogy azok civil szervezetekkel, állami szervekkel és a magánszektornal közösen dolgozzanak ki fenntartható sport és rekreációs projekteket.

London, 2012

„Az egész bolygó olimpiája”
A fenntarthatóság az egyik kulcskérdése volt a 2012-es londoni pályázatnak is, és a BioRegional és World Wildlife Fund (WWF) szervezetekkel együtt a szervezők megalkották „Az egész bolygó olimpiája” koncepcióját. A koncepció főbb elvei beépítésre kerültek a London 2012 Fenntarthatósági Tervbe, mely öt téma köré csoportosult: éghajlatváltozás, hulladékgazdálkodás, biodiverzitás, inklúzió és egészséges életmód. Ezek adták meg a keretet a londoni játékoknak, hogy valóban a fenntarthatóság jegyében valósuljon meg az olimpia: az előkészületei, a megvalósítása és az öröksége is.

A londoni olimpia szervezésekor azt tervezték, hogy újjáépítenek elhanyagolt területeket, népszerűsítik az egészséges és példamutató életmódot az Egyesült Királyságon belül és azon kívül is, megváltoztatják az emberek véleményét a fogyatékkal élő embertársaikról és egy egész nemzedéket inspirálnak a sportolásra. Az infrastruktúrával és a játékok megrendezésével a London 2012 partnerei – az építkezés, ellátás, vendéglátás és rendezvényszervezés területén – megmutatták a gyakorlatban is a fenntarthatóság fontosságát.

Tokió, 2020

„Csökkentsd, használd fel még egyszer, hasznosítsd újra”
A 2020-as tokiói olimpiai és paralimpiai játékokon csökkentették a szén-dioxid-kibocsátást, és többet tettek a kibocsátás kompenzálására, mint amennyit ártottak vele.

Emellett közel 79.000 tonna okostelefont és egyéb elektronikus eszközt ajánlottak fel a japánok az úgynevezett „városi bányákba”, hogy felhasználhassák azokat az 5000 darab olimpiai és paralimpiai érem előállításához.

Végül a játékokon használt nem fogyasztási cikkek 99%-át újra használták vagy újrahasznosították, mivel azok különböző együttműködő partnerektől bérelt vagy lízingelt kellékek voltak.

Peking, 2022

Klímaparát CO2 hűtőrendszer
Elsőként fordult elő Kínában és az olimpiai játékok történetében is, amikor a 2022-es pekingi olimpiai és paralimpiai játékokon természetes szén-dioxid (CO2) hűtőrendszereket használtak a jeges sportok versenypályáin és edzéshehelyszínein.

A természetes CO2 technológia használata felváltotta a fluorozott szénhidrogéneket (HFC), amit habár korábban használtak a jégpályák hűtésére, bizonyítottan károsítja a Föld ózonrétegét és hozzájárul a globális felmelegedéshez.

A hagyományos hűtési technológiával szemben, a CO2 hűtőrendszer szinte nullára csökkenti a hűtésből származó szén-dioxid-kibocsátást, így csökken a hőpazarlás és az energiafelhasználás. Ha hasonló szén-dioxid mennyiség csökkenést szeretnénk elérni növénytermesztéssel, körülbelül 1,2 millió fát kellene ültetnünk.

A technológiához szükséges szén-dioxidot ipari hulladékgázokból gyűjtötték össze és tisztították meg, míg a hulladékhőt, ami a hűtési folyamat során keletkezett, újrahasznosították és a stadion fűtésére használták fel, valamint melegvizet előállításához a jégkészítéshez és -olvasztáshoz, zuhanyzókhoz és a beltéri fűtés és páratartalom egész éves hatékony szabályozásához.

OLVASÁS ELŐTT - KÉRDÉSEK

- Mit jelent a „környezet” szó?
- Miért kell a környezetet védeni?

OLVASMÁNY

Olvassátok el a Mellékletben (122. oldal), hogy mit tett a NOB 1900 óta a fenntarthatóság érdekében, és gondolkodjatok el rajta, hogy vajon melyik jelentette a legnagyobb kihívást!

25. FELADATLAP

FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK SEGÍTSÉGÉVEL

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Harmonikus test, szellem és lélek
- Egymás iránti tisztelet
- Fair play

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Vizsgálat, konstruktívizmus, projekt alapú tanulás, naplók, reflektív naplók, blogok, kreatív gondolkodás, problémamegoldás

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Felismerni a természet tiszteletének fontosságát.

Tokió, 2020: Odile Ahouanwanou (Benin) és Maria Vicente (Spanyolország) ünnepelnek a női hétpróba 200m-es síkfutás versenyszáma után.

4. FEJEZET

AZ OLIMPIZMUS NEVELÉSI TÉMÁINAK OKTATÁSA

A sport kultúrája	82	„Van egy álmom”	106
Sportesemények az ókori Görögországban	84	Nehéz döntések	107
Az olimpiai alapértékek közvetítése	85	A környezet iránti tisztelet	108
Az öt olimpiai nevelési téma	86	D. Kiválóságra törekvés – a legjobbat kihozni magunkból	110
A. Megélni az erőfeszítés örömét a sporton s a fizikai aktivitáson keresztül	87	Kiválóság az életben	111
Az öröm megélése	89	Hosszú út a győzelemig: egy sportoló története	114
Az olimpizmus ünnepe: nemzetközi olimpiai nap	91	Befejezni egy versenyt	115
B. A fair play elsajátítása	92	A legjobbat kihozni magunkból	116
Mi a fair play?	93	E. Kiegyensúlyozottan élni – test, lélek és szellem harmóniája	117
Élet/mindennapok a fair play szellemében	94	Az egyensúly megtalálása	118
Fair play a közösségi sportban	96	Az aktív élet	119
Egy fair play program bevezetése	98	Az aktív életvitel formái	120
Fair play szerződés edzőknek	99		
Fair play szerződés szülőknek	100		
Fair play szerződés sportolóknak	101		
C. Tisztelet egymás, a természet és magunk iránt	102		
A tisztelet elvei	103		
Emberi jogok: a tisztelet és az elfogadás alapja	104		
A jogok egyben felelősséget is jelentenek	105		

4. FEJEZET

A SPORT KULTÚRÁJA

„A sport a társadalom mikrokozmosza.”

Billie Jean King

A sport számos kultúra fontos része. Az évszázadok vagy akár évezredek alatt különböző célokra használták fel, például arra, hogy próbára tegyék egy katona képességeit (például az ókori Görögországban). A sport a modern értelemben elsősorban azt jelenti, hogy sportolókat, közösségeket, és egész nemzeteket hoz össze egy fesztivál keretében a verseny és a béke népszerűsítése céljából.

Néhány kultúrában a sport a mozgás fizikai szépségére, kifejezésére épül, s a művészi elemek fontos alkotóelemei a sikerességnek. (Ez bizonyos esetekben igaz volt az ókori olimpiai játékokon is, s ma is igaz például a műkorcsolyára és a szertornára az újkori játékokon.) Egyes kultúrákban a sportot ideológiák terjesztésére használták, vagy arra, hogy a nehéz anyagi helyzetben lévő sportolókat segítsék.

AZ OLIMPIAI ÉRTÉKEK EREDETE – AZ ÓKORI GÖRÖGÖK HAGYATÉKA

Az ókori görög filozófia megértése segít értékelni azokat az elveket, melyek a modernkori olimpiai mozgalmat vezérik. Hasznos lehet ezeket összevetni más kultúrák filozófiájával is.

Az olimpiai játékok és más ókori görög fesztiválok nemcsak sporteseményekből álltak, hanem dráma, vers és zenei versenyekből is. Ezen fesztiválok segítségével a görögök megerősítették saját kulturális értékeiket és elveiket. Tanulhatunk abból (és ezáltal saját értékeinket is megerősíthetjük), ahogyan az ókori görögök közvetítették és óvták a számukra fontos értékeket. Ahogyan ők is tették, ez a könyv is számos módszert alkalmaz az értékek átadására, mint pl. mesélés, párbeszéd, dráma, vers, zene és tánc. A különböző pedagógiai módszerek használata lehetővé teszi, hogy az oktatók a tanulók eltérő igényeihez igazodva hatékony oktató-nevelő munkát végezzenek.

„A sport nem csupán egy fizikai aktivitás; népszerűsíti az egészséget és segít megelőzni, sőt, akár gyógyítani is a modern civilizációs betegségeket. Egy olyan oktatási eszköz, ami elősegíti a kognitív fejlődést, a társas viselkedést és a közösségek integrációját.”

Thomas Bach, NOB elnök

AZ ÓKORI GÖRÖG ELVEK ÉS ÉRTÉKEK

Az ókori görögök olyan elvek és értékek terjesztését részesítették előnyben, melyek elősegítették a társadalmi problémák megoldását. Katonai szellemben akarták nevelni az embereket, akik hűségesek hazájukhoz, de barátságot is tudnak kötni szomszédaikkal, elkerülve a szükségtelen konfliktusokat. Ezekből az értékekből származott az újkori olimpiai játékok eredeti mottója is – Gyorsabban, Magasabbra, Erősebben.

Az olimpiai mozgalom fő értékei – kiválóság, tisztelet és barátság – az ókori görög értékeken alapulnak. Ezen értékek oktatásának elősegítésére öt oktatási témát határoztunk meg:

- az erőfeszítés öröme;
- fair play;
- egymás iránti tisztelet;
- kiválóságra törekvés; és
- harmonikus test, szellem és lélek.

London, 2012: Darius Draudvila (Litvánia) a férfi tízpróba diszkoszvetés versenyszáma közben.

„Semmi se mond el többet egy társadalomról, mint a játékok, amiket játszanak.”

James Michener

Habár az újkori olimpiai mozgalom ókori görög elveken alapszik, a mai olimpiák egyértelműen túlnőttek az ókori kereteken. Korábban az újkori olimpiai játékok több olyan sportágat is befogadott, amely különleges a rendező ország kultúrája számára (pl.: Rio de Janeiro – capoeira, Peking – wushu). Amellett, hogy az olimpiai mozgalom tiszteletben tartja az ókori sporthagyományokat, mint például az atlétika esetében, egyértelműen nyitott a világ sportolói körében új és népszerű sportok befogadására, és figyelembe veszi a játékok programjának bővítésekor (pl.: triatlon, taekwondo). Az utóbbi években a városi sportok, mint például a gördeszka és a breaktánc (2024-től) is bekerült az olimpiai programba.

TRADICIONÁLIS SPORTOK

Vitatémák

- Vannak olyan hagyományos sportágak a hazánkban, amelyek nagy múltra tekintenek vissza?
- Kik üzték ezeket?
- Milyen eszközöket használtak?
- Hogyan döntötték el a győztes személyét?
- Mivel jutalmazták a győztest?
- Változott ez a sportág azóta, hogy létrejött?

A sport megítélése kultúránként eltérő lehet, de vannak kultúrától független vonásai, amik segítenek áthidalni a különbségeket? Az olimpiai mozgalom a kezdetektől úgy tekintett a sportra, mint a béke és megértés népszerűsítésének eszközére, valamint a sportolói teljesítmények diadalára. Az olyan értékek, mint a fair play, az egymás iránti tisztelet és a kiválóságra törekvés mélyen beágyazódtak az olimpiai mozgalom szellemiségébe. Az OVEP azért jött létre, hogy a fiatal résztvevők jobban megérthessék és elsajátíthassák ezeket az értékeket.

4. FEJEZET

SPORTESEMÉNYEK AZ ÓKORI GÖRÖGORSZÁGBAN

Ezt a feladatot használhatjuk arra, hogy a tanulókat különböző sporttevékenységek kipróbálására ösztönözzük, és megmutassuk, hogy a különböző kultúráknak milyen eltérő sporthagyományai vannak.

PRÓBÁLD KI AZ ÓKORI OLIMPIAI JÁTÉKOK NÉHÁNY SPORTÁGÁT!

FUTÁS – FUTÓVERSENYEK

Az ókori görögök a „stadion” mértékegységet használták a távolság mérésére. Egy stadion nagyjából 200 méter volt. Ha két stadionból állt egy verseny, az azt jelentette, hogy a futó lefutott egy stadiont, majd megfordult és visszafutott a startvonalhoz. Ha kialakítunk egy nagyjából 50 méter hosszú távot, az bőven elég a tanulóknak arra, hogy kipróbálják ezt a versenyszámot.

Habár sosem volt versenyszám az ókori játékokon, a maratoni futás egy híres görög csata helyszíne után kapta a nevét. Egy katona 42 kilométert futott a csata után Athénba, hogy elvigye a győzelem hírért. Miután ezt elmondta, meghalt. Azért, hogy ízelítőt kapjanak a diákok, hogy milyen a maratoni futás, rendezhetünk egy 1-2 kilométeres távú futást az iskola vagy közösségünk területe körül. A tanulók felkészülhetnek erre a futásra, ha rövidebb távokon rendszeresen gyakorolnak. A diákoknak figyelniük kell arra, hogy hosszabb távon kell beosztaniuk az energiájukat. A távot érdemes folyamatosan növelni. Oktatói munkánkhoz akár hivatásos edzők véleményét, segítségét is kérhetjük.

- Vannak a hazánkban különleges futóversenyek? Ha igen, kipróbálnád őket?

UGRÁS – TÁVOLUGRÁS

Az ókori Görögországban a sportolók állásból hajtották végre a távolugrást, kezükben súlyt tartva, ezzel is segítve a minél nagyobb táv elérését. A tanulók ezt kipróbálhatják úgy, hogy mindkét kezükben egy-egy súlyt tartanak, és előre lendítik a karjukat, miközben egy matracra vagy homokba ugranak. Hasonlítsátok össze, hogy milyen távolságra tudtok elugrani különböző karteknikákkal, súlyokkal vagy azok nélkül.

- Rendeznek a hazánkban különleges ugróversenyeket? Ha igen, kipróbálnád őket?

DOBÁS – GERELYHAJÍTÁS ÉS DISZKOSZVETÉS

Az ókori Görögországban, a dárda- (gerely) és diszkoszhoz hasonlóan egy olyan készség volt, amire szüksége volt a katonáknak a csatában. Valójában számos, a görögök által kedvelt sportág olyan készségek elsajátítására épült, amire a háborúban szükségük volt a katonáknak.

Felnőtt felügyelete mellett a tanulók kipróbálhatják a dárdatvetést egy gerellyel. Hasonlítsátok össze, hogy milyen a dobás különböző testhelyzetekből, állásból vagy nekifutásból!

Bármilyen labdát, karikát, nagyobb követ vagy lemezt is használhattok a diszkoszvetéshez. Próbáljátok ki többféle dobó- és álló helyzetből, és hasonlítsátok össze az eredményt!

- Van az országodban tradicionális dobóverseny? Ha igen, próbáld ki egy felnőtt felügyelete mellett!

„A sport gyökerei” című időszaki kiállítás, Olimpiai Múzeum, Lausanne (2005).

4. FEJEZET

AZ OLIMPIAI ALAPÉRTÉKEK KÖZVETÍTÉSE

Ez a feladat segít a résztvevőknek megérteni az olimpizmus alapelveit.

A három alapérték, ami az olimpizmus elveiből származik a kiválóság, a tisztelet és a barátság. Mindenkitől, aki tagja az olimpiai családnak, elvárt, hogy ezek szerint az elvek szerint viselkedjen.

? OLVASÁS ELŐTT – KÉRDÉSEK

Az elvek olyan közösen elfogadott, hosszú időn át kialakult hitek, amik segítenek eligazodni az embereknek. Az elvekből származó értékek határozzák meg a viselkedésünket.

Az olimpiai mozgalom három alapelve:

- 1. elv:** Azért, hogy kiegyensúlyozottak legyünk, a test, szellem és lélek harmóniáját ötvözni kell a kultúrával és oktatással.
- 2. elv:** A sportot az emberiség harmonikus fejlődésének szolgálatába kell állítani.
- 3. elv:** A sport gyakorlása ember jog. Minden egyénnek lehetőséget kell biztosítani a sport gyakorlására a diszkrimináció bármilyen formája nélkül.

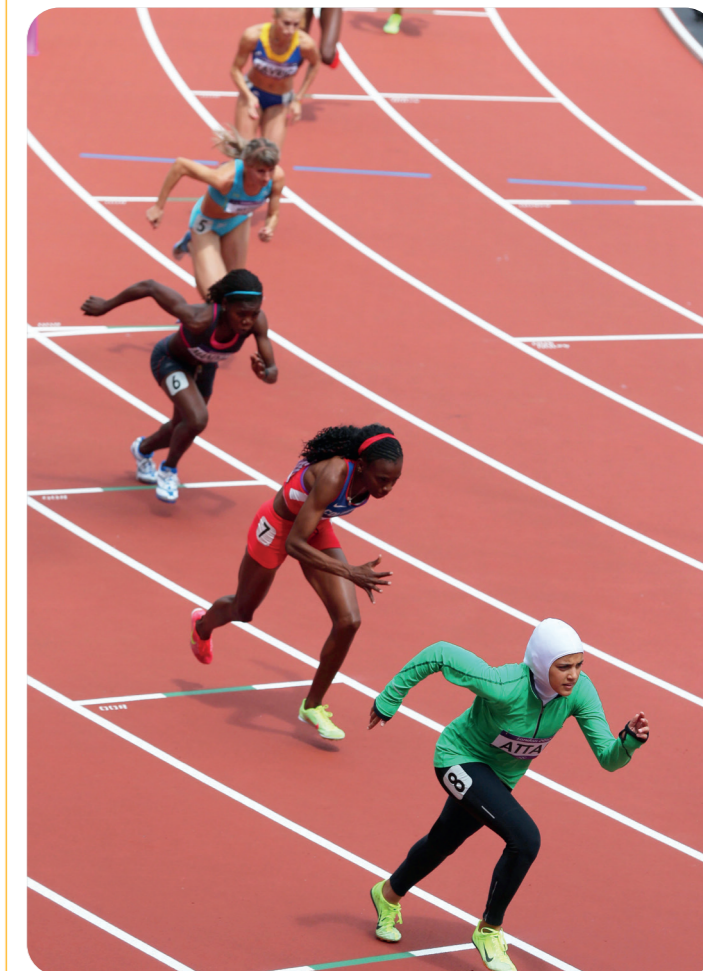
! VITATÉMAK

1. Melyek a legfontosabb elvek a közösségedben és az iskoládban?
2. Vitassátok meg kisebb csoportokban, hogy ezek az elvek hogyan segítik a közösség és az iskola tanulóinak mindennapjait!
3. Mit jelent az, ha valami emberi jog? Milyen emberi jogokat tudsz felsorolni?

Mit jelent a valóságban, hogy „a sport gyakorlása emberi jog” az iskolád, a közösséged és az országod nézőpontjából?

! VITATÉMAK

Az olimpiai értékek gyakorlása hogyan mutatja meg az olimpizmus alapelveit?

London, 2012: Sarah Attar (Szaúd-Arábia) a nők 800 méteres számának előfutájában versenyez.

4. FEJEZET

AZ ÖT OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMA

Az olimpiai mozgalom azért alkotta meg az öt nevelési témát, hogy segítse a fiatalokat megérteni és gyakorolni az olimpizmus elveit.

Azért, hogy az olimpiai értékekről való tanulást és a fiatalok viselkedését pozitívan befolyásolja, a NOB a három olimpiai érték felhasználásával és kibővítésével megalkotta az öt olimpiai nevelési témát.

A. AZ ERŐFESZÍTÉS ÖRÖME

A fiatalok fejlesztik és gyakorolják a testi, viselkedési és szellemi képességeiket azáltal, hogy kihívásokat keresnek maguknak és egymásnak a fizikai tevékenységben, a játékokban és a sportban.

B. FAIR PLAY

A fair play elvét eredetileg a sportban használták, de azóta a sportpályán kívül is számos esetben alkalmazzák. A sportban való fair play elvei szerinti viselkedés segíti az élet egyéb területein való hasonló viselkedés alkalmazását és megerősítését.

C. EGYMÁS IRÁNTI TISZTELET

Mivel a fiatalok multikulturális világban élnek, megtanulják elfogadni és tisztelni a sokszínűséget, gyakorolják a békés viselkedést, terjesztik a békét és a nemzetközi megértést.

D. KIVÁLÓSÁGRA TÖREKVÉS

A kiválóságra összpontosítás segíthet a fiataloknak, hogy pozitív és egészséges döntéseket hozzanak, és törekedjenek a legjobbnak lenni abban, amit csinálnak.

E. HARMONIKUS TEST, SZELLEM ÉS LÉLEK

A tanulásban nem csupán az agy, hanem az egész szervezet részt vesz: a mozgásműveltség és a mozgáson keresztüli tanulás hozzájárul az erkölcsi és az intellektuális fejlődéshez is.

Brazilians jogging in Lagoa, the venue for the rowing events at the Rio 2016 Olympic Games.

4. FEJEZET

A. MEGÉLNI AZ ERŐFESZÍTÉS ÖRÖMÉT A SPORTON ÉS A FIZIKAI AKTIVITÁSON KERESZTÜL

A fiatalok fejlesztik a fizikai, erkölcsi és szellemi képességeiket azáltal, hogy kihívásokat keresnek maguknak és egymásnak a fizikai aktivitásban, a játékokban és a sportban.

„Ha a gyerekeknek nincs egy bizonyos fokú belső motivációja vagy kedve az edzéshez, más szóval, ha kényszerítik őt, akkor biztosan rossz emléke lesz, és csak a harag és az ellenszenv érzése marad benne az iránt a sport iránt, amit meg szeretnénk kedveltetni vele.”

Pierre de Coubertin¹

GYEREKEK ÉS FIZIKAI AKTIVITÁS

- A kisgyerekek természetüknél fogva aktívak. Ahogy növekednek, egyre kevésbé maradnak aktívak. A legnagyobb csökkenés az aktivitásban tizenéves korban van, elsősorban a lányok és fiatal nők esetében. A fiataloknak szükségük van arra, hogy különböző módszerekkel és tevékenységekkel motiválják őket; és arra, hogy lássák saját fejlődésüket.
- A gyerekek különböző módon fejlődnek különböző életkorokban, és adott életkorban kellemetlenül is érezhetik magukat sportolás közben. A mozgásos feladatokat úgy érdemes kiválasztani, hogy megfeleljenek a tanulók életkori sajátosságainak, képességeinek és készség szintjeinek.
- Habár soha nem késő elsajátítani a motorikus készségeket, számos olyan készséget alkalmazunk felnőttkorban a sport és rekreáció területén, ami fiatal korban alakul ki. A sport és testnevelési programoknak prioritást kellene adni az iskolai tantervben és a közösségi életben.
- A sportban a változatosság a kulcs! Ha a gyerekek többféle fizikai aktivitással találkoznak, akkor nagyobb valószínűséggel találnak olyat, amely számukra a szenvedély és inspiráció forrása lesz.
- Kapcsoljuk össze az iskolai testnevelési programokat a sport klubokkal, valamint a közösségi programokkal és létesítményekkel.

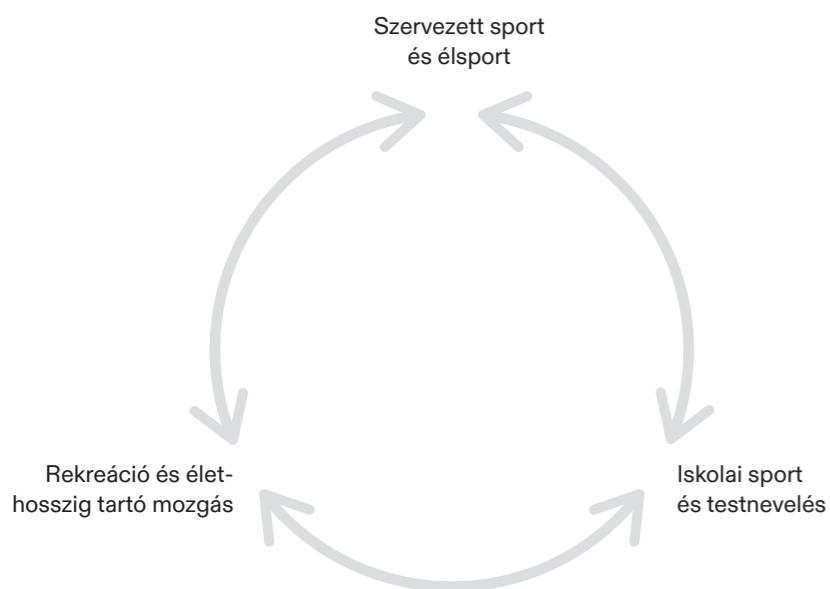

Fiúk futnak egy váltó futóversenyen az IAAF gyermek atlétikai program keretében Nankingban (Kína) 2014-ben.

Rio, 2016: A játékok előkészítése – Fialok jégkorongoznak a „Transforma” néven ismert hivatalos olimpiai oktatási program során.

A FIZIKAILAG AKTÍV ÉLETCIKLUS³

„A sport fontos a fenntartható fejlődés megvalósításában is. A sport egyre nagyobb szerepet vállal a fejlődés és béke létrehozásában, a tolerancia és tisztelet népszerűsítésében, hozzájárul a nők, fiatalok, egyének és közösségek szerepvállalásának megerősítéséhez, valamint az egészség, az oktatás és a társadalmi befogadás céljainak eléréséhez.”

Világunk átalakítása: Fenntartható fejlődési keretrendszer 2030, ENSZ (2015)

„Az olimpiai nevelés... a sporton és a testnevelésen alapszik és összekapcsolódik az értékrend fejlődésével. Mindkét tényező segít fejleszteni a személyiséget és jobba tenni a társadalmat.”

R Gessman²

26. FELADATLAP

MEGÉLNI AZ ERŐFESZÍTÉS ÖRÖMÉT A SPORTON ÉS A FIZIKAI AKTIVITÁSON KERESZTÜL

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Harmonikus test, szellem és lélek
- Kiválóságra törekvés
- Fair play
- Egymás iránti tisztelet
- Az erőfeszítés öröme

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Megbeszélés, önreflexió, együttműködés

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Felismerni annak a fontosságát, hogy a mozgásban gazdag életmód minden résztvevő számára előnyel jár.

AZ ÖRÖM MEGÉLÉSE

Ebben a fejezetben olyan élsportolók történeteit mutatjuk be, amelyek példaértékűek. Ezek a történetek segíthetnek a tanulóknak felismerni azokat a jellegzetes személyiségvonásokat, amelyek a sport iránt elkötelezett emberekre jellemzők.

? OLVASÁS ELŐTT - KÉRDÉSEK

Találkoztál már híres emberrel vagy olvastál híres sportolóról? Miért híresek? Mit kellett azért tenniük, hogy sikeresek legyenek? Az igazán sikeres sportolók nem csupán élvezik a sportolást, hanem saját maguk és a mások iránti tisztelet megtestesítői is.

OLVASMÁNY

A futás öröme: Kipchoge Keino (Kenya)

Kipchoge Keino egy fiatal kenyai fiú, aki a Nandi dombok vidékéről származik. Kiskorától kezdve tudta, hogy ha tanulni szeretne, akkor szó szerint futnia kell érte. Ötéves korában Kip, ahogy a családban nevezték, azzal szembesült, hogy az iskola négy mérföldre van az otthonuktól. Mivel nem volt semmilyen tömegközlekedés, az egyetlen mód, hogy eljusson az iskolába a futás volt. Így minden nap az iskolába is és hazafelé is futott. A földút, ami a falujából az iskolába vezetett, hamarosan egy jól ismert útvonallá vált a kisfiú számára. Ahogy teltek az évek, Kip növelte a naponta lefutott távot azzal, hogy ebédre hazafutott, majd vissza a délutáni órákra, végül ismét vissza a falujába, így összesen majdnem 26 kilométert futott naponta. Ahogy növekedett a kilométerek száma, Kip teste is fokozatosan erősödött és alkalmazkodott a fizikai igénybevételhez. Egy olyan oxigénhiányos állapothoz való alkalmazkodást sikerült kialakítania, ami hamarosan nagy segítségére vált a legjobb kenyai futók elleni versenyben is. Az egyértelmű volt mindenki számára, aki látta Kipet minden nap futni, hogy nagyon szereti, amit csinál. Östehetség volt, könnyedén és elegánsan futott. Szinte elkerülhetetlen volt, hogy sikeres sportoló váljon belőle.

A fiatal fiú, Kip életét egy váratlan tragédia, a szülei halála árnyékolta be. Árván maradt, de ez is hozzájárult ahhoz, ahogy az élete a későbbiekben alakult.

Az iskola befejezése után Kip a kenyai rendőrség tagja lett és állóképességi oktatóként dolgozott. Kiváló példát mutatott a fiatal újoncnak, akik megpróbálták követni nem mindennapi edzéseit. Kip – eredményei alapján – kijutott az 1968-as mexikóvárosi olimpiára. Ez az olimpia nagy kihívást jelentett a hosszútávúfutók számára a város tengerszint feletti magassága miatt. Sok sportoló szenvedett, de Kip nem tartozott közéjük. A sokérvény futás a Nandi dombokon – mely szintén jóval a tengerszint felett fekszik – segítette őt abban, hogy legyőzze az akadályokat és egy arany- és egy ezüstérmét nyerjen.

Kip töretlenül fejlődött. Számára a futás nemcsak egy sport, hanem életforma is volt, amiért szenvedélyesen rajongott. Négy évvel a mexikóvárosi olimpia után, Münchenben, Kip a 3000

A Kipchoge Keino Iskola megnyitása Eldoretben (Kenya) 2010-ben

méteres akadályfutás versenyszámban is indult. Lehet, hogy arra a számtalan alkalomra alapozta döntését, amikor a földúton futott, hogy tanulhasson? Sosem fogjuk megtudni. De néhány perccel a rajt után már az aranyérem függött a nyakában. Ez nem a vége volt Kip sikertörténetének, bizonyos értelemben ez jelentette a kezdetét.

Talán az árvaként átélt évek vagy talán az elhatározás, hogy sikeres legyen motiválta Kip-et és feleségét, Phyllist, hogy a fiatalok segítségének szenteljék életüket. Kip és Phyllis hét közös gyermekén túl számtalan árva gyermeket fogadtak be és neveltek fel. Eggyel kezdték, majd kettő, aztán négy. Hamarosan már 30, 40, 70, 100 árváról gondoskodtak. Kip mindig is fontosnak tartotta az oktatást, ezért először általános, majd középiskolát alapított.

A nagyon szerény családból származó Kipchoge Keinot a kenyai elnök, HE Mwai Kibaki az Égő Dárda Renddel, a legrangosabb díjjal tüntette ki. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság tagjaként mai napig folytatja munkáját.

VITATÉMAK

- Milyen példát tudnál említeni az erőfeszítés öröme Kip Keino életében?
- Hogyan tette lehetővé az erőfeszítés öröme Keino számára, hogy valamit visszaadjon a közösségének?

Cecilia Tait Jacques Rogge (korábbi NOB-elnök) és Ivan Dibo (perui NOB-tag) társaságában, a NOB Nők és a Sport Díj átvételekor, 2003-ban.

OLVASMÁNY

Emelt fővel: Cecilia Tait⁴ (Peru)

Cecilia Tait egy egyszobás kunyhóban nevelkedett a perui főváros, Lima egyik külvárosi kerületében. Nem volt se áram, se vízvezeték, de a közelben volt egy helyiek által épített röplabdapálya. Ez igencsak nagy szerencse volt Tait számára, aki 14 éves korában már majdnem 180 cm volt, ami „túl magas egy lányhoz képest”.

A tehetséges röplabda játékos a bátyja cipőjét kérte kölcsön, amikor jelentkezett egy helyi klubcsapathoz. Onnan egyenes út vezetett a válogatottba, bár ideje nagy részét labdaszedéssel és vízfordással töltötte. Egészen addig, míg egy jobbkezes játékos megrándította a bokáját egy szovjetek elleni meccsen, és az edző elkiáltotta magát Tait felé: „Hé, te!” – még a nevét sem tudta, és balkezes is volt, de Tait olyan klasszisokat meghazudtoló módon játszott, hogy Peru nyert. Játékáról úgy nyilatkozott később, hogy „csak az adrenalin miatt ment ilyen jól”. Megszületett az új „Zurda de Oro” (arany balkezes). Tait ekkor mindössze 16 éves volt.

Ezután profi karrierjét Japánban, Olaszországban és Brazíliában folytatta. 1988-ban, 26 évesen visszatért Peruba, hogy a szülői olimpián a nemzeti válogatott csapatkapitánya legyen. Peruban ezekben az időkben polgárháborús állapotok uralkodtak, de ahogy a válogatott haladt előre, a harcoló felek letették a fegyvert, hogy a meccseket nézzék. Több évtized után az ország újra egységes volt.

Peru lemaradt az aranyéremről, de az ezüstöt megnyerte, és Tait ezzel nemzeti hős lett. Az 1990-es választásokon Mario Vargas Llosa elnökjelölt szerette volna, hogy Tait részt vegyen a politikai életben, de őt jobban érdekelte a sport. Később megsérült a térde: „A gyerekkori nem megfelelő étkezés nem erősítette a szervezetem.” Németországba utazott a lábát megműtteni. 1996-ban visszatért Peruba és saját pénzből egy röplabda programot hozott létre lányok számára. A limai nyomornegyedeket járva azt kiabálta: „Bárki, aki változtatni szeretne az életén, jöjjön!” Nem sokkal később már 800 lány edzett nála, de egyre több jelentkező volt, ezért állami támogatást kért. Nem kapott. Ekkor döntötte el, hogy mégis politikai pályára lép. 2000-ben csatlakozott Alejandro Toledo politikai kampányához és nagy többséggel képviselővé választották. Hivatali ideje alatt adott életet második lányának. „A szülés napjáig dolgoztam – meséli nevetve, – ez a sport előnye!”

Tait, mint parlamenti képviselő, azt tűzte ki céljává, hogy mindenki számára egyenlő esélyeket biztosítson. Keményen dolgozott azon, hogy legyen ifjúsági sportért felelős igazgató kormányozási; valamint, hogy minden iskola rendelkezzen testnevelő tanárral. A célja az volt, hogy megváltoztassa a szegény emberek jövőképét. Ahogyan szokta mondani: „A sport fejleszti a személyiséget, reményt és méltóságot ad!”

VITATÉMÁK

- Mit gondolsz, miért mondta azt Cecilia Tait, hogy „a sport fejleszti a személyiséget, reményt és méltóságot ad”?
- Hogyan ünnepelték Cecilia teljesítményét helyi közösségében?
- Mi ad számodra reményt, méltóságot és örömet?

27. FELADATLAP

AZ EMBERISÉG ÜNNEPE: TÖRTÉNETEK AZ OLIMPIAI JÁTÉKOKRÓL

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Harmonikus test, szellem és lélek
- Kiválóságra törekvés
- Fair play
- Egymás iránti tisztelet
- Az erőfeszítés öröme

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Megbeszélés, önreflexió, együttműködés

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Ismeretekkel rendelkezni az olimpiákról inspiráló eredményeiről és jövőbeli elképzeléseiről.

AZ OLIMPIZMUS ÜNNEPE: NEMZETKÖZI OLIMPIAI NAP

Olimpiai napot vagy hetet tartani kitűnő alkalom az olimpizmus és az olimpiai értékek népszerűsítésére.

OLIMPIAI NAP

OLIMPIAI NAP/HÉT

Minden év június 23-án, az olimpiai napon ünnepeljük a sportot és az olimpiai értékeket – a kiválóságot, a tiszteletet és a barátságot.

Az olimpiai nap sokkal több, mint egy sportesemény, ezen a napon a világ mozgásba lendül. Három alappilléren nyugodva – **mozgás, tanulás és felfedezés** – a nemzeti olimpiai bizottságok sport és kulturális-oktatási eseményeket szerveznek világszerte.

Néhány ország az iskolai tantervbe is felvette az olimpiai nap eseményeit és az utóbbi években számos nemzeti olimpiai bizottság szervezett koncerteket és kiállításokat e nap alkalmából.

MOZGÁS

Mozogjunk az olimpiai napon! A mozgás mindenféle fizikai aktivitásra értendő, bármilyen korú és képességű ember számára.

TANULÁS

Oktassunk és tanuljunk a sport szerepéről a társadalomban és az olimpia értékeiről!

FELFEDEZÉS

Próbáljunk ki új sportágakat és olyan dolgokat, amiket még sosem csináltunk!

FORRÁSOK

A NOB Olimpiai nap nevű kiadványcsomagja a nemzeti olimpiai bizottságok számára részletes információkat és feladatlapokat tartalmaz, amik segítenek az olimpiai nap szervezésében és megvalósításában.

Hogy részesei legyünk egy olimpiai napnak, lépünk kapcsolatba a nemzeti olimpiai bizottságunkkal. Látogassunk el a www.olympics.com weboldalra, ahol a helyi bizottság elérhetősége megtalálható.

Olimpiai nap Szomáliában, 2018

Olimpiai nap Japánban, 2018.

4. FEJEZET

B. A FAIR PLAY ELSAJÁTÍTÁSA

A fair play eredetileg a sporthoz kapcsolódik, de alkalmazható a sportpályán kívüli egyéb területeken is.

A fair play elvei szerinti viselkedés sportolás közben segít abban, hogy az élet egyéb területein is alkalmazni tudjuk.

„A fair play emberi jogi kérdés. Az oktatás hozzájárul ahhoz, hogy mindannyian szélesebb körű tudást szerezzünk az egyetemes emberi jogokról.”

Koichiro Matura, az UNESCO főigazgatója. Az Emberi Jogok és a Tudás Joga. UNESCO, 2001. január

A fair play eredetileg egy sportra vonatkozó koncepció volt, mely a szabályok betartását emelte ki. A bírók és játékvezetők értelmezték és büntetésekkel tartatták be a szabályokat. Napjainkban a fair play jelentése túlmutat a sporton és a szabályok betartásán. A „fair play szellemét” nehéz meghatározni, de bizonyos cselekedetek példáin keresztül könnyen megérthetjük (például kézfogás a meccs után). Ez a koncepció olyan népszerű lett, hogy számos nyelvben saját kifejezést használnak rá. Míg a fair play eredetileg az euro-amerikai értékrendszerben keletkezett, mára alapvető emberi jogként ismerik el világszerte.

Attól, hogy a gyermekek és a fiatalok csoportban vagy csapatban tevékenykednek, nem biztos, hogy a fair play elvei szerint viselkednek. Sőt, több országban is végeztek olyan kutatásokat, amelyek megerősítették, hogy egyes versenysportágak kifejezetten hozzájárulnak a tisztességtelen viselkedéshez – csaláshoz, doppingoláshoz vagy agresszióhoz.⁵ A fair play elvei szerinti viselkedést – a sportban és az élet egyéb területein is – tanítani kell; és mivel a gyerekek hamar megértik és elsajátítják a lényegét, a fair play témája számos oktatási környezetbe jól beilleszthető.⁶

A gyerekeknek nagy az igazságérzetük, ezért a fair play egyaránt jól megtanítható az általános iskolásoknak és az idősebb tanulóknak is. A következőkben ismertetett feladatok ezt a széleskörű alkalmazhatóságot mutatják.

London, 2012: Szűcs Veronika bírójaként Nicola Adams (Nagy-Britannia) győzelmét hirdeti ki (légsúly, ökölvívás) Cancan Renel (Kína) szemben a londoni ExCel Arénában.

MI A FAIR PLAY?⁷

Ezt a feladatot használhatjuk arra, hogy segítsünk a fiataloknak megérteni a fair play jelentését, és példákat találni a tisztességes (fair) és a tisztességtelen játéokra.

„A fair play azt jelenti, hogy tiszteletben tartom a csapattársaimat és az ellenfeleimet is. Néha nehéz a fair play szerint játszani.”

14 éves tanuló

„Megpróbálok a fair play szerint játszani, azaz követni a szabályokat. De egy olyan játékban, ahol nagyon szeretnék nyerni, néha taktikai szabálytalanságot kell elkövetni.”

14 éves labdarúgó

„A fair play nem csak azt jelenti, hogy megfeleljünk az írott szabályoknak, hanem a sportolók megfelelő hozzáállását és a megfelelő szellemiséget, amely szerint viselkednek...”

Nemzetközi Fair Play Charta

Tokió, 2020: Damian Warner (Kanada) és Steven Bastien (USA) kezecskéznek a férfi tízpróba 400 méteres versenyszáma után.

VITATÉMÁK

- Egyetértesz ezekkel a kijelentésekkel? Miért vagy miért nem?
- Mit gondolsz, mit jelent a fair play?
- Vitassatok meg egy olyan szituációt, amikor nehéz a fair play elvei szerint viselkedni!

28. FELADATLAP

ÉLET/MINDENNAPOK A FAIR PLAY SZELLEMÉBEN

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Harmonikus test, szellem és lélek
- Fair play
- Egymás iránti tisztelet

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Konstruktivizmus, kreativitás, problémamegoldás, együttműködés, szerepjáték, önreflexió, megbeszélés

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Megismerni a fair play jelentőségét a sportban és az élet más területein is.

ÉLET/MINDENNAPOK A FAIR PLAY SZELLEMEBEN

A fair play szituációkról szóló történetek inspirálnak bennünket. A tanulók elmondhatják vagy leírhatják saját fair playvel kapcsolatos tapasztalataikat miután elolvasták/meghallgatták az alábbi történeteket.

OLVASÁS ELŐTT - KÉRDÉSEK

Gondolj egy olyan pillanatra, amikor valaki olyat tett érted, amit nem lett volna muszáj megtennie, amikor az illető önzetlenül segített neked. Mit éreztél? Miért hívják az ilyet fair playnek?

VITATÉMAK

- Mit gondolsz, Monti miért adta oda a másik csapatnak a csavart, amikor ezzel jelentősen csökkent az esélye, hogy aranyérmel nyerhet, amiről évek óta álmódott?
- Mindenki így cselekedne? Miért vagy miért nem?
- Mi volt Monti számára fontosabb a győzelemnél?
- A bob egy olyan sport, ahol a felszerelés minősége rendkívül fontos a kiváló eredmények eléréséhez. Ez fair? Miért vagy miért nem? Milyen más sportágban szükséges drága és jó állapotú felszerelés?

OLVASMÁNY

Fair play a bobbpályán⁸

Eugenio Monti (Olaszország) olimpiai fair play történelmet írt az ausztriai Innsbruckban 1964-ben a téli olimpián. Az olasz a világ egyik legjobb bob versenyzője volt. A bob egy üvegszálás, szivar formájú szerkezet, ami egy acél korcsolyán siklik 150 km/órás sebességgel egy jeges pályán a hegyről lefelé. Kettő vagy négyszemélyes lehet. A kormányos és a legénység feladata, hogy minél jobban egyensúlyban tartsák a bobot, ahogy nagy sebességgel száguldanak le a kacskaringós pályán. Az a verseny győztese, aki a legrövidebb idő alatt ér a célba.

Monti már nyert egy bronzérmel a négyfős bobbal és nagyon szeretett volna olimpiai aranyérmel nyerni a kétfős egységgel is. Ahogy partnerével a pálya tetején várakozott, arra lett figyelmes,

hogy fő riválisai – a brit Robin Dixon és Tony Nash – bobja mellett élénk vita zajlik. Kiderült, hogy elveszítettek egy csavart, ami a korcsolyaéleket szorította a bobhoz. A csavar nélkül nem indulhattak a versenyen. Mit lehet ilyenkor tenni?

Monti gondolkodás nélkül kölcsönadott a saját bobjából egy csavart. Dixon és Nash lesiklott és megnyerte a versenyt. Monti és társa a harmadik helyen végzett. A nagylelkű cselekedetért a Nemzetközi Fair Play Bizottság Fair Play Különdíjjal jutalmazta Montit.

Monti eltökélte, hogy megvalósítja álmát, az olimpiai aranyérmel elnyerését. Ezért, bár már negyvenéves volt, nagy erővel készült az 1968-as téli olimpiára. Tehetsége és sokévtől tapasztalata meghozta az eredményt, hiszen a kettes- és a négyesbob versenyszámában is aranyérmel nyert.

Innsbruck, 1964: Eugenio Monti és Sergio Siorpaes az Italia I. fedélzetén a bobverseny ideje alatt.

Bjornar Håkonsmoen, norvég siedző.

OLVASMÁNY

Köszönjük a sibotot!⁹

A kanadaiak megköszönik a sibotot Sara Renner sifutó nevében a norvég edzőnek

„Köszönőlevelek sorát kapta az a norvég siedző, aki sibotot adott a sifutó Sara Renner kezébe, akinek a torinói téli olimpián a versenyszáma alatt tört el a sibotja.

Renner egy üveg bort küldött Bjornar Håkonsmoen részére. A kanadai sifutók is elismerésüket fejezték ki, valamint a Kanadai Olimpiai Bizottság külön köszönőlevelet küldött Norvégia csapatvezetőjére. A kölcsönkapott sibotnak köszönhetően Renner és csapattársa, Beckie Scott ezüstérmel nyertek.

– Ez magától értetődő volt – mondta Håkonsmoen –, nem kellett gondolkodnom. A norvég csapatban az a szokás, amivel én is egyetértek, hogy segítünk egymásnak. Ugyanolyan feltételekkel kell versenyezni. Mindenkinek legyen két síléce és két sibotja.

Håkonsmoennek a sibot kölcsönadása Renner számára egyértelmű volt. Másoknak pedig egy példa arra, hogy mit jelent az olimpia szellemisége, ami néha elveszik az érmeért folyó küzdelemben.”

VITATÉMAK

- Mi volt fontosabb a norvég edző számára, mint olimpiai érmelet szerezni?
- A norvég csapat negyediként végzett, nem nyert érmelet. Fair segíteni egy másik csapatnak, ha ezzel saját magadat fosztod meg az érmeletől?

OLVASMÁNY

Fair play a tengeren

Szombat volt, 1988. szeptember 24. A kanadai vitorlázó, Lawrence Lemieux a második helyen állt a csillaghajók versenyében a szülői olimpiai játékokon. A versenyre erős szélben és viharos tengeren került sor a koreai partoktól nem messze. Ezeket a körülményeket Lemieux jól ismerte, mert tapasztalt volt a viharos tengeren való hajózásban. Már majdnem abban a helyzetben volt, hogy az élre kerülhessen.

Hirtelen a szeme sarkából megpillantott egy üres hajót hanykolódnia a vízen. Egy férfi a hajó mellett a hideg vízben segítségért intett. Egy váratlan hullám hirtelen elsodorta hajójától.

Lemieux gondolkodás nélkül megfordult, és a szerencsétlenül járt vitorlázóhoz kormányozta hajóját. Kihúztta a férfit a vízből, majd a part felé vette az irányt, hogy segítséget kérjen. A mentés után Lemieux folytatta a versenyt, de jóval az élmézőny után ért célba. Az olimpiai értékek szellemében feladta a verseny megnyerésének esélyét, hogy segítsen egy másik sportolón.

Tette elismeréseként a NOB egy különleges olimpiai díjjal jutalmazta a kanadait. Lemieux egyszerre volt boldog és meglepett, amikor a média nagy felhajtást csinált abból az esetből, amiben szerinte bármelyik vitorlás ugyanígy tett volna. „A vitorlázás első szabálya: ha valakit bajban látsz, segítsz neki” – mondta.

VITATÉMAK

- Mi a hasonlóság a norvég edző és Lemieux győzelemmel kapcsolatos véleménye között?
- Egyetértesz velük? Miért vagy miért nem?
- Ezek a példák mind egyéni sportágakkal kapcsolatos történetek a fair playről. A fair play azonban gyakran csapat-sportokban jelenik meg, mint például a labdarúgás vagy a jégheki. Vizsgáljátok meg, hogy miért van több fair play eset a csapatsportokban. Hogyan próbálják a különböző sportszervezetek ezeket a fair playvel kapcsolatos helyzeteket szabályozni? Sikeresek ebben? Miért vagy miért nem?
- Vitassátok meg a következő témát: „A vesztes mindig kap egy fair play díjat.” Ez igaz? Ha igen, akkor ez csökkenti az elismerés értékét?

FAIR PLAY A KÖZÖSSÉGI SPORTBAN

Számos sportszervezet hívja fel a figyelmet az olyan helyzetekre, mint a tiszteletlen viselkedés a sportolók és a nézők részéről, és a „nyerni minden áron” hozzáállás. Ezek orvoslására megoldást jelenthet a fair play kultúrájának terjesztése.

Torino, 2006: A kanadai Sara Renner a női 10km-es sifutás versenyében.

A fair play kultúra mindenkire számára előnyös.

Fair play program alkalmazásával a következőket lehet elérni:

- tudatosítani, hogy a részvétel egy jog és a joggal felelősség is jár;
- elkezdni egy olyan szervezeti kultúra kialakítását, ami a pozitív értékeket népszerűsíti a tanárok, edzők, diákok, résztvevők, szülők és a szervezeten belüli hivatalos személyek körében;
- elköteleződni a fair play, a biztonság és a tisztelet népszerűsítése mellett;
- kihangsúlyozni a szórakozást, valamint a fizikai- és sportképességek fejlődését;
- elköteleződni az iránt, hogy a programban való részvétel pozitív élményt jelentsen a sportolók, diákok, nézők, tanárok, edzők, szülők, bírók és önkéntesek számára;
- egyértelmű elvárásokat és szabályrendszert biztosítani mindenkire számára a szervezeten belül, hogy a szervezet elszámoltatható legyen; és
- kidolgozni egy elképzelést és egy részletes tervet a jövőre nézve, ami mentén a szervezet a programjait szervezheti.

VITATÉMÁK

Teremtjük meg a változás feltételeit! Hol kezdjük?

Szükség van egy fair play programra? Járjatók körbe ezt a koncepciót és vitassátok meg a következő kérdéseket a szervezeten belül:

1. Szerintetek aggodalomra ad okot:
 - a társakhoz vagy az ellenfélhez való negatív hozzáállás?
 - a tanárokhoz, edzőkhöz, hivatalos személyekhez vagy a szülőkhöz való negatív hozzáállás?
 - a játékosok, diákok vagy a szülők, mint nézők trágár beszéde?
 - a verekezés vagy a zaklatás?
 - a fair play programokban való alacsony részvétel a közösség egy adott csoportja esetében (pl. lányok és fiatal nők vagy más kultúrából származó emberek)?
 - az alacsony részvétel a lemorzsolódás miatt?
 - a szervezetünk (iskola, klub, egyéb intézmény) jobb fényben való feltüntetése?
 - hogy mennyi energiát pazarolunk a negatív dolgokra?
 - a csalás?
2. Rendelkezik a szervezetünk stratégiával vagy beavatkozási tervvel azokon a területeken, ahol szükségesnek érezzük?
3. A vezetőségünk (végrehajtó bizottság, adminisztráció, stb.) elkötelezett a fair play iránt?
4. Szervezetünk céljai és küldetése utal a pozitív értékek népszerűsítésére (pl. fair play és tisztelet azok iránt, akik az intézménnyel kapcsolatban állnak)?
5. Szervezetünk céljai és küldetése utal a résztvevők vagy diákok biztonságára, valamint a pozitív és támogató környezet megteremtésére?
6. Szervezetünk céljai és küldetése utal arra, hogy minden résztvevőnek fejlesszük a tudását és képességét a megfelelő módon, korának megfelelően?
7. Rendelkezik bizottsággal vagy olyan személlyel, aki felelős a fair play ügyekért vagy a szervezeten belüli problémákért? Beszélünk ezekről a témákról?
8. Szervezetünk biztosítja, hogy mindenki megértse a fair play program céljait és elvárásait?
9. Rendelkezik a szervezetünk etikai kódexszel a diákok, játékosok, szülők és edzők/tanárok számára?

A FAIR PLAY JÖVŐJE: HELYZETELEMZÉS

Ahogy haladunk a változás felé, van néhány dolog, amire gondolnunk kell:

1. Szervezetünk vagy iskolánk erősségei, amelyek támogatják vagy ösztönzik a fair play kezdeményezést (pl. egy határozott vezető, szülői elkötelezettség, anyagi források, érdeklődő gyerekek, stb.).
2. A legfontosabb kihívások a fair play eléréséhez.
3. Fair play céljaink: öt év múlva azt fogják mondani az emberek a szervezetünkről, hogy...
4. Fair play kezdeményezések, melyeket már ebben az évben bevezethetünk.
5. Akkor sikeres a program, ha/amikor...

EGY FAIR PLAY PROGRAM BEVEZETÉSE – AJÁNLÁS¹⁰

Miután elvégeztük az általános értékelést az aktuális helyzetről, a következő lépések segítenek szervezetünk vagy iskolánk fair play programjának hatékony alkalmazásában.

	Igen	Nem	Folyamatban	Ki felelős érte?
1. Biztosítsunk hosszú távú elkötelezettséget a fair play iránt a végrehajtó testülettől vagy adminisztrációtól.	☐	☐	☐	
2. Írjunk fair play szabályzatot, amiben külön kiemeljük az olyan elvárásokat, mint tisztelet, biztonság, pozitív értékek, személyiségfejlesztés, élményszerűség stb.	☐	☐	☐	
3. Szervezzünk megbeszéléseket, hogy biztosítsuk az edzők és/vagy tanárok együttműködését. (Vegyük figyelembe a kiválasztásnál, hogy mennyire elkötelezettek a fair play iránt.)	☐	☐	☐	
4. Hozzunk létre segítői csoportot, akik együtt dolgoznak az adminisztrációval vagy a bizottsággal a fair playt érintő kérdésekben.	☐	☐	☐	
5. Tervezzünk fair play kezdeményezéseket (szerződések, hírlevelek, brosúrák, poszterek, fair play albizottságok, díjak, meccsek előtti bejelentések, stb.).	☐	☐	☐	
6. Szerezzünk pénzügyi támogatást (vállalati vagy egyéb jellegű), hogy ezeket az eszközöket biztosítani tudjuk.	☐	☐	☐	
7. Módosítsuk az edzői, játékos és szülői szerződéseket, hogy elősegítsék a fair play népszerűsítését, és tartalmazzák a fair play működését minden résztvevő számára a szervezetben vagy az iskolában.	☐	☐	☐	
8. Tartsunk megbeszéléseket minden csapattal és osztállyal, valamint a szülőkkel. A megbeszéléseken adjuk át a szerződéseket/szabályokat, valamint magyarázzuk el, miről szól a fair play program és kezdeményezés. Osszuk szét fair play hírlevelet.	☐	☐	☐	
9. Helyezzünk ki zászlókat/transzparenszeket/posztereket, hogy népszerűsítsük a fair play programot. A posztereken tüntessük fel a fair play elveit és a játékosok felelősségét, és tegyük ki ezeket az öltözőkbe és zuhanyzóba.	☐	☐	☐	
10. Írjunk játék előtti fair play felhívásokat, majd terjesszük ezeket a sportpályán és az osztályteremben.	☐	☐	☐	
11. Készítsünk és terjesszünk csapatértékelő lapokat.	☐	☐	☐	
12. Válasszunk önkénteseket, hogy ők döntsenek arról, hogy melyik csapat, diák, játékos vagy osztály nyerje el a fair play díjat. Tervezzük meg, hogyan díjazzuk a győzteseket.	☐	☐	☐	
13. Készítsünk és terjesszünk elő bírói értékelő lapokat. Tervezzünk és vezessünk be fiataloknak szóló bírói programot.	☐	☐	☐	

FAIR PLAY SZERZŐDÉS EDZŐKNEK

Az edzőknek leginkább arra kell figyelniük, hogy biztosítsák fiatal sportolóik számára a megfelelő ütemű készségfejlesztést, elvárják a fair viselkedést, kihívást jelentő edzéseket tartsanak, ugyanakkor az öröm megélésére is adjanak lehetőséget. Fontos, hogy a diákok megtanulják tisztelni csapattársaikat, edzőiket, ellenfeleiket, a bírót és döntéseiket, és magát a játékot is.

Mint edzők fogadjuk, hogy betartjuk a következő szabályokat:

1. Aktívan bátorítjuk és támogatjuk a fair play elveit, aminek része: a szabályok tisztelete, az ellenfél tisztelete, a bírók és döntéseik tisztelete, a befogadó hozzáállás és az önfegyelem gyakorlása.
2. Felkészülünk minden edzésre és meccsre, és biztosítjuk a megfelelő időt ezekre a tevékenységekre.
3. Nem leszünk nyíltan kritikusak a saját játékosainkkal, az ellenféllel, a bírókkal és az edzőkkel szemben sem.
4. Minden sportolót egyenlően, igazságosan és tisztelettel kezelünk.
5. Mindig odafigyelünk a sportoló biztonságára és megismerjük az igényeit.
6. Támogatjuk a kemény munkát, a csapatmunkát és a szórakozást, és fejlesztjük a játékosok játék iránti szeretetét.
7. Tisztában vagyunk azzal, hogy edzőként elsősorban a fiatalok érdekeit szolgáljuk, és nem más edzők vagy szülők érdekeit.
8. Megpróbáljuk megtanítani a sportolóknak, hogy keményen dolgozzanak a győzelemért, de ne mindenáron akarjanak győzni.
9. Tiszteljük az edző kollégákat és együttműködünk velük a sportolók érdekében.

Aláírás:

Dátum:

Csapat:

A szerződés egy aláírt példányát adjuk oda minden szülőnek, akinek a gyermeke nálunk kezdi meg az edzéseket.

FAIR PLAY SZERZŐDÉS SZÜLŐKNEK

A fiatal sportolók szüleit kérjük meg arra, hogy fogadják el a következő szabályokat és biztosítsuk, hogy a többi szülő, aki részt vesz nézőként a gyerekének a meccsein, ugyanezt tegye.

Minden szülőnek adjunk egy szerződést a szezon kezdetekor, és kérjük meg, hogy aláírva juttassa vissza gyermeke csapatának vezetőjéhez.

1. Bátorítjuk és támogatjuk a fair play eszméjét minden alkalommal. Ebbe beletartozik: a szabályok tisztelete, az ellenfél tisztelete, tisztelet a bírók és döntéseik iránt, befogadó hozzáállás és önuralom.
2. Felelősséget vállalunk a gyermeink biztonságos és pontos szállításáért minden előre egyeztetett meccsre és edzésre.
3. Tiszteletben tartjuk, hogy egy játékosal csak egy szülő lehet az öltözőben, a meccs előtt a zárt területeken, edzésen vagy egyéb eseményeken. Mindent meg fogunk tenni azért, hogy elkerüljük testvér, barát vagy egyéb rokon beengedését a zárt területekre.
4. Tiszteletben tartjuk, hogy minden sportolónak szüksége van privát szférára és időre az edzővel a meccs előtt és után, valamint az edzés alatt.
5. A döntéseket az edzőkre hagyjuk, és semmilyen körülmények között nem ássuk alá az edző hírnevét. Nem bátorítjuk a gyermekünket arra, hogy olyan módon játsszon, ami ellentétes az edzői döntésekkel vagy tervekkel.
6. Minden felmerülő problémát továbbítunk a csapat vezetője felé, és nem közvetlenül az edzőt keressük fel vele. A vezető ezután a szülők és edzők között megbeszélést szervez, amennyiben ezt szükségesnek látja.
7. Támogatjuk a csapatot források szerzésével vagy részvételünkkel a csapat megbeszéléseken és egyéb eseményeken.
8. Biztosítjuk gyermekünk megfelelő és biztonságos felszerelését.

.....Kérem, hogy aláírva juttassa vissza az alábbi részt a csapatvezetőnek.....

Név:

Elfogadom, hogy a fentebb részletezett szabályokat betartom.

Aláírás:

Dátum:

Csapat:

FAIR PLAY SZERZŐDÉS SPORTOLÓKNAK

Ez a szerződés segít a játékosoknak az elköteleződésben és elszámoltathatóságban. Iránymutatást ad arról, hogyan kell viselkedniük a sportpályán és azon kívül.

1. Követem a fair play elveit. Tiszteletben tartom a játék szabályait. Tisztelem az ellenfeleimet. Tiszteletben tartom a bírókat és döntéseiket. Minden csapattársamnak lehetőséget adok a játékra. Minden körülmények között uralkodni fogok magamon.
2. Egy csapat tagja vagyok és csapatjátékosként viselkedek.
3. A győzelem nem minden. A legfontosabb az, hogy a legjobbat hozzam ki magamból minden meccsen és edzésen.
4. Tisztelem a csapattársaimat.
5. Ha pontot szerzek, megköszönöm a csapattársaimnak, hogy segítettek. Ha veszítünk, bátorítom a csapattársaimat és legközelebb jobban próbálok játszani.
6. Odafigyelek az edzőm utasításaira.
7. A sport szórakozás, de a tanulás még fontosabb.

.....Kérem, hogy aláírva juttassa vissza az alábbi részt a csapatvezetőnek.....

Név:

Elfogadom, hogy a fentebb részletezett szabályokat betartom.

Aláírás:

Dátum:

Csapat:

4. FEJEZET

C. TISZTELET EGYMÁS, A TERMÉSZET ÉS MAGUNK IRÁNT

Ma a fiatalok, akik egy multikulturális világban élnek, megtanulják elfogadni és tisztelni a sokszínűséget, gyakorolják a békés együttélést, népszerűsítik a békét és az eltérő nemzeti kultúrákkal szembeni elfogadást.

Hogyan teremt békét egy ország azokban a társadalmakban, ahol régi ellentétek, ellentétes érdekek és az emberek között jelentős gazdasági különbségek vannak? Ez nagy kihívást jelent a sportvezetők és oktatók számára. A történelem folyamán az oktatás elsődleges feladata az volt, hogy továbbadja és megőrizze a hagyományokat, általában a társadalom egy domináns csoportját. De a multikulturális társadalomban más feladata van az oktatásnak. Célja, hogy olyan közösségeket alakítsanak ki, ahol a tanulók elfogadják és tisztelik egymás kultúráját.

Például az Apartheid vége óta a dél-afrikaiak keményen dolgoznak, hogy egy új, közös társadalmat hozzanak létre, ahol minden embert elfogadás és tisztelet övez, faji hovatartozástól függetlenül. A sportvezetőknek és oktatóknak fontos szerepe van ebben a folyamatban.

De mit jelent a mások iránti tisztelet? És ami még fontosabb, hogyan lehet ezt tanítani? Milyen előnnyel jár az, ha a gyerekek megtanulják más kultúrák tiszteletét és elfogadását? Milyen tevékenységek segítik a gyerekeket és fiatalokat abban, hogy békében éljenek egymás mellett gyerekként és később felnőttként? Ezekre a kérdésekre keressük a választ ebben a fejezetben.

A multikulturális oktatás a pedagógusok és segítők szívében és fejében kezdődik. A multikulturális közegben oktatónak a következő elveket kell figyelembe venniük:

- Minden ember és minden kultúra értékes, ezért minden embernek – nők, gyerekek, fogyatékosok, etnikai kisebbségek, stb. – vannak emberi jogai és felelősséggel tartoznak a közösség iránt.

- Az erőszak nem jó mód a konfliktusok megoldására.
- Minden iskolai programnak legyen része a gyerekek egymás iránti elfogadásának és tiszteletének erősítése. A rasszizmus és intolerancia sokszor a tudatlanság és félelem eredménye. A különbségek megértése és elfogadása akkor alakul ki, amikor az emberek együtt élnek, dolgoznak és játszanak.
- A család és a közösség támogatásának fontos szerepe van a másik iránti tisztelet és elfogadás elsajátításában. Kérjük meg a szülőket és a közösséget, hogy támogassák céljainkat.

Önmagad tiszteletére és a másokkal szembeni tiszteletre vonatkozó meglátások

- A hagyományok jelentős szerepet játszanak egy olyan társadalom kialakításában, amelyben tiszteljük magunkat és másokat. A sokszínűség elfogadása segít a mások iránti tisztelet fejlesztésében.
- Az előítéletek elleni küzdelem a toleranciát és a mások iránti tiszteletet népszerűsíti.

„Az olimpiai mozgalom célja, hogy hozzájáruljon egy békésebb és jobb világ megteremtéséhez azáltal, hogy a sporton keresztül oktatja a fiatalokat az olimpizmus értékeivel összhangban.”

Olimpiai Charta

„Valójában az új tanterv [...] olyan tanulást biztosít, amely magában foglalja az emberi jogok kultúráját, a soknyelvűséget és a multikulturalizmust; valamint a megbékélés és a nemzeti öntudat iránti fogékonyságot.”

Professor S. Bengu, előszó a 2005-ös dél-afrikai tantervhez

London, 2012: A férfi 5000 méteres síkfutás előfutójának végén a harmadik helyezett Mo Farah (Nagy-Britannia) (balra) gratulál Rene Herrera-nak (Fülöp-szigetek), aki utolsó helyen ért a célba.

A TISZTELET ELVEI

Azok a sportolók, akik tiszteletet és méltóságot mutatnak verseny közben, példaképek a fiatalok számára.

OLVASMÁNY

Méltóság nyomás alatt: Michelle Kwan (USA)

Senki se szeret egy fontos versenyen veszíteni. Igen nehéz egy olimpikon számára lemaradni egy olyan éremről, amit mindenki várt tőle. Nagyon nehéz nem kimutatni a csalódottságot. Nehéz ilyenkor az újságírók kérdéseire válaszolni. Nehéz abban a tudatban folytatni, hogy éleled álma nem vált valóra.

Nagano, 1998: A műkorcsolyázó Michelle Kwan (USA) a nők egyéni versenyében.

Az 1998-as naganói téli olimpia női műkorcsolya versenyében egy fiatal tizenéves, az amerikai Michelle Kwan megmutatta, hogyan kell elfogadni a vereséget a fair play szellemében. Kwantól mindenki aranyérmet várt. Ő volt a világbajnok, az év színt minden versenyén a legjobb volt. De az olimpiai verseny estéjén egy nagyon fiatal csapattársa, Tara Lipinski fantasztikus programot mutatott be a döntőben és legyőzte Kwant, aki így ezüstérmes lett.

Azonban az említésre méltó az volt, ahogyan Kwan a verseny után viselkedett. A verseny utáni sajtótájékoztatón barátként kezelte Lipinskit, és egyszerűen annyit mondott: „Talán ez nem olyan színű érem, mint amelyet szerettem volna, de ez is jó... ez az élet, nem igaz?”¹¹

„A viselkedése miatt örökre emlékezni fogunk rá. Az egyik legelegánsabb sportoló, aki valaha élt” – mondta egy résztvevő.

Egy másik azt mondta: „Nem láttam soha senkit, aki ilyen méltósággal viselt volna egy vereséget; olyan méltósággal és érettséggel, mint a tizenéves Michelle Kwan.”

VITATÉMÁK

- Miért példaértékű az, ahogyan Michelle Kwan viselkedett az aranyérme helyett elnyert ezüstérem után? Te is csodálsz? Miért vagy miért nem?
- Hogyan viselkednek azok, akik nem tudnak veszíteni egy elbukott verseny után? Szerinted miért viselkednek így? Mi a következménye ennek a viselkedésnek a többi sportoló számára? A nézők számára? A sport számára?
- Hogyan fejezheted ki a tiszteletedet az ellenfeled vagy egy másik csapat felé egy sportversenyen? Hogyan mutatnád meg, hogy tudsz méltósággal veszíteni, miután a csapatod vereséget szenvedett egy versenyen?

29. FELADATLAP

A MAGUNK ÉS MÁSOK IRÁNTI TISZTELET GYAKORLÁSA

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

Egymás iránti tisztelet

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Vizsgálat, vitakészség, kreativitás, problémamegoldás, együttműködés, irodalmi körök

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Megismerni, hogy a tiszteletnek mekkora ereje van a saját életünk és mások életének megváltoztatásában

EMBERI JOGOK: A TISZTELET ÉS AZ ELFOGADÁS ALAPJA

1948-ban az Egyesült Nemzetek elfogadta az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát. Ez a dokumentum felvázolja annak a társadalomnak az alapelveit, ahol mindenkinek joga van a méltósághoz és szabadsághoz.

OLVASMÁNY

Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata¹²

Bevezető:

- Az emberiség minden egyes tagja méltóságának, valamint egyenlő és elidegeníthetetlen jogainak elismerése alkotja a szabadság, az igazság és a béke alapját a világon.
- Tekintettel arra, hogy az emberi jogok el nem ismerése és semmibe vétele az emberiséget fellázító barbár cselekményekhez vezetett, az ember legfőbb vágya egy olyan világ, amelyben az elnyomástól és a nyomortól megszabadult emberek szava és meggyőződése is szabad lehet.
- Alapvető fontosságú, hogy az emberi jogokat a jog uralma védelmezze, nehogy az ember végső szükségében a zsarnokság és az elnyomás elleni lázadásra kényszerüljön.
- Kiemelten fontos a nemzetek közötti barátság előmozdítása.
- Az Egyesült Nemzetek népei az Alapokmányban újból hitet tettek az alapvető emberi jogok, az emberi személyiség méltósága és értéke, a férfiak és nők egyenjogúsága mellett, valamint kinyilvánították azt az elhatározásukat, hogy elősegítik a szociális haladást és nagyobb szabadság mellett jobb életfeltételeket biztosítanak.
- A tagállamok elkötelezték magukat arra, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetével együttműködve biztosítják az emberi jogok és alapvető

szabadságok általános és tényleges tiszteletben tartását.

- A jogok és szabadságok tekintetében a közös felfogás kialakítása rendkívül fontos.
- A közgyűlés kinyilvánítja az emberi jogok egyetemes nyilatkozatát, mint azt a közös eszményt, amelynek elérésére minden népnek és nemzetnek törekednie kell. Minden személy és a társadalom minden szerve szem előtt tartva a jelen Nyilatkozatot, az oktatás és nevelés útján szorgalmazza e jogok és szabadságok tiszteletben tartását. Emellett segítse e jogok és szabadságok nemzeti és nemzetközi jogszabályoknak megfelelő alkalmazását és elismerését mind a tagállamok népei között, mind pedig a joghatóságuk alatt álló területek népei között.

1. cikkely

Minden ember szabadnak születik és egyenlő joga van a méltóságra. Ésszel és lelkiismerettel az emberek testvéri szellemben kell hogy viseltessenek egymás iránt.

2. cikkely

Mindenkit megilletnek a jelen Nyilatkozatban ismertetett jogok és mentességek/szabadságok bármiféle megkülönböztetés nélkül (etnikumra, bőrszínre, nemre, anyanyelvre, vallási felekezetre, politikai vagy egyéb

OLVASÁS ELŐTT – KÉRDÉSEK

- Milyen jogokat védenek a közösségekben?
- Hogyan védik ezeket a jogokat?

Kulcsszavak: öröklött, elidegeníthetetlen, barbár, törekvés, lényéből fakadó, menedék, megerősített, joghatóság, felruházott, szuverenitás.

meggyőződésre, nemzeti vagy társadalmi hovatartozásra, vagyonna, származásra vagy egyéb státuszra való tekintet nélkül). Továbbá, semmiféle különbség nem tehető az adott személy országának vagy közigazgatási területének politikai, törvénykezési vagy nemzetközi helyzete alapján, legyen az független, gyámság alatt álló, nem autonóm vagy szuverenitása bármely más vonatkozásában korlátozott.

3. cikkely

Minden személynek joga van az élethez, a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.

VITATÉMAK

- Sorold fel azokat az emberi jogokat, amelyekről az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában olvastál. Mit jelent a személyi biztonság?
- Milyen következményei lehetnek a diszkriminációnak és az emberi jogok megsértésének az egyénekre, a családokra és a társadalomra nézve?
- Milyen példái vannak az emberjogi problémáknak a világon? Az országokban? A közösségekben? Az iskolában vagy az osztályban?
- Mit tehetnek az emberek a jogaik védelmében?
- Miért fontos figyelembe venni az emberek jogait?

A JOGOK EGYBEN FELELŐSSÉGET IS JELENTENEK

Ebben a részben a tanulók megismerhetik a jog és felelősség fogalmát egy charta elkészítésével, melyet az osztályukban vagy csoportjukban alkotnak meg.

VITATÉMAK

- Gondolj egy olyan helyzetre saját közösségedben, amikor a fiatalok jogait nem vették figyelembe. Miért történt ez? Milyen megoldást javasolnál a problémára?
- Gondolj egy olyan szituációra, amikor fiatalok nem teljesítették kötelességüket, nem tartották tiszteletben mások jogait. Miért cselekedtek így? Hogyan lehet megoldani a helyzetet?
- Mit tudsz annak érdekében tenni, hogy megvédj a jogaidat vagy mások jogait?

30. FELADATLAP

JOGAIM = FELELŐSSÉGEIM

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Egymás iránti tisztelet
- Harmonikus test, szellem és lélek
- Fair play

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Kirakós-tanulás, körhinta-módszer, kölcsönös megosztás, szókratészi kérdésfeltevés, belépőkártyák, kilépőkártyák

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Ismeretekkel rendelkezni az egyéni és közösségi jogok és felelősség közötti különbségekről.

„VAN EGY ÁLMOM”¹³

Híres és inspiráló beszédében Martin Luther King Jr. több ezer ember előtt beszélt az Egyesült Államokban abban az időben, amikor az afroamerikaiak egyenlő jogaikért harcoltak. Beszéde a világ minden táján fontos üzenetet hordoz, ahol a különböző faji, vallási és etnikai csoportok konfliktusban állnak egymással.

„Van egy álmom, hogy egy nap e nemzet felemelkedik és a hitvallása szerint fog élni, miszerint: természetesnek vesszük, hogy minden ember egyenlő...”

Van egy álmom, hogy négy kisgyermekem egy nap olyan országban fog élni, ahol nem a bőrszínük, hanem a személyiségük alapján ítélik meg őket.

Van egy álmom ma...

Ez a reményünk... Amikor beengedjük a szabadságot minden faluba, körzetbe, városba és államba, akkor elérkezhet az a nap, amikor Isten minden gyermeke, fekete és fehér, zsidó és nem zsidó, protestáns és katolikus, össze tud fogni és együtt énekelni a régi néger spirituálé szavait: Végre szabadok! Végre szabadok! Köszönjük Mindenható Urunk, végre szabadok vagyunk!”

Martin Luther King Jr.

Miután elolvastad a szöveget, hallgasd meg [Dr. King beszédét](#).

Az amerikai polgárjogi vezető Martin Luther King Jr. (1929–1968) beszédet mond a tömeg előtt Washingtonban, 1963-ban.

VITATÉMÁK

- Mi a legfontosabb üzenete King beszédének? Mi volt az álma?
- Mik az okai annak, hogy a különböző fajú és kultúrájú emberek között konfliktusok vannak?
- Mit tudnál ma tenni azért, hogy segíts más fiataloknak békét és tiszteletet teremteni az életükben?

NEHÉZ DÖNTÉSEK

A sport és az élet sokszor dilemma elé állít minket. Amikor összetett helyzetekkel szembesülünk, olyan döntéseket hozunk, amiről úgy gondoljuk, hogy a legjobb az adott helyzetben. Ahogy öregszünk, már korábbi tapasztalatainkra is tudunk hagyatkozni, amik felnőttként segítenek az erkölcsi kérdésekben dönteni, mint például a csalás esetében is a sportban. Megtanuljuk a dolgokat azonosítani aszerint, hogy jók vagy rosszak, és ezzel segíthetjük a fiatal sportolókat is. Sajnos előfordulnak olyan esetek, amikor a sportolók nem tartják be a sportot szabályozó előírásokat és ez összezavarhatja a fiatalokat. Ezért fontos a fiatal sportolók fejlődése szempontjából, hogy megtanulják tisztán látni és helyesen értelmezni a sportban felmerülő komplex erkölcsi dilemmákat.

31. FELADATLAP MAKING DIFFICULT CHOICES

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Egymás iránti tisztelet
- Harmonikus test, szellem és lélek
- Fair play

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Irányított vizsgálat, szókratészi kérdésfeltevés, problémamegoldás, együttműködés, gondolkodási képesség, kommunikációs készség, kreativitás

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Ismerni a döntéshozatali képesség fejlesztésének lehetőségeit annak érdekében, hogy az olimpiai értékek segítségével szembe tudjunk nézni a nehézségekkel.

A KÖRNYEZET IRÁNTI TISZTELET

A környezet védelme és tiszteltben tartása kéz a kézben jár önmagunk és a körülöttünk élő emberek tiszteletével. A klímaváltozás hatással van a hőmérsékletre az egész világon, és ahogy sok más dolgot, ez a téli és a nyári sportokat is egyre inkább érinti.

A magasabb hőmérséklet hatása – a gyakoribb árvizek, a hosszabb aszályok és az emelkedő tengerszint – egyre inkább meghatározza, hogy hol, mikor és hogyan lehet sportolni. Sportolásra alkalmas területek tűnnek el, a versenyszezonok ideje megváltozik, és a sportesemények időzítésére és lebonyolítására is hatással van. A sportolást nehezítő körülmények közvetlen következményeitől eltekintve, a magasabb hőmérséklet hatással van a sportolók edzésprogramjaira, a sportesemények látogatottságára, a szponzorációra és a közvetítési menetre is. A sport azonban nemcsak elszenvedője az éghajlatváltozásnak, hanem okozója is, hiszen a sporttal kapcsolatos utazások, az energiafelhasználás és más környezetre ártalmas tevékenységek miatt maga a sport is növeli az üvegházhatású gázok kibocsátását.

A sportközösségnek aktívan részt kell vennie az éghajlatváltozás elleni küzdelemben. A sport egyedülállóan jó helyzetben van ahhoz, hogy vezető szerepet játsszon a nagyobb környezeti felelősségvállalás előmozdításában.

OLVASMÁNY

A párizsi éghajlat-változási megállapodás¹⁴

Az éghajlatváltozás és annak negatív hatásai elleni küzdelemben a világ vezetői az ENSZ éghajlat-változási konferenciáján (COP21) Párizsban 2015. december 12-én áttörést értek el a történelmi jelentőségű Párizsi Megállapodással. A megállapodás jogilag kötelező érvényű nemzetközi szerződés, ami 2016. november 4-én lépett hatályba.

Iránymutatásként a megállapodás minden nemzet számára hosszútávú célokat határoz meg:

- az üvegházhatást okozó gázkibocsátást jelentősen csökkenteni kell, hogy Földünk hőmérséklet-emelkedése maximum 2C° legyen ebben az évszázadban, és törekedni kell a csupán 1,5C°-os hőmérséklet-emelkedésre;
- évente felül kell vizsgálni az országok kötelezettségvállalásait;

- a fejlődő országok számára anyagi támogatást kell biztosítani, hogy mérsékeljék az éghajlatváltozást, növeljék ellenállóképességüket, és fokozzák alkalmazkodási képességüket az éghajlati változásokhoz.

A megállapodás kötelezettségvállalásokat tartalmaz minden ország részéről a kibocsátás csökkentésére és az együttműködésre az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében. Valamint felszólítja az országokat, hogy időről időre erősítsék meg ezeket a kötelezettségvállalásokat. A fejlett országok számára lehetőséget biztosít, hogy támogassák a fejlődő országokat az éghajlatváltozás mérséklésében és az ahhoz való alkalmazkodásban. A megállapodás továbbá keretet biztosít az országok éghajlatváltozással kapcsolatos céljainak átlátható nyomon követésére és az elért eredmények közlésére.

A Párizsi Megállapodás a következő évtizedekben is alkalmas lesz arra, hogy iránymutatást adjon az éghajlatváltozás elleni küzdelemben a világ országai számára.

Környezetbarát és felelős hozzáállás elsajátítása

A globális gondolkodás és a helyi cselekvés a kulcs a környezettudatos hozzáálláshoz. A környezet tiszteltben tartása ugyanolyan fontos, mint megtanulni tisztelni önmagunkat és a körülöttünk élőket. Ez összhangban van az olimpiai mozgalom céljával, hogy egy jobb világot teremtsünk a sporton keresztül. Minden egyes ember és szervezet felelősége, hogy a környezet szempontjából fenntartható módon sportoljon és hogy nevelje, tudatosítsa embertársaiban ennek jelentőségét.

- A sport egyedülálló helyzete révén a sportolók (mint példaképek és

Tokió, 2020: Hulladékgyűjtés az olimpiai játékok előkészületei során.

nagykövetek) és a sportszövetségek segíthetnek felhívni a figyelmet a környezeti problémákra, és cselekvésre ösztönözhetnek másokat is. Ezt megtehetik az érdekérvényesítés, a természetvédelem támogatása, és a fenntarthatóságot elsősegítő kezdeményezések révén.

- A pedagógusok is nagyban befolyásolhatják a fiatalokat a környezet tiszteltben tartására saját osztálytermeikben és iskoláikban olyan tevékenységeken keresztül, melyek elősegítik a fenntarthatóságot. A gyakorlatban könnyen bevezethető például az újrahasznosított anyagok használata, az energiafogyasztás csökkentése, a hulladék csökkentése és az újrahasznosítás. A pedagógusok tarthatnak környezeti nevelés témájú órákat is például az éghajlatváltozásról, a természetvédelemről és a fenntartható életmódról. Ez megvalósítható tanórai megbeszéléseken keresz-

tül, kirándulásokon és gyakorlati tevékenységek révén, amelyek lehetővé teszik a tanulók számára, hogy megértsek cselekedeteik valós következményét.

- Helyi szinten a sportklubok és az iskolák sok kisebb, de mégis hasznos tevékenységgel járulhatnak hozzá a fenntarthatósághoz, mint például: létesítmények tisztán hagyása használat után, újrahasználatú vízes palackok használata eldobható műanyagok helyett, telekocsi vagy tömegközlekedés használata rendezvényekre utazáshoz, hulladék szelektív gyűjtése és újrahasznosítása, használat után, természetes ökoszisztémák tiszteltben tartása szabadtéri sportolásnál, együttműködés környezetvédelmi szervezetekkel közösségi rendezvények szervezéséhez, mint például szemétygyűjtési akciók vagy faültetések.

VITATÉMÁK

- Milyen hatással van az éghajlatváltozás a sportra? Sorolj fel példákat!
- Hogyan tudna a te szervezeted, iskolád, osztályod vagy közösséged hozzájárulni a párizsi éghajlat-változási megállapodás céljainak megvalósításához?

4. FEJEZET

D. KIVÁLÓSÁGRA TÖREKVÉS – A LEGJOBBAT KIHozNI MAGUNKBÓL

A kiválóságra összpontosítás segíthet a fiataloknak, hogy pozitív és egészséges döntéseket hozzanak és megpróbálják a legjobbat nyújtani, bármit is csinálnak.

A fiataloknak társadalmilag és fizikailag is biztonságos környezetre van szükségük, hogy helyes döntéseket hozzanak, és a legjobbakká válhassanak. Az egészséges közösség a fiatalok jólétét elsődleges prioritásként kezeli. Az egészséges közösség:

- tiszta és biztonságos;
- minden gyerek és fiatal szükségletére odafigyel – legyenek fiúk vagy lányok, tanulási nehézséggel küzdő gyerekek, látás, hallás vagy egyéb fogyatékossággal élő gyerekek;
- minden nap lehetőséget biztosít a gyerekeknek és fiataloknak a fizikai aktivitásban való részvételre;
- olyan környezetet biztosít, ami mentes a diszkriminációtól, zaklatástól és megfélemlítéstől;
- értékeli és tiszteletben tartja az egyéni különbségeket és kulturális hagyományokat; és
- elismeri, hogy a szülők és a közösség jelentős szerepet játszanak az egészséges gyermekek és fiatalok fejlődésében.

Szingapúr, 2010: Az Európa 1 csapat tagjai a triatlon vegyes váltóban elért győzelmük után: Fanny Beisaron (Izrael), Miguel Valente Fernandes (Portugália), Dudás Eszter (Magyarország) és Alois Knabl (Ausztria).

„Azok vagyunk, amit újra és újra megteszünk. A kiválóság tehát nem egy tett, hanem szokás.”

Arisztotelész, filozófus (Kr. e. 384–322)

„Bármit is teszel, vagy tenni szeretnél, kezd el. A bátorságban erő, varázslat és zsenialitás rejlik.”

Johann Wolfgang von Goethe, német költő (1749–1832)

32. FELADATLAP

KIVÁLÓSÁGRA TÖREKVÉS – A LEGJOBBAT KIHozNI MAGUNKBÓL

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Kiválóságra törekvés
- Harmonikus test, szellem és lélek

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Vizsgálat, együttműködés, kreativitás, naplók, reflektív napló, blogok, vlogok, körhinta-módszer, kirakós-tanulás, kölcsönös megosztás

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Felismerni, hogy a kiválóságra törekvés egyben a személyes határaink tesztelését és önmagunk jobbá tételét is jelenti.
- Felismerni, hogy a kiválóságra törekvés az életünk minden területén jelen van.

KIVÁLÓSÁG AZ ÉLETBEN

? OLVASÁS ELŐTT – KÉRDÉSEK

Hogyan érik el a sportolók a kiválóságot saját sportágukban?

OLVASMÁNY

Az évszázad női sportolója Kínában: Deng Yaping

Kínában az asztalitenisz nagyon népszerű és Deng Yaping a világ egyik legjobb játékosa. Ötévesen kezdett el pingpongozni, 9 éves korára már regionális ifjúsági versenyt nyert. 13 évesen nyerte első országos bajnoki címét. A fiatal hölgy igazán nagy tehetség volt.

Mivel igen alacsony volt – kevesebb, mint 150 cm –, eredetileg kihagyták a nemzeti válogatottból. Ennek ellenére tehetsége, magabiztossága és kitartása miatt végül 1988-ban beavagották. 1989-ben még csak 16 éves volt, amikor az első nemzetközi páros címet nyerte, majd két évvel később az első egyéni címét.

„Egészen kiskoromtól fogva arról álmodtam, hogy világbajnok leszek” – mondta. 1989-ben Ázsia-kupát nyert, majd a következő évben háromszor is győzött az Ázsia Játékokon.

1991-ben tört igazán az éle, amikor Japánban, egyéniben megnyerte a világbajnokságot. Ezzel kezdetét vette hat éven át tartó dominanciája az asztaliteniszben.

Mire 1997-ben visszavonult, négy olimpiai aranyérmet és tíz világbajnoki címet nyert.

Kétszer választották be a Nemzetközi Olimpiai Bizottság Sportolói Bizottságába. Deng sokat tett azért, hogy támogassa a nők részvételét az asztaliteniszben. A szakdolgozatának címe *Hátrányos helyzetből az olimpiai aranyig: A női asztalitenisz esete.*

VITATÉMÁK

- Mit mond számodra Deng Yaping története a sport szelleméről?
- Milyen jellemzők és értékek vezetnek a sikerhez?

„Egy személy életének minősége egyenes arányban áll a kiválóság iránti elkötelezettségével az élet bármely területén.”

Vincent Lombardi, atlétika edző (1913–1970)

Atlanta, 1996: Deng Yaping (Kína) asztalitenisz sztár a női egyes döntőjében.

FIFA Világbajnokság, 1994 (USA): A kameruni csatár, Roger Milla ünnepel az Oroszország ellen szerzett gólját követően. 42 évesen Milla lett a legidősebb játékos, aki gólt szerzett egy világbajnokságon.

OLVASMÁNY

A labdarúgás az életem: Roger Milla¹⁵ (Kamerun)

Afrikában a labdarúgás több mint egy sport. Az élet ünnepe. Ha a nemzeti válogatott nyer egy nemzetközi tornát, másnap munkaszüneti napot tartanak. Afrikában a fiatalok mindenhol fociznak: a nyílt mezőn, a tengerparton, az utcán és a kertekben, még az erkélyeken is. Bármilyen kerek tárgyat lehet labdaként használni. A góllövés csak mellékes, a játék a lényeg.

A kameruni Roger Milla, Afrika egyik legnagyobb sportolója, mindig örömet lel a játékban, ez motiválta. A legjobb afrikai játékosnak választották 1976-ban és 1990-ben. Az öröm, amivel játszott, pozitív értelemben fertőző volt.

Milla vezetésével a „rendíthetetlen oroszlánok” (a kameruni válogatott) tarolt az 1990-es olaszországi foci VB-n. Legyőzte az címvédő Argentínát az első meccsen. Minden fogadás ellenére az első afrikai csapat lett, amelyik egy labdarúgó világbajnokságon a negyeddöntőbe jutott. A világon mindenhol rajongókat szereztek teljesítményükkel. Ki tudja azt elfelejteni, amikor Milla győzelmi táncot járt a sarokszáznál egy gólt követően? Ki tudja elfelejteni ezt a lelkesedést, elkötelezettséget és szellemiséget?

38 évesen Milla Kamerun „szuper cserejátékosa” két gólt szerzett, amivel Romániát legyőzték, majd ugyancsak kettőt, amivel Kolumbia maradt alul. A negyeddöntőben Anglia ellen ismét két gólnál is szerepe volt. Szerepelt az 1994-es VB-n is, ahol 42 évesen az Oroszország elleni góllal a legidősebb gólszerző játékos lett a VB-k történetében.

Roger Milla szeretett győzni, de azért focizott, mert szerette a sportot.

Barcelona, 1992: Michael Jordan (USA) pontot szerez Horvátország ellen (férfi kosárlabda).

„Több mint 9000 dobásom maradt ki pályafutásom során. 300 meccset elvesztettem. Huszonhat alkalommal tőlem várták a meccset eldöntő kosarat és elrontottam. Az életem során újra és újra elbuktam, de éppen ezért lettem sikeres.”

Michael Jordan (USA), kosárlabda játékos

VITATÉMAK

- Milyen körülmények segítették az esélytelennek tartott Kamerunt, hogy legyőzze a címvédő Argentínát az 1990-es világbajnokságon?
- Hogyan sikerült Roger Millanak ilyen hosszú időn keresztül sikeresnek maradnia?
- Képzeld azt, hogy sportriporter vagy, egy másik tanuló pedig Roger Milla! Készíts interjút ezzel a kiváló sportolóval!

OLVASMÁNY

Két sportoló története: Lis Hartel és Jubilee

Minden idők egyik legfigyelemreméltóbb olimpiai története a lovassportból való. Lis Hartel, egy fiatal dán nő gyermekbénulás következményeként lebénult. Ennek ellenére ő és a lova, Jubilee, sikert arattak az 1952-es és az 1956-os olimpiákon.

Hartel szerette a sportot, de mindenekelőtt lovagolni szeretett. Habár lebénulása idején éppen a második gyermekével volt várandós, csodával határos módon egészséges gyermeknek adott életet, majd keményen küzdött, hogy visszanyerje izomműködését. Több év után az állapota javult, de nem tudta használni térd alatti izmait.

De ezzel együtt mégis tudott lovagolni. Természetesen segítségre szorult, amikor fel- és leszállt a lóról, de ez nem hátráltatta lovaglás közben.

1952-ben a lovassportban engedélyezték a nőknek, hogy a férfikkal együtt versenyezzenek. Ez azon kevés számok egyike, ahol a nők és a férfiak együtt versenyezhettek. Annak ellenére, hogy nem tudott járni, Hartel ezüstérmet nyert az 1952-es és az 1956-os játékokon. Szemtanúk azt mondták, hogy a verseny alatt ő és a lova eggyé váltak, teljesen együtt mozogtak a gyakorlatok során.

VITATÉMAK

- Milyen különleges tulajdonságokról tett tanúbizonyságot Lis Hartel tetteivel és a lovával való szoros kötelékkel?
- Beszélgetsetek a megértésről és a bizalomról, amire szükség volt Lis Hartel és a lova között, hogy ilyen sikereket érjenek el.

Lis Hartel (balra) Jubilee hátán az 1956-os olimpiai játékokon.

HOSSZÚ ÚT A GYŐZELEMIG: EGY SPORTOLÓ TÖRTÉNETE

Napjainkban közel százezer olimpikon terjeszti világszerte az olimpizmus eszméjét. Néhány sportoló számára az út hosszú és csalódásokkal teli, amin felül kell emelkedni, ha a kiválóságot akarják elérni.

OLVASMÁNY

Hosszú út a győzelemig: Dan Jansen¹⁶
Számos olimpiai történet tanít minket a kitartásra, de kevés közülük annyira felejthetetlen, mint a gyorskorcsolyázó Dan Jansen esete, akit számtalan buktató kísért a győzelemhez vezető csaknem egy évtizedes útján.

A világ először az 1984-es Szarajevóban (Jugoszlávia) tartott téli olimpián találkozhatott az akkor még ismeretlen amerikaival, aki a figyelemre méltó negyedik helyen végzett 500 méteres gyorskorcsolyázásban. 1988-ban Calgaryban esélyes volt az 500 és az 1000 méteres számban is. De a sors másképp gondolta. Jansen nővére, aki leukémiában szenvedett, alig néhány perccel a verseny előtt halt meg. Az utolsó beszélgetésükben Jansen megígérte, hogy azzal tiszteleg az emléke előtt, hogy győzni fog. De Jansen elesett a versenyen. Nem csak az egyik számban, hanem mindkettőben és üres kézzel távozott Calgaryból. Négy évvel később Albertville-ben újra aranyat vártak tőle. De gyenge teljesítményt követően ismét érem nélkül távozott.

1994-ben már a negyedik téli olimpiájára készült, amit a norvég Lillehammerben rendeztek meg. Tudta, hogy ez az utolsó esélye, hogy a múltat egyszer és mindenkorra maga mögött hagyja. De a verseny alatt mindenki rémületére az 500 méteres számban megcsúszott és a nyolcadik helyen végzett. Már csak egyetlen versenye maradt, pályafutása utolsó esélye.

Négy nappal a szerencsétlen megcsúszás után eldőrdült a startpisztoly az 1000 méteres számban. És ekkor, mintegy varázstűtésre, minden összejött. Egy évtizednyi csalódás tűnt el egyik pillanatról a másikra, ahogy Jansen az első helyen végzett új világcsúccsal. A győzelmi kör alatt ölébe vette kislányát és vele korcsolyázta körbe a pályát.

Kislányát Jane-nek nevezték el, Jansen nővére iránti tiszteletből. Ez volt a tökéletes befejezése a történetnek, ami inspirációt adhat minden sportoló számára.

Albertville, 1992: Dan Jansen (USA) aranyérem esélyesként kezdte a férfiak 500 méteres gyorskorcsolya versenyt, de végül a negyedik helyen végzett.

OLVASÁS ELŐTT - KÉRDÉSEK

Mit gondolsz, milyen tulajdonságokra van szükségük az embereknek ahhoz, hogy elérjék a céljaikat? Mi történik, amikor ez mégsem sikerül?

VITATÉMÁK

- Magyarázd meg, vajon miért tartott ki Dan Jansen az olimpiai aranyhoz vezető útján!
- Hogyan képviseli Jansen esete az olimpizmus értékeit?

33. FELADATLAP

KITARTÁS ÉS AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Kiválóságra törekvés
- Az erőfeszítés öröme
- Egymás iránti tisztelet

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Együttműködés, megbeszélés, vizsgálat, kölcsönös megosztás

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Tisztában lenni azzal, hogy a kitartás miként segít minket abban, hogy sikereket érjünk el és kihozzuk magunkból a legjobbat.

BEFEJEZNI EGY VERSENYT

Az, hogy a tőlünk telhető legjobbat nyújtjuk, nem mindig azt jelenti, hogy mi vagyunk a leggyorsabbak, mi érünk fel a legmagasabbra, vagy mi vagyunk a legerősebbek. Egyszerűen annyit jelent, hogy minden nehézség ellenére megtettük, amit elhatároztunk.

OLVASMÁNY

John Akhwari beteljesíti elhatározását

Az 1968-as mexikóvárosi olimpia a maratoni futás egyik legnagyobb pillanatának a helyszíne volt. Böven azután, hogy az utolsó futó is befejezte a versenyt, a nézők már hagyták el a stadiont és szinte üres volt a lelátó, amikor hirtelen egy éppen a stadionba érkező futó tűnt fel. A tanzániai John Stephen Akhwari a fájdalomtól elgyötörve bicegett a pályán. A lábai be voltak kötve egy sérülés miatt, amit a futás közben szerzett. A megdöbben nézők szeme láttára a fájdalom ellenére is folytatta útját. Először néma csend volt, majd a nézők éljenezni kezdték a nem mindennapi sportolót. Úgy ünnepelték, mintha ő lett volna a verseny győztese.

Amikor egy riporter megkérdezte, miért folytatta a versenyt sérülése ellenére, ő egyszerűen azt mondta: „Azt hiszem, nem ért engem. A hazám nem azért küldött Mexikóba, hogy elkezdjem a versenyt. Azért küldtek, hogy befejezzem.”

2000-ben a Sydney-i olimpia záróünnepségén Akhwari díjat kapott Juan Antonio Samaranch akkori NOB-elnöktől, mint az olimpiai eszme élő példaképe.

Sydney, 2000: John Stephen Akhwari (Tanzánia) a záróünnepségen.

VITATÉMÁK

- Szerinted miért nem adta fel Akhwari annak ellenére, hogy megsérült?
- Miért hagynak abba az emberek néha olyan dolgokat, amiket szeretnének elérni, hogy ha nehézségekkel szembesülnek?
- Mesélj egy olyan helyzetről, amikor elkezdtél valamit, majd abbahagytad, amikor nehézségek vagy problémák adódtak. Mit tennél ma másképp, ha újra ugyanebben a helyzetben lennél?
- Mesélj arról, amikor annak ellenére sikerült valamit elérned, hogy nehézségek és problémák adódtak. Mit tanultál saját magadról a nehéz helyzet leküzdésével?

34. FELADATLAP

REZILIENCIA ÉS AZ OLIMPIAI JÁTÉKOK

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Egymás iránti tisztelet
- Az erőfeszítés öröme
- Fair play

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Együttműködés, szerepjáték, kölcsönös megosztás, kreativitás, projekt alapú tanulás, vizsgálat

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Felismerni, hogy a kihívások a sport és az élet velejárói, és azáltal, hogy fejlesztjük az alkalmazkodóképességünket, sikeresen túljuthatunk rajtuk.

A LEGJOBBAT KIHozNI MAGUNKBÓL

Ezekben a feladatokban kérjük meg a tanulókat arra, hogy használják a képzeletüket. Segítsünk nekik olyan jövőt elképzelni, ahol a legjobbat hozzák ki magukból. Ez a pozitív vizualizáció folyamata.

„Az elképzelés cselekvés nélkül csak egy álom. A cselekvés elképzelés nélkül céltalan. Az elképzelés cselekvéssel párosítva teljesítményhez vezet.”

Ismeretlen

Vancouver, 2010: A kanadai Francois-Louis Tremblay vezet a férfiak 5000 méteres rövidpályás gyorskorcsolyaváltó döntőjében.

35. FELADATLAP BÁTORSÁG AZ OLIMPIAI JÁTÉKOKON

OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Harmonikus test, szellem és lélek
- Kiválósággra törekvés
- Az erőfeszítés öröme

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Együttműködés, megbeszélés, vizsgálat, kölcsönös megosztás

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Megismerni, hogy milyen szerepet játszik a bátorság az olimpiai sportolók életében.

4. FEJEZET

E. KIEGYENSÚLYOZOTTAN ÉLNI – TEST, LÉLEK ÉS SZELLEM HARMÓNIAJA

Az olimpiai értékek elsajátítása segíthet a fiataloknak a kiegyensúlyozott élet elérésében.

Pierre de Coubertin felismerte, hogy az olimpiai játékok nemzetközi újjáélesztése jelentősen növelheti az érdeklődést a sport és a testnevelés iránt a fiatalok körében. Ez napjainkban, 100 évvel később is igaz.

London, 2012: Az amerikai tornász, Gabriella Douglas a gerendán, a nők egyéni összetett számában.

A modernkori olimpiai mozgalom célja túlmutat a sporton, mivel felöleli a kultúrát, a művészetet, a környezettudatosságot és az oktatást is. Ezeknek mind jelentős szerepe van abban, hogy a fiatalok kiegyensúlyozott életet éljenek.

„A testtudat az alapja az emberi tudásnak, mivel idegrendszeri és motorikus képességeken keresztül tapasztaljuk meg az életet.”

Tanulás és oktatás többféle intelligencián keresztül, L. Campbell, B. Campbell és D. Dickinson

„Függetlenül attól, hogyan érzel belül, mindig úgy nézz ki, mint egy győztes. Még ha hátul is kullogsz, a tudatos és magabiztos pillantás olyan mentális löketet adhat, ami elvezet a győzelemhez.”

Arthur Ashe, teniszező és edző (1943–1993)

„A modern oktatás teljesen széttagoltta vált. Mindent elszigetelve oktatnak, anélkül, hogy a különböző területeket egymáshoz kapcsolnák. Ha például a tananyag az izomzat, akkor csupán az élőlényekkel kapcsolatos funkciókat tárgyalják. Mintha az agy egymástól elzárt rekeszekből állna.”

Pierre de Coubertin, az újkori olimpiai játékok és az olimpiai mozgalom megalapítója (1863–1937)

AZ EGYENSÚLY MEGTALÁLÁSA

A bátorság és elkötelezettség, amit a versenyzők az olimpiai játékokon mutatnak, inspiráció mindannyiunk számára.

OLVASMÁNY

**Amikor az akarat győzedelmeskedik:
Shun Fujimoto**

1976-ban Montrealban egy fiatal japán tornász bemutatta gyűrűn a gyakorlatát. Csavar, fordulat, tartásos elem, majd a gyakorlat vége, a leugrás: egy dupla szaltó teljes csavarral. Mindez tökéletes két lábra érkezéssel a talajra. Tökéletes! Megállt az előírt három másodpercig, majd a fájdalomtól összerogyott. Senki sem tudta, hogy törött térdrel versenyzett, amit a talajgyakorlat során szerzett.

„Nem akartam, hogy a csapattársak aggódjanak” – magyarázta Fujimoto. Fájdalomcsillapítót a dopping szabályok miatt nem vehetett be. „Elfelejtettem magammal, hogy mi történhet a földre érkezéskor” – mondta később. Némán viselte a fájdmát.

Japán szoros versenyben állt a Szovjetunióval az aranyért a férfi csapatversenyben. Fujimoto volt az egyik legjobb tornászuk. Mindenképpen tovább akart versenyezni a sérülés ellenére is. De az edzője és a csapattársak nem engedték tovább versenyezni ilyen súlyos sérüléssel. A másik öt csapattag tudta, hogy ezután már nem hibázhatnak. Fujimoto büszkesége és bátorsága motiválta a többieket arra, hogy a legjobbat hozzák ki magukból.

Kihírdették a végeredményt: Japán nyerte az aranyérmet 0.40 ponttal. Csapattársuknak ajánlották az érmet, aki mindannyiukat bátorságra inspirálta.

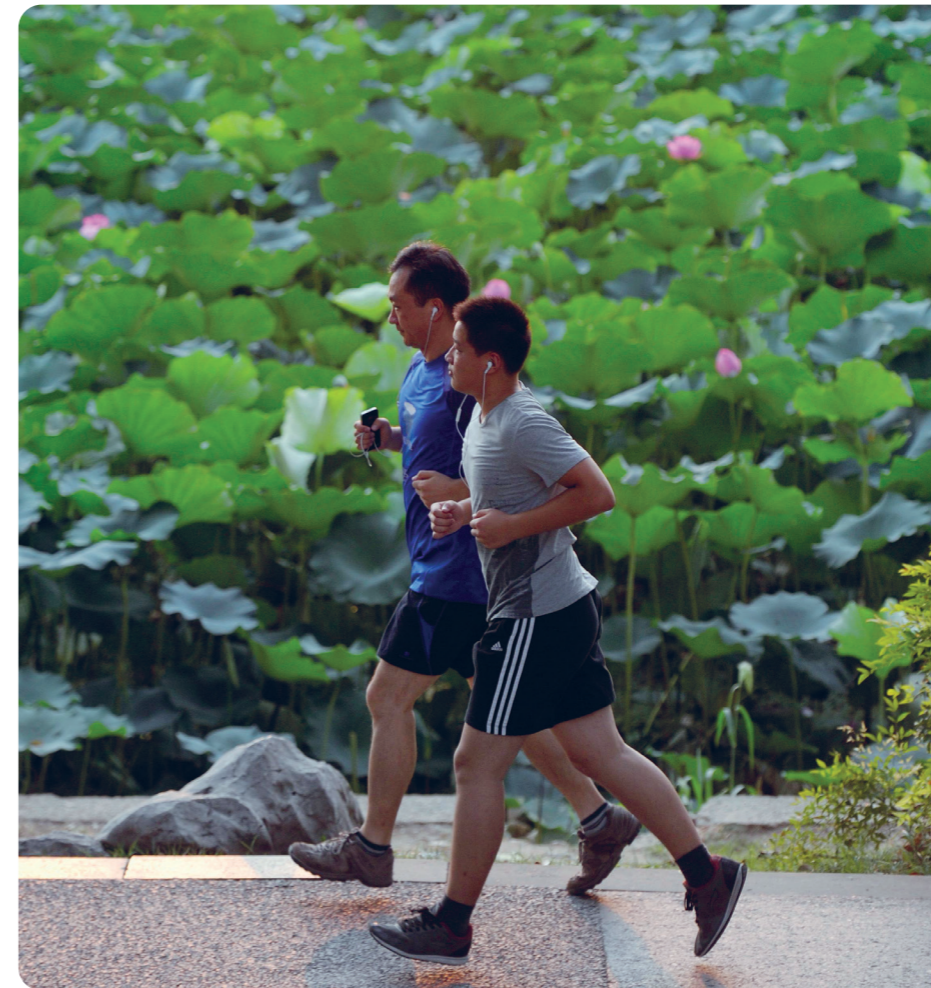
VITATÉMÁK

- Hogyan jellemzi Fujimoto csapatának döntése a test, szellem és lélek egyensúlyát?
- Ha te lettél volna Fujimoto, tovább folytattad volna? Miért vagy miért nem?
- Csodálsz Fujimoto teljesítményét? Miért?

Montreal, 1976: A japán férfi tornász válogatott megnyeri az aranyérmet. Shun Fujimoto a bal szélén látható.

AZ AKTÍV ÉLET

Nanking (Kína) lakói futnak a Xuanwu-tó körül, mely egy év múlva a kajak-kenu, evezés és triatlon versenyek helyszíne lesz a 2014-es ifjúsági olimpián.

36. FELADATLAP AKTÍV, EGÉSZSÉGES, KIEGYENSÚLYOZOTT ÉLET OLIMPIAI NEVELÉSI TÉMÁK

- Az erőfeszítés öröme
- Kiválóságra törekvés
- Fair play
- Harmonikus test, szellem és lélek
- Egymás iránti tisztelet

JAVASOLT OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS FEJLESZTENDŐ TANULÓI KÉPESSÉGEK

- Kreativitás, együttműködés, problémamegoldás

ELSAJÁTÍTANDÓ ISMERETEK

- Megismerni, hogy milyen viselkedés vezet az egészséges, és milyen a káros életmódhoz.
- Ismeretekkel rendelkezni azokról a sportos és egészséges tevékenységekről, amelyek élményt nyújtanak, érdekesek és a pozitív életszemléletet hirdetik.

AZ AKTÍV ÉLETVITEL FORMÁI

Ez a fejezet segítséget nyújthat iskoládnak, ifjúsági sportszervezetednek vagy közösségednek, hogy olyan aktív életstílust hirdető programot tervezzen, amiben bárki részt vehet. Kövessétek a „Sport mindenkinek” szemléletét és LEGYETEK AKTÍVAK!

„Az egészség a teljes testi, lelki és szociális jóllét állapota, és nem csupán a betegség hiánya.”

Egészségügyi Világszervezet¹⁸

Melyek a fizikai aktivitás egészségügyi előnyei?¹⁷

A rendszeres testmozgás előnyei egyértelműen bizonyítottak. Felnőttek esetében a heti ötször 30 perces közepesen intenzitású fizikai aktivitás segít megelőzni vagy csökkenteni több mint 20 féle krónikus betegséget (pl. szívbetegség, stroke, 2-es típusú cukorbetegség, rák, elhízás, mentális problémák és egyéb mozgásszervi betegségek). Ez az erős kapcsolat a fizikai aktivitás és az egészség között az ember egész életén át kitart.

Jelentős egészségügyi előnyökkel jár, ha az emberek egész életük során aktívak maradnak.

Az aktivitás hozzájárul a mentális és szellemi jólléthez (például: jobb közérzet, sikeresség érzése, relaxáció, kevesebb napi stressz). Ezek segítenek abban, hogy az emberek elköteleződjenek a fizikailag aktív életmód mellett, hiszen így élvezhetik a mozgás nyújtotta előnyöket.

Gyerekek rögbiznek az Olimpiai Napon.

Irányelvek a fiatalok fizikai aktivitására

5 év alatti gyermekek számára:

- A fizikai aktivitást gyakorolni kell születéstől fogva, különösen földön végzett játékokon és vizes feladatokon keresztül, biztonságos környezetben.
- Azoknak a nem iskoláskorú gyermekeknek, akik már segítség nélkül tudnak járni, naponta legalább három órát fizikailag aktívnak kell lenniük, arányosan elosztva egy napra.
- Minden öt év alatti gyermek esetében minimálisra kell csökkenteni az ülő helyzetben (ülő vagy helyhez kötött) eltöltött időt.

5 és 18 év közötti gyermekek és fiatalok számára:

- Minden gyermek és fiatal naponta legalább 60 percet töltsön közepesen magasabb intenzitású fizikai aktivitással.
- Magas intenzitású fizikai aktivitást, beleértve az olyan feladatokat, amelyek erősítik az izmokat és csontokat, legalább hetente háromszor kell végezni.
- Minden gyermek és fiatal csökkentse az ülő helyzetben töltött időt.

A kisgyerekek különböző játék tevékenységeken keresztül kezdenek el aktív életet élni. Ez fontos a fizikai, kognitív és társas fejlődésük szempontjából is és az eltöltött idő minősége jelentős mértékben azon múlik, hogy szülei és gondozói milyen lehetőségeket biztosítanak számukra. A fiatalok tizenéves korukban függetlenné válnak a szüleiktől és egyre jobban a barátaik és a külső példaképek hatása alá kerülnek.

Esettanulmány¹⁹

Lisa (14 éves)

Lisa egy faluban lakik. Egy közeli, helyi kis általános iskolába járt, de most már nyolc mérföldet utazik busszal a gimnáziumba, ahol sok barátja van. Az általános iskolában sokat sportolt, de abbahagyta, mert nehéz volt a meccsek és edzések után hazamennie. Az édesapja egyedül neveli őt és öccsét, Tomot, ezért otthon is segítenie kell. A szabadidejében Lisa folyamatosan kapcsolatban van az iskolai barátaival a közösségi média segítségével és iskola után is sokat találkozik a falubeli barátaival, hogy együtt futkározzanak vagy biciklizzenek. Lisa édesapja gyógytornász, így nagyon jól ismeri a gyerekek és fiatalok számára ajánlott testmozgás fontosságát. A gyerekeinek rendszeresen olyan programot szervez, amivel csökkenti az ülésel töltött időt. Szeretik a sport témájú videojátékokat és a fitness versenyeket nézni otthon, de hetente legalább egyszer megpróbálnak együtt kimozdulni és a hétvégén családi sporttevékenységekben részt venni, például teniszezni. A falubeli klub havonta táncestet szervez, ahol Lisa és barátai legalább három órát táncolnak.

VITATÉMAK

- Mi történne akkor, ha Lisa édesapja nem segítené neki kiegyensúlyozott életet élni?
- Írd le, hogy vajon Lisa hogyan érez az édesapja cselekedetei iránt, ami számára az egészséges, aktív életmódot jelenti!

MELLÉKLET

FENNTARTHATÓSÁGGAL KAPCSOLATOS MÉRFÖLDKÖVEK AZ OLIMPIAI JÁTÉKOKON

JELMAGYARÁZAT:

- Nyári olimpiai játékok
- Téli olimpiai játékok

PÁRIZS, 1900

Nyári olimpiai játékok

Az első olimpia, amelyen női sportolók is indulhattak.

MELBOURNE, 1956

Nyári olimpiai játékok

Az első alkalom, amikor az olimpiai játékok rendezésére beadott pályázatban szerepel az „örökség” kifejezés – az 1956-os Melbourne-i (Ausztrália) játékok esetében.

LILLEHAMMER, 1994

Téli olimpiai játékok

A tervezés és az építés során környezetvédelmi ellenőrzéseket hajtanak végre.

A játékokra való oda- és visszautazás több mint 80%-át autóbusszal vagy vonattal teszik meg.

NAGANO, 1998

Téli olimpiai játékok

Az olimpiai faluban és más versenyen kívüli helyszíneken az étkezésekhez 900.000 környezetbarát papírtányért használnak fel, amelyeket használat után komposztálnak vagy újrahasznosítanak szilárd tüzelőanyag vagy kartonpapír előállításához.

SYDNEY, 2000

Nyári olimpiai játékok

Egy hatéves, 137 millió ausztrál dolláros program keretében a Homebush-öböl erősen leromlott környezetét használható közterületté alakítják át.

A versenyhelyszíneken nem engedélyezték a nézők parkolása, helyette minden olimpiai belépőjeggyel ingyenes a tömegközlekedés.

SALT LAKE CITY, 2002

Téli olimpiai játékok

Az Olimpiai Oval, Utah államban az első olyan olimpiai helyszín, amely LEED „zöld épület” minősítést kapott, mivel egyharmaddal kevesebb acélt használtak fel a megépítéséhez, mint amennyit egy ilyen méretű épülethez általában szükséges.

Utah államban 100.000, világszerte pedig 18 millió fát ültetnek az olimpiai játékok nevében.

TORINO, 2006

Téli olimpiai játékok

A torinói olimpiai játékok szervezőbizottsága (TOROC) az első olyan olimpiai szervezőbizottság, ami nemzetközileg elismert (ISO 14001 és EMAS) tanúsítványt kapott környezetvédelmi intézkedéseiről.

Szén-dioxid-kompenzációs programot vezetnek be.

Az olimpia segítette Olaszország északi iparvidékének pozitív nemzetközi megítélését és felhívta a figyelmet a régióban található szabadidős és kulturális lehetőségekre.

PEKING, 2008

Nyári olimpiai játékok

Az első alkalom, hogy egy olimpiai falu elnyeri a LEED „zöld épület” arany minősítését. (Ez az első ilyen díj az Egyesült Államokon kívül, ami nagyszabású programra tervezett városrészeket érint egy kísérleti projekt alapján.)

VANCOUVER, 2010

Téli olimpiai játékok

A Vancouver-i olimpia szervezőbizottsága (VANOC) 250.000 kanadai dollárt adományoz 32, hajléktalanok számára készült menedékhely létrehozásának támogatására.

A VANOC beszerzési stratégiája a helyi és szociális vállalkozásokat részesíti előnyben. (A kiadásokból 5,7 millió kanadai dollár a városban működő vállalkozásokhoz és szociális vállalatokhoz jut.)

A gazdaság megerősítése céljából 59 millió kanadai dollárt a helyi (bennszülött) vállalkozások kapnak.

A pályázat részeként egy független szervezetet hoztak létre, a „Legacies Now”-t, hogy biztosítsa a kanadaiaknak, hogy már a játékok kezdete előtt részesüljenek az olimpia örökségéből.

LONDON, 2012

Nyári olimpiai játékok

A 2012-es londoni olimpia egy rendezvényekre vonatkozó fenntarthatósági szabályozó szabvány megalkotását inspirálja (ISO 20121).

Először dolgoznak ki átfogó módszert a játékok szén-dioxid-kibocsátásának mérésére.

Az érték és ellátási láncba bevezetik a munkajogok védelmét és a panaszkezelés menetének szabályozását.

Az első olimpiai játékok, ahol a nők az olimpiai programban szereplő valamennyi sportágban versenyeznek.

RIO, 2016

Nyári olimpiai játékok

Környezeti és társadalmi kritériumokat határoznak meg több mint 200 termék- és szolgáltatásfajta beszerzésénél.

Az átfogó szén-dioxid-kompenzációs program több mint 2 millió tonna szén-dioxid-kibocsátás csökkentést ér el, az új, alacsony szén-dioxid-kibocsátású mezőgazdasági és ipari projektek révén Dél-Amerikában.

PEKING, 2022

Téli olimpiai játékok

Minden helyszínen megújuló energiaforrásokat használnak, elsősorban napenergiát és szélenergiát.

Természetes szén-dioxid (CO₂) hűtőrendszereket használnak négy jeges sportokhoz használt versenypályán a 2022-es pekingi olimpián – az első alkalom, hogy ezt a klímaváltozás csökkentésére ható technológiát alkalmazzák Kínában és az olimpiai játékok történetében.

TOKIÓ, 2020

Nyári olimpiai játékok

Iránymutatást dolgoznak ki és felkészítik a szervezőbizottság munkatársait olyan emberi jogi esetekkel kapcsolatos ügyek kezelésére, amelyek az olimpiai helyszíneken előfordulhatnak.

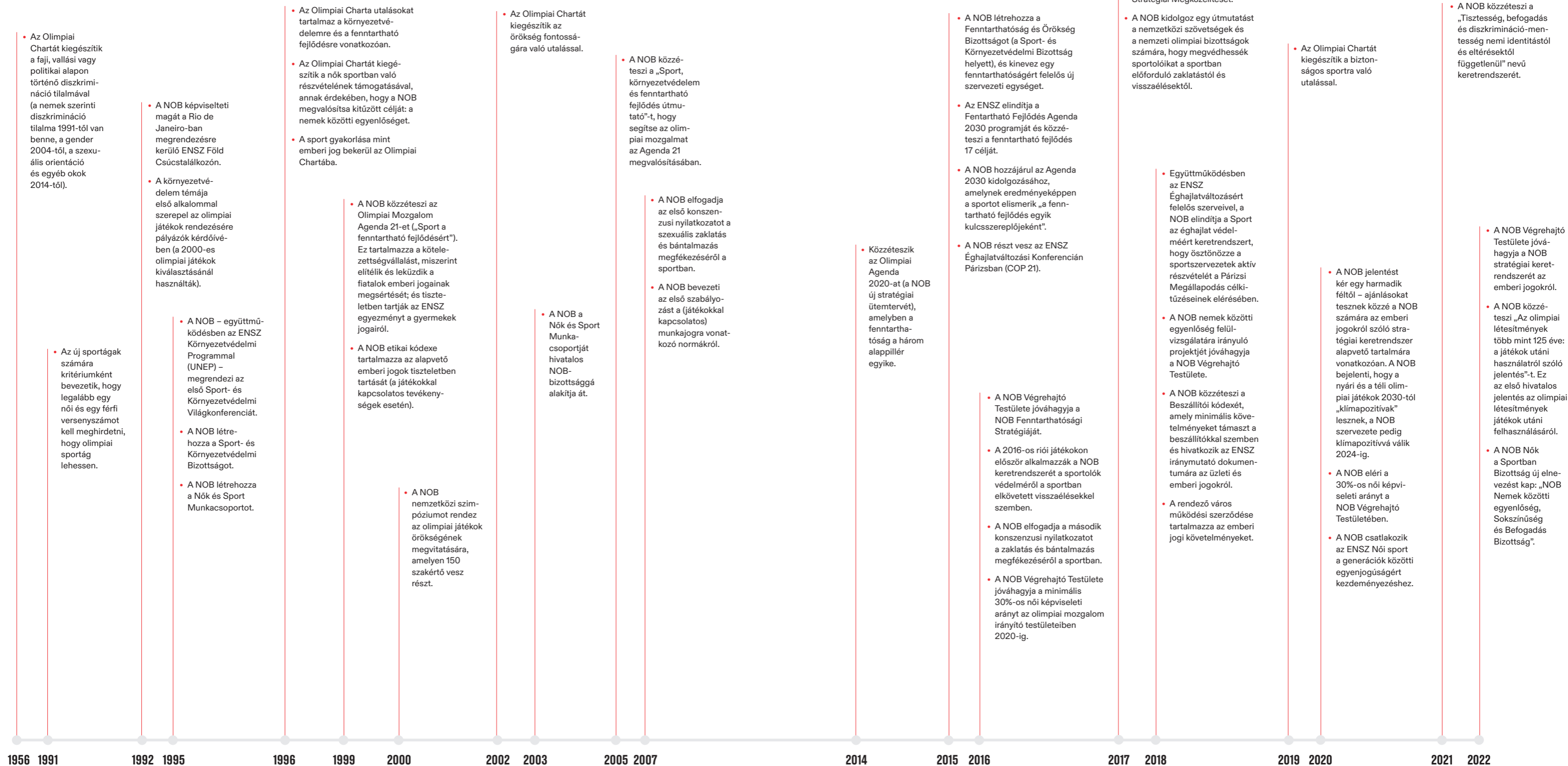
A japán lakosság által felajánlott okostelefonokból és elektronikus eszközökből származó fémetek használnak fel az 5000 darab olimpiai és paralimpiai érem előállításához.

A 2020-as tokiói olimpia az első, ahol kiegyensúlyozott a nemek aránya, a sportolók 49%-a nő, 51%-a férfi.

FENNTARTHATÓSÁGGAL KAPCSOLATOS MÉRFÖLDKÖVEK

FÜGGELÉK

RÖVIDÍTÉSEK

- **ANOC:** Nemzeti Olimpiai Bizottságok Szervezete (Association of National Olympic Committees)
- **IF:** Nemzetközi Sportszövetség (International [Sports] Federation)
- **IOA/NOA:** Nemzetközi Olimpiai Akadémia (International Olympic Academy)
- **IOC/NOB:** Nemzetközi Olimpiai Bizottság (International Olympic Committee)
- **IPC:** Nemzetközi Paralimpiai Bizottság (International Paralympic Committee)
- **NF:** Nemzeti Sportszövetség (National [Sport] Federation)
- **NOA:** Nemzeti Olimpiai Akadémia (National Olympic Academy)
- **NOC:** Nemzeti Olimpiai Bizottság (National Olympic Committee)
- **OCOG:** Olimpiai Játékok Szervezőbizottsága (Organising Committee for the Olympic Games)
- **OVEP:** Olimpiai Értékek Edukációs Program (Olympic Values Education Programme)
- **UNESCO:** Egyesült Nemzetek Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
- **WADA:** Doppingellenes Világszervezet (World Anti-Doping Agency)
- **WHO:** Egészségügyi Világszervezet (World Health Organization)
- **YOG:** Ifjúsági olimpia (Youth Olympic Games)

A fenti lista nem tartalmazza a kötetben előforduló összes rövidítést.

SZÓJEGYZÉK

- **ALAPELVEK:** Hét alapelv szerepel az Olimpiai Charta bevezetőjében, mely leírja az olimpiai mozgalom értékeit és eszméit.
- **HÁZIGAZDA:** Egy vagy több város/régió, amit a NOB-tagok kiválasztottak az olimpiai és paralimpiai játékok helyszínének.
- **HELYSZÍN:** Olyan jelentősebb létesítmény, ami versenyeknek vagy más olimpiával kapcsolatos rendezvényeknek és tevékenységeknek ad otthont (például nyitó- és záróünnepség, sportolói szállás).
- **NOB OLIMPIAI OKTATÁSI BIZOTTSÁG:** A NOB Bizottsága az olimpiai oktatásért tanácsokat ad a NOB ülésen a NOB Végrehajtó Bizottságának és a NOB elnökének az olimpiai értékeken alapuló oktatás népszerűsítéséről; és stratégiai irányt ajánl azokhoz a NOB programokhoz és tevékenységekhez, amelyek részei a fiatalok sporton keresztüli nevelésének.
- **OLIMPIAI BÉKE:** Az ókori Görögországban (Kr. e. 8. sz. – Kr. u. 4. sz.) az olimpiai játékok előtt és alatt békét hirdettek (görögül „Ekecheiria”, ami azt jelenti, „egymás kezét fogni”), hogy a versenyzők biztonságban eljuthassanak Olümpiába. 1992-ben az Egyesült Nemzetek Szervezete elfogadta a NOB ajánlását és a határozatot, amelyben támogatta az olimpiai békét az olimpiai játékok megkezdése előtt. Ezzel a sportnak hivatalosan is lehetősége nyílik arra, hogy nemzetközi szinten támogassa a békét, a párbeszédet és a megbékélést.
- **OLIMPIAI CHARTA:** Az Olimpiai Charta tartalmazza az olimpiai mozgalom alapelveit és a Nemzetközi Olimpiai Bizottság rendelkezéseit a végrehajtással kapcsolatban. Szabályozza az olimpiai mozgalom struktúráját, feladatait és működését; és tartalmazza az olimpiai játékok rendezésének feltételeit.
- **OLIMPIAI ESKÜ:** Az olimpiai esküt Antwerpenben (1920) tették le először sportolók, ami azóta szerves része az olimpiák nyitóünnepségének. A sportolók esküjének szövegét Pierre de Coubertin írta, azóta többször változtatásra került, hogy kövesse a sportversenyek természetének alakulását. A 2000-es Sydney-i olimpiai játékok óta az eskü szövegének része lett az is, hogy a sportolók távol tartják magukat a doppingszerektől. 1972 óta a bírók eskütétele is része a nyitóünnepségnek, és a 2012-es londoni játékok óta az edzők is esküt tesznek.
- **OLIMPIAI FÁKLYA:** Az olimpiai fáklya egy hordozható fáklya, amit a görögországi Olümpiában gyújtanak meg, ezután egymást váltó futók juttatják el a lángját a rendező ország különböző pontjaira. A fáklyafutás végén ezt a lángot használják arra, hogy az olimpiai üstben meggyújtsák az olimpiai lángot a nyitóünnepség alatt.
- **OLIMPIAI JÁTÉKOK ALAPÉRTÉKEI:** Kiválóság, tisztelet és barátság.
- **OLIMPIAI JÁTÉKOK:** Az olimpiai játékok egyének és csapatok, és nem országok közötti verseny. Azoknak a sportolóknak a találkozója, akiket a saját országuk nemzeti olimpiai bizottsága kiválaszt, és akiknek a jelentkezését a NOB elfogadja. A nemzetközi sportszövetségek által meghatározott szabályok szerint versenyeznek. Az olimpiai játékok nyári és téli olimpiákból állnak. Kizárólag olyan sportágakat vesznek fel a téli olimpiai sportágak közé, amelyeket havon vagy jégen üznek.
- **OLIMPIAI JÁTÉKOK PROGRAMJA:** Az olimpiai játékok programja minden versenyszám együttese. A versenyek különböző sportágakból, szakágakból és versenyszámokból állnak. A sportágakat a nemzetközi sportági szövetségek felügyelik. A szakágak a sportágak részei, amelyek egy vagy több versenyszámot foglalnak magukba. Maga a sportesemény (versenyszám) egy olyan verseny, amit egy sportágban és azon belüli szakágban tartanak, az eredmények alapján sorrendet állítanak fel a versenyzők között, majd érmeket és okleveleket adnak át a versenyzők részére. A NOB Végrehajtó Bizottságának javaslatára az ülészak dönt a program pontos összetételéről: vagy legkésőbb hét évvel az érintett olimpiai játékok megnyitása előtt, vagy a játékok házigazdjának megválasztásáról szóló ülészakon, attól függően, hogy melyik következik be később. A NOB Végrehajtó Bizottságának ajánlása és a rendező város szervezőbizottságával kötött megállapodás szerint az adott sportági szövetség és a NOB ezt módosíthatja legkésőbb három évvel az aktuális olimpiai játékokat megelőzően.
- **OLIMPIAI MOTTÓ:** Citius, Altius, Fortius – Communiter.

- **OLIMPIAI MOZGALOM:** A Nemzetközi Olimpiai Bizottság felügyelete és vezetése alatt az olimpiai mozgalom magába foglal szervezeteket, sportolókat és mindazon személyeket, akik elfogadják az Olimpiai Charta útmutatását. Az olimpiai mozgalom célja egy békés és jobb világ megteremtése a fiatalok sporton keresztüli oktatásával, összhangban az olimpizmus értékeivel.
- **OLIMPIAI MOZGALOM OKTATÁSI TÉMÁI:** Az Olimpiai Chartában felsorolt elvek alapján az olimpiai mozgalom oktatási céljait figyelembe véve a következő értékek: az erőfeszítés öröme a sportban és a fizikai aktivitásban, fair play, egymás iránti tisztelet, a kiválóságra törekvés és a harmonikus test, szellem és lélek.
- **OLIMPIAI NEVELÉS:** Olyan olimpiai értékeken alapuló ismeretek és tevékenységek összessége, melyek által a kialakult tudás és viselkedésforma előmozdítja az olimpiai mozgalom céljait.
- **OLIMPIAI ÖTKARIKA:** A fehér alapon öt összekapcsolt karika az olimpiai mozgalom egységét és sokszínűségét jelképezi, valamint az olimpizmust és annak értékeit: kiválóság, tisztelet, barátság és szolidaritás. Az olimpiai szimbólum kifejezi az olimpiai mozgalom tevékenységét és jelképezi az öt kontinens egyesülését, és a világ minden tájáról érkező sportolók találkozását a játékokon.
- **OLIMPIAI ÜST:** Az a tartály, amiben az Olümpiában (Görögország) meggyújtott olimpiai láng ég az olimpiai játékok ideje alatt. Az olimpiai üstöt az olimpiai játékok megnyitóján gyújtják meg, majd az olimpiai játékok végén, a záróünnepségen kialszik.
- **OLIMPIKON:** (újkori) Az a személy, aki versenyzőként részt vett valamelyik

megrendezett újkori olimpiai játékokon; (ókori) Az egyik ókori isten, aki a mitológia szerint az ókori Görögországban található hegyen, az Olümposzon élt.

- **OLIMPIZMUS:** Az olimpizmus magába foglalja az olimpiai mozgalom eszméit. A szó eredete az Olimpiai Charta alapelveiben található. Az olimpizmus célja, hogy a sportot az emberiség harmonikus fejlődésének szolgálatába állítsa, támogatva egy békés társadalom létrehozását és az emberi méltóság megőrzését.
- **PARALIMPIAI JÁTÉKOK:** A paralimpiai játékok egy nemzetközi sportesemény, ahol a testi és/vagy szellemi fogyatékosággal élő sportolók indulhatnak (például mozgáskorlátozottak, amputáltak, vakok és a központi idegrendszeri sérültek). Vannak nyári és téli paralimpiai játékok is. Az 1988-as szöuli (Koreai Köztársaság) nyári olimpia óta mindig az adott évben épek számára rendezett olimpia után kerül megrendezésre. A paralimpiai játékokat a Nemzetközi Paralimpiai Bizottság (IPC) felügyeli.
- **PARALIMPIAI SPORTOLÓ:** Az a sportoló, aki részt vett a paralimpiai játékokon.
- **POTENCIÁLIS HÁZIGAZDA:** Egy vagy több város/régió, amelyek szeretnének olimpiai és paralimpiai játékokat rendezni.

IRODALOMJEGYZÉK

1. FEJEZET

1. Adapted from *Sport In Action*, Zambia.
2. Adapted from *Empowering girls and women through physical education and sport: Advocacy brief*. Kirk, D. (2012), Bangkok: UNESCO, p. 10.
3. *Non-Western Educational Traditions: Alternative Approaches to Educational Thought and Practice*. Reagan, T. (2000) Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
4. Rogge, J. (2001). Editorial: *Towards greater universality*. *Olympic Review*, August–September 2001.
5. *Humanism as a political necessity? Reflections on the pathos of anthropological science in Olympic contexts*. MacAloon, J. (1996) *Quest*, 48(1), 67-81, p. 75.
6. *Olympic odyssey: Facilitating an International Olympic Education Project*. Binder, D. (2002). Unpublished Doctoral Dissertation. Edmonton: University of Alberta, p. 203. With thanks to Noel Gough (2000) for the concept of “transnational spaces”.
7. MacAloon, J. *Ibid.* p. 76.
8. *Be a Champion in Life: An International Teacher's Handbook*. Binder, D. (2000). Athens: Foundation of Olympic and Sport Education.
9. Pierre de Coubertin: *Olympism – Selected Writings*. Quoted in Müller, N. (Ed.). (2000). Lausanne: International Olympic Committee.

2. FEJEZET

1. *Olympic ceremonies as a setting for intercultural exchange*, MacAloon, J. (1996) in De Moragas, M., MacAloon, J. and Llinés, M. (Eds.). *Olympic Ceremonies: Historical Continuity and Cultural Exchange*. Lausanne: International Olympic Committee, p. 29–43.
2. *Environment a key theme at Olympics*. O’Sullivan, M. *Voice of America News*, 10 February 2002.
3. “*Vancouver mayor to wave Olympic flag from his wheelchair*.” Excerpted from CBC News. (2006).
4. *International Olympic Truce Centre. Mission*. (accessed February 2015).
5. Adapted from the International Olympic Committee (2009).
6. *The New Oxford Dictionary of English*, 1998.
7. “*Olympic Games Posters*.” Olympic Museum and Studies Centre. (2003). Sourced 25 July 2006.

3. FEJEZET

1. <https://unrefugees.ch/en> (accessed February 2023)

4. FEJEZET

1. *Pierre de Coubertin: Olympism, Selected Writings*, Müller, N. (Ed.) (2000). Lausanne, Switzerland: International Olympic Committee, p. 74.
2. *Olympisches Menschenbild and schulische Sportdidaktik*, in Gessman, R. (2004) *Olympische Erziehung. Sankt Augustin: Academia Verlag*, p. 16, trans. by D. Binder.
3. *Canadian Sport For Life: Long-Term Athlete Development*. Adapted from Robertson, S. (Ed.). (2005). Canadian Sport Centres, p. 15.
4. "Peru: Standing Tall." Shorr, V. (2004). Ms. Magazine, Summer 2004. Sourced, 12 July 2006 (accessed February 2015).
5. *The relationship of sport involvement with children's moral reasoning and aggression tendencies*. Bredemeier, B. J., Shields, David, L., Weiss, Maureen R., Cooper, Bruce A.B. (1986). *Journal of Sport Psychology*, 8(4), 304-318.
6. *Character Development and Physical Activity*. Bredemeier, B. J. & Shields, D. (1995). Champaign, IL: Human Kinetics.
7. *Erziehung zu mehr Fairplay: Anregungen zum sozialen Lernen – im Sport, aber nicht nur dort!* Adapted from Luther and Hotz (1998). Bern, Germany: Verlag Paul Haupt, p. 29 & 31.
8. A bob egy téli sportág, amely főként olyan országokban népszerű, ahol a tél hideg és havas. Ezekben a vidékeken a gyerekek gyakran szánkóznak a hóval borított, csúszós domboldalakon. Az olimpiai versenyeken használt bob egy kapszula formájú szánkóra hasonlít, amely acéltalpakon siklik, és egy kanyargós, jégből készült pályán halad végig.
9. Canadian Press, 16 February 2006.
10. *Fair Play in Minor Hockey*. Adapted from Schipilow, W. (1999). Dartmouth, NS: Dartmouth Whalers Minor Hockey Association, Section Two (no longer available online).
11. Quoted in Brennan, C. USA Today.com, 11 February 1999.
12. Adopted by UN General Assembly. Resolution 217A (III) of 10 December 1948 (excerpt only).
13. Excerpts from a speech delivered on the steps at the Lincoln Memorial in Washington DC, USA, on 28 August 1963. Online at: <http://www.usconstitution.net/dream.html> (accessed February 2015).
14. The Paris Agreement (<https://www.un.org/en/climatechange/paris-agreement>), website, UN. (accessed May 2023).
15. Adapted from FIFA World Cup – Roger Milla (Cameroon). Sourced July 25 2006 (accessed February 2015).
16. "Celebrate Humanity 2002: Dan Jansen." Adapted from International Olympic Committee website. Sourced 5 July 2006 (accessed February 2015). (Small wording changes made to facilitate understanding for non-native English-speaking readers.)
17. *Start active, stay active: a report on physical activity*. Adapted from UK Department of Health, Chief Medical Officers of England, Scotland, Wales and Northern Ireland. 2011. Online at: http://www.dh.gov.uk/en/Publicationsandstatistics/Publications/PublicationsPolicyAndGuidance/DH_128209 (accessed February 2015).
18. *Definition of health*. World Health Organization (1948). Preamble to the Constitution of the World Health Organization as adopted by the International Health Conference, New York, 19–22 June 1946 (accessed February 2015).
19. UK Department of Health, Chief Medical Officers of England, Scotland, Wales and Northern Ireland, 2011. Ibid.

